

ASIA

R.P. Gaspar Munar
Biblioteca de La Real
La Real
Carretera de Establimentos
Palma de Mallorca

Révérènd Père,

New York, le 16 juillet 1976

je me souviens volontiers de ma visite dans votre bibliothèque en mai et du manuscrit intéressant que vous m'avez montré (cote BB-SL-III-17). Je peux vous assurer maintenant sans doute que le manuscrit contient un texte fragmentaire de Aeneas Sylvius Piccolomineus (Pius II), Cosmographia (ou Asia). Le manuscrit commence à p. 282 et termine à p. 385 du texte imprimé (Opera, Basileae 1571). Agréèz, Révèrend Père, mes sentiments bien dévoués, aussi au nom de Mme. Kristeller.

Paul Oskar Kristeller
Paul Oskar Kristeller
1161 Amsterdam Ave.
New York, N.Y. 10027, USA

ms.

BB-SL-99

BB-SL-III-17

ES AMLR MIR-04-01-06-002

Cosmographia
de Aeneas Sylvio Piccolomino
(Papa Pio II)

Corresponde a las Obras de Sylvio impue-
ras en Basilea 1571 pag. 282-385.

insulas emergere. Que celo subire benigno mortalium habita-
tiones admittant. Parmenides terram sicut & celum in quinque
Zonas partitus est. Quam duas solis propinquiores nimio rigo-
re frigoris, & tertiam que cursu solis obueretur excedenti e-
stu inhabitabiles existimavit. Reliquas hinc atque inde inter to-
ridam & gelidas, foelici temeramento culturam recipere. Quae
plures, cum greci tum latini, secuti sunt. Plerique unam tantum-
modo terre partem emeruisse tradierunt inter Septentrionem
& equinoctialem circulum. Idque unam mentem hominum
causa statuisse, digna sententia quam christianus approbet. Hu-
ius figuram alii sphericam, alii oblongam faciunt. His claudius
ptolomeus consentit, & probabilior videtur opinio. Homerus
terram omnem, quam incolimus ablui oceano prodidit. Neque
alienum est insulam eam esse. Non quocumque accedere ad ex-
trema terre mortalibus permissum est, mare inuenitur quod
oceanum appellamus. & huc nosse habitabilis terminum quoque
uersum existimant. Ptolomeus habitationem nostram aquatuor
oribus partibus terra incognita claudit. quamuis plerisque in locis
oceanum terminari affirmet. Circum nauigari an haec insula que-
at dubitatum est. Strabo gnosiua australe pelagus prope in tol-
lerabilem estum: boreale quoniam rigore concretum esset mi-
nime nauigari posse putauit. Iulius solinus uirge testimonium
adducit, qui in uniuersa partis terre meridiane quam plur-
mi propter solis ardorem peruiam non aueant. facta uel gen-
tium: uel insularum commemoratione ad confirmandam fidei ar-
gumentum omne mare, quod ab india usque hispaniam retro Af-
ricam pergit, nauigabile affirmavit adiectis stationum locis &
spatiorum modo prescripto. Plinius uicorensis scribit in arabico
sinu res gerente. Cesare Augusti filio signa nauium & ex hispa-
nienlibus naufragiis fuisse recognite & annonem florentem Kar-
taginis potentia circumuectum a gadibus ad finem arabie eam
nauigationem scripto prodidisse. Cornelium quoque nepotem au-
ctorem facit qui ludosium quendam sua etate cum lachyrum
regem fugeret, Arabico sinu egressum Gades usque peruentum

2
commemorat: Celsumq; Antipatrum a se uisum. qui ex hispania
commercii gratia usq; in ethiopia nauigauit: De septentriona-
li oceano maior contentio est quem tamen magna ex parte Diui
Augusti auspiciis. circa Germaniam nauigatum constat. usque
ad Cymbros promontorium Caspia uero litora macedonum
armis. Seleuco & Antiocho gnantibus. ita explorata & per nau-
gata sunt. ut paruo breuiusq; totus hinc atq; illinc Septentrio
sic remigatus. Plinius nepos testimonio utitur. qui Metello ce-
leri gallie proconsuli. donata a Rege sueuorū indos astruit. qui ex
india comertii causa nauigates tempestatibus essent in germaniaz
arepti. Nos apud Ottonem huius. sub imperatoribus Theutoni-
cis indicam nauim & negotiores indos in germanico litore fuisse
deprehenso. quos uentis agitos ingratos ab orientali plaga uenisse
constabat. quod accideret minime potuisset. si ut plerisq; uisum
est septentrionale pelagus nauigabile concretumq; esset. Aco-
lumnis herculeis. Maurinie atq; hispanie & galeaz circuitus
totusq; ferme occidentis hodie nauigatur. Orientem nobis incogni-
tum. cum religionum atq; imperiorū diuersitas. tum barbaris
inmensa reddidit: Veteres tamen nauigatum produnt. & ocea-
no qui extimas amplectitur terras a suis litoribus nomina indi-
derunt. Hispanicum. Cilicium. Germanicum. Scyticum. Cas-
pium. Sericum. Eoum. Indicum. Libycum. Athlanticum appella-
tes. Strabo habitabilem ostram circumfluam esse dicit. & ab ex-
tremo mari. multos insulas admittere. quibus Aquilonarem
modo caspium. modo hytanum uocat. duos ab australi pelago ef-
fundi inuiscera terre. Persicum & Arabicum tradit. & illum
aduersum maxime cabio. Quartum hos magnitudine super-
are. qui mare nostrum quod interius appellamus efficit. omnes
autem abextremo mari angusto esu influere. Straboni multi
consentiunt. Ptolomeu plurimum aduersatur. qui omne illud
mare. quod indicum appellatur cum suis sinibus arabico. Persi-
co. Gangetico. & qui proprio uocabulo magni nomen habet. undiq;
terra concludi arbitratus est. Hyrcanum quoq; quod & caspium
nominat ab omni parte terra cinctum tanq; insule similitudinem

3
exoppo sito ducat. nostrum tantummodo pelagus abextremo per ar-
tissimas fauces. terram irrumperet. Qd cum sinibus sibi aduinctis
usq; in euxinum & Meotim paludem exiit. Herodotus etiam caspi-
um mare ait per se se esse neq; cum alio quocq; misceri. Longitudinis
quindicim diez cursu nauisq; remis agatur. Latitudinis ubi ampli-
us octo. Baltici sinus nemo ueteres meminit. Oceanum esse crediderunt
eius partem qui Germanicus appellatur. Sed ambitur hic etiam co-
ninenti. nec magnus circa Daniam hostis ab oceano intrumpeus sinu
amplissimum efficit. multasq; & ingentes circumfluit insulas. Iorda-
nis huius maris mentionem facit. Sed errat quamuis Gothus cum
prisca oceanum esse putans. Albertus magnus ingentem hunc esse
sinum cognouit. homo germanicus. qui nationis sue limites non
ignorauit. Totius terre. siue ambitum. siue diametrum querere.
fuit longitudo habitabilis abortu in occasum septuaginta
miliū stadiorū extendi proditum est. Latitudinem ab austro in-
boream triginta milibus minorem esse Straboni uisum. Ptolomeus
de latitudine consentiens. Longitudinem uariam prodit. quam
sub arcu equinoctialis circuli. nonaginta milium stadiorū esse con-
tendit. totumq; ambitum noti orbis. stadiis centum octuaginta
milibus constare censet. Latitudinem terre quatenus habitata
existimant maiores nostri in septem climata diuiserunt. Quorū
primum ab insula Meropē usq; sienem. per milia passuum quadri-
genta et quadraginta protenditur. a cuius fine. secundum incipi-
ens. in Alexandria Egypti finitur. quadringentis passuum milibus
amplum. Tertium in Rhodo definit. huius latitudo trecentis et
quinquaginta milibus passuum extenta est. Quartum Rhodiē-
se appellant. eiq; trecenta milia passuum latitudinis attribuunt.
Quintum Romanum ducentorū et quinquagintaquinque milium.
Sextum ad Bonitenem usq; amnem producunt. ducentis & duode-
cim milibus patens. Septimum ad Rhipheos montes per milia
passuum centum & octuaginta quinq;. Atq; ita omnium cli-
matum latitudo supra viciescentena centum quadraginta duo
milia passuum complectitur. quemadmodum his uisum est. qui
de terre climatibus scriptitarunt. Longitudo climatum. abortu

Terre habitabilis lo-
gundo et latitudo

in occasum protrahitur. tantumq; alter ex altero superatur quā-
tum ab equinotiali circulo procul abest. Haud tamen his clima-
tibus omnis habitabilis continetur. Siquidem longe ultra Me-
roem degere homines & Ptholomeus & multi alii prodiderunt.
et ultra septimum clima quod Rhipheis montibus termina-
tur magna pars germanie sita est: & tota Noruegia. Ipsaq;
Britannie insula atq; hybernie in quibus maximis dies haud mi-
nus quā duas de iugis horas assumunt: quos in septimo
climate. Horis terminari quindicum tradiderunt. An uō sit
equinoctio habitatio sit dubitatum est. Hieratosthenes perbe-
nignam ibi temperiem esse arbitrat. Idem sentit Polibius
qui solum illud sublime assent; & imbribus irrigatum. Poi-
sidonius sub equinoctiali montana esse negavit. Quidam equi-
noctiale circuitum extra omnem terram per Oceanum ferri pu-
tauerunt. Sic enim homero uisum est qui solis equos ex Oce-
ano hibernē & sidus ipm inde nutriri putauit: quem secutus
est Macrobius. Nec magnus Albertus ab hac sententia procul
fuit. qui tantum humoris sub torrida Zona consumi existi-
mauit quantum sub polis assidue gigneretur. Quibus in lo-
cis ab excellenti frigore; aquas ex aere perpetuo generari
asseruit. Ptolemeus aduersus est: qui Taprobane insule pa-
tem sub equinoctio collocat & multas ethyopum gentes: Nō
nulli paradisum terrestrem ea celi parte sitam crediderunt.
quibus sacrae recludatur auctoritas litterarū que Tigrim &
Euphratem fama notissimos amnes ex paradiso defluere co-
memorat. Quos a septentrionali plaga in persicum de uol-
ui finem non ignoramus. Minime tamen propinquas
solis directiq; fidens radij habitationem impediunt. Luc-
rum opacitate opitulante & nocturnum humiditate: que
diebus per omne tempus equales existunt. Esse tamen
sub equinoctio & per omnem torridam multas uasitates
& terras humore carentes ac prorsus humane nature in-
comodas nemo negauerit. Quamuis circa lucos & amnes
ethyopum populi degant. Plinius refert dalionem quēdam

& aristocleonem & Brionem & Basilidem ultra Merem longe
subuestos. Simonidem uō qui ethyopiam descripsit in Merce
quinquennio moratum; quā insulam per noningenta et sep-
tuaginta duo milia passuum intra Siensem egypti sicam esse
affirmat. Sicut neronis exploratores renuntiauerunt. Apud Siene
uō conuersionem solis estiuant. & ibi torridam incipere Zo-
nam. ab equinoctiali tractu radijs quatuor & uiginti distā-
tem hoc est stadys duodecim milibus que passus efficiunt qu-
decies centena milia ex qe fit ut paulo ultra medium iter
equinoctium & Siensem centem Merem accipiamus. Pro-
lomeus ultra equinoctium Agulimbam regionem habitata
ponit & lunge montes equibus nili paludes oriuntur & an-
tropogof ethyopas; per gradus circiter sexdecim. atq; i hūc
modum per decies centena milia passuum cultura hominū
trans equinoctium inuenitur: quod spatium non minus
terre q; duo climata complectitur. Consensu omnium re-
ceptum est totius habitabilis tris principales existerē por-
tiones. quarū premaxitudine prima est Asia. Secunda
Africa. tertia Europa. Asia coniungitur Africe: sicut Pro-
lomeo uisum est per dorsum arabie: quod mare nostrum
ab Arabico sinu coniungit. Nemo id negat. sed adicit ille
alio in loco coniungi per terram incognitam quā indicum
pelagus circumplectitur in qua sem tertia pene solus est.
Omnes enim quos offendimus de situ orbis scribentes ma-
re indicum ad austrum & orientem sine terminis ponunt.
& partem oceanī esse uolunt sicut ab his traditum est qui
ab Arabico sinu in thalanticum mare & ad columnas
Herculis nauigarunt. Europe & Asie coniunctio fit per
dorsum quod inter paludem Meotim & Sarmaticum Oce-
anum excurrit: supra Tanays fluij fontes. Africa nūq;
per se se europe coleret. Hinc fitto herculeo: illinc asia
interiacente disenta. Fuerunt qui eam ab Asia disun-
gere uoluerunt: id terre intercedere medietati quod inter
rubrum & nostrum pelagus medium est. cuius latitudine

De terminis Asiae
africe europe

6
non amplius quam mille equingentum stadium esse di-
xerunt. primusq; omnium Sesostris egypti rex id efficere
cogitauit. Mox darius perit. Deinde Ptolomeus sequens
qui fossam efluxit latitudinis pedum centum: altitudine
triginta. Longitudine passuum triginta septem milium
& quingentorum. Ultra progredientem metus inundationis
de terris excelsiore tribus cubitis rubro mare comperto
q̄ terra egypti. Plinius obuiam fossionem asserit: ne mare
inmissum aquam nili corrumpet que sola potius prebet Egp-
tys. Nili amnen pleriq; limitem esse inter asiam & Africam
uolunt. Melior per maria certioq; partitio est. Ita ut peni-
sulam Africam accipiamus, undiq; mari cinctam præter byssi-
nium. qui apellusio in Arabicum sinum excurrit. Nec nusq;
septentrionalior est Alexandria: que triginta & uno gradibus
ab equinoctio distat: nisi fortasse promontorium aliquod aut
in nostrum, aut in Athlanticum pelagus paulo amplius procum-
beret. Europa per hispaniam Italian et Peloponnesum austra-
lior est. Paralellum qui per Rhodum ducitur attingens in
septentrionem per Germaniam & Noruegiam maxime pro-
tensa. Quinto & sexto climate foelixulterius non adeo be-
nigna. Asia & ad septentrionem & ad meridiem extenditur.
Australiora eius latera Meroe sunt opposita: quamuis Aurea
cheronensis in India ad equinoctialem usq; circulum proten-
datur. Partes eius magis boreales ad scythas pertinent intra
& ultra Imaum montem. que ad paralellum usq; per Thy-
lem proferuntur. Taurus mediam quodammodo scindit qui
ab occidenti in orientem excurrentis: partem ad aquilonem: par-
tem ad meridiem relinquit. Greci alteram interiorem uocant
alteram exteriorem. Latitudo montis plerisq; in locis, stadiū
tria milia continet. Longitudo quantum Asia stadium circū-
quing. & quadraginta milia ab ora Rhodiensi usq; ad indie-
& Scythie extrema orientem uersus. Caput eius inter canā
Lyciamq; confurgit. quibus in locis modo Cadmi mons modo
Cragas appellatur. neq; altitudine: neq; latitudine memorabi-

Taurus

7
lis: multe sunt eius partes. & multa illi nomina uetustas indidit.
Progressus intra continentem quantum licet fines extenduntur
tam primum attollitur promontorium masicium ad dextram
emittit: quod in mare pamphylicum usq; procumbens, Pamphy-
liam ipsam Lyciamq; disiungit: mox ad septentrionem uergens
celenorum efficit uigum. quod ad magnam frigiam, Lycaoniamq;
respicit. Transmissa uero hinc atq; inde Pisidia ciliciam attingit
& Antiochia a sinistris relicta in duo cornua diuiditur. quorum dex-
trum Tauri nomen retinet: sinistrum antitaurum uocant: qui sep-
tentrionem uersus incedens minorem Armeniam, a maiori deter-
minat: relicto ad sinistram uigo uersus Euxinum pontum: cui
Scordisco est nomen. & orientalia Cappadocia a minori Armenia
seuungit. Ex Tauro uero cum ad extrema cilicie puenit Ama-
nus oritur: qui Syriam adextris relinquens ad Eufratem usq;
uersus orientem digreditur. nec interruptus ut Straboni pla-
cuit nomen amittit. sed multum in altum latumq; crescit: mul-
titudine efficitur. pars qui australior Taurus est: qui armeni-
am amesopotamia determinat. pars septentrionalior in multos
quasi ramos scinditur. Ptolomeus post scissionem euphratis Ama-
num montem iterum appellat Taurum inter Armeniam Mesopo-
tamiāq; protensum: donec ab amne Tigridis interruptitur. *rursus*
ultra uero Niphatem nominat. cui Assiria in dextro latere
subiacet. Adiabena regio qua dimissa ultra Capri amnis fon-
tes Niphates induas scinditur partes. ea que ad septentrionem
uergit. Caspios montes efficit qui ad hyrcanum pelagus
deferuntur. que uero ad meridiem inclinat choatras mons ap-
pellatur: qui iuxta asynam aliquamdiu progressus in austrum
rursus in duo cornua diuiditur que medorum prouinciam
includunt. Septentrionale nunc Taurus mons: nunc Orontes *orontes*
appellatur. Australi Parthoatras est uocabulum quo Media
disiungitur a Perside. Coniunguntur itez hec inter se cornua
circa finem Moedie ad orientem: & itez disiungitur. Bagianam Si-
gnanamq; terram includentia. Circa finem uero Sigane de nouo pro-
pe modum coherent ita ut portam quandam uideantur efficere: que-

Amanus

orontes

8
in Parthiam ueraperiat. Nam et parthia Tauro cingitur. cui
pars septentrionalis Coros uocatur. inter hyrcaniam parthy-
amq; discurrent. Orientalis Masdoranus. qui parthos ab Aria
seperat. Australis Parthoathras sicut circa persidem Mediāq;
nominatur. hic parthos a Carmania prohibet. Coros autem hy-
caniam preter gressus ^{mare} promontorium non paruum a se dimi-
tit. quod ad hyrcanum ^{mare} procumbens Margianam ab hyr-
cania seperat. Ipse inter Margianam & Ariam dilapsus
Sariphus appellatur. ex quo brachium aliud excurrit inter
Septentrionem & occidentem uersus. Batrianam a Mar-
giana disiungens. quod ubi ad hyrcanum prope pelagus
peruenit rursus ad orientem septentrionemq; decurrit
usq; ad laxartem fluvium. Ipse uero postq; Batrianam Ari-
amq; transiit. Paropamisus uocatur a quo regio. que
ad austrum uergit Paropamisadum nominatur. eius conclu-
sa iugis. Vterius iam Indiam ingressus caucalus dicitur qd
nomen ab Alexandri militibus accepisse uidetur. cuius glori-
causa & per adulationem. que regum comes est. tanq; ille
caucali iuga & Promethei miracula transcendisset. Nec al-
tissima uidetur. & ad modum lata indie montanaq; ad Sa-
cal pertingentia Comedorum nominantur. deinceps Imaus
incipit et usq; ad fontes Gangis extenditur. ex quo dor-
sum deriuatur. quod in septentrionem uergens in Oceanum
procumbit. & iuxta Iulianum trad. honem. Scythas in
duas partes diuidit. multosq; ramos producit. qui Bore-
ales Asiae partes multifariam partiuntur. Is ubi per aliqua-
tum spatium Gangem pretermisit. & ad extenorem Indi-
am peruenit. Emodus nominatur qui circa finem Indię
induos ramos diuiditur usq; in eum excurrentes pelagus
alteri Citracas nomen est & scias respicit alteri Seman-
tius. ad Senas terrarū ultimos. medij inter utrumq; Seman-
tini degunt. Et ipsi orientalium extremi. ac penes incogni-
ti. Sic Taurus se habet. totius Asiae diuisor. cui per anti rau-
rura & Caspium montem caucasia iuga & quicunq; per

9
Asiam montana excellunt propemodum coniuncta sunt.
Nec male existimasse putauerim. si quis per iuga sine que-
de Tauro deriuantur & Arabie dorsum quod inter ma-
re nostrum Arabicumq; decurrit. Trogloditarū montes us-
que ad eos qui lune uocantur. & de inde per iuga incogni-
ta in Athlantem usq; perueniri posse affirmauerit. uersusq;
hispaniarū montes Pyrenis contineri & illos per montem
Galliæ gelidas alpes attingere. Ex quibus hic apenninus
Italiam omnem intersecat. illinc per hystriam & dalmanā
usq; i peloponesum & in Traciam altissima iuga decurrunt.
Et inter Rhenum ac danubium dorsum assurgit quod ex alpi-
bus deriuatum per Germaniam Sarmatiamq; dilapsus
supra fontes Thanais ad Ripheos montes attingit. et per illos
ac deinde Tauro ex quo caucasio iungitur. exinde per caspi-
um & annitaurū deniq; Taurus ipse comprehenditur ultra que-
regnat magnum Antiochum romani permissere. ex quo fit
totius continentis una montium series intelligatur quāuis ple-
rūq; illeis tumor non satis appareat. Asiae partes alij plures
alij pauciores efficiunt. nam descriptio sex tantummodo contine-
bit. tres circa Taurum. & totidem ultra. Prior intra Tau-
rum & Oceanum septentrionalem ab orienti sole usq; ad
hyrcanum pelagus extendetur. popinano cultro similis.
continebitq; Scytharū plurimas gentes. que ultra Imaum
montem. citraq; habitant. cum quibus & Bactriani memo-
rabuntur. & Gordiani & Sace & Massagete. & ultimi
ad auroram Seres. & qui finem circum habitant Atacenū
Secunda ab eodem hyrcano mari usq; ad amnem Thanaym
et paludem meoticam profertur habens a septentrione ter-
ram incognitam in Oceanum uersam. amende pontus
euxinum & qui ab eo in hyrcanum pelagus excurrunt
Moschicos montes. In hac albanis hyberes. & colchi colloca-
buntur. atq; alij complures populi. quos uno uocabulo Scy-
thas appellant intertia parte romanis iuncta uiribus parthia
claudetur. Medorumq; terra & utraque armenia & quicq;

Asiae partio

arianos

Seret pma pars

campos

hodie minor Asia appellatur inter euxinum & hellespontum & cilicum pelagus etacchestino clauditur qui ab istco sinu i phasidem uergit. In quarta designabitur India cum Sinax populis ad orientem extremis & insula Taprobane. que ad meridiem sita circulum equinoctialem transcendit. Quinta ab Indo fluuius usq; ad amnem Tigrim intra Taurum & mare indicum sinumq; persicum iacens. Paropanisades. Aracisios. Drangianos. Gedrosianos. Carmanos. Persas. Assyrios et Sufianos complectetur. Sexta eademq; postrema ab ipso Tigride amne usq; ad Issicum sinum nostrumq; pelagus extenditur omnia complexa que a Tauro monte in persicum & arabicum sinum atq; in Egypti septemtrionalia uergunt. His in locis priores ad orientem Mesopotamij occurrerent, Babilonias ac caldei quibus contermina est Arabia deserta. Ad occidentem triplex Siria collocabitur. Palestina. Comagena ac Foenicis tum cilicia & Pamphilia ac Licia. & cum his Arabia petrea. ad meridiem felices arabes inuentur inter sinum persicum Arabicumq; conclusi arduis montibus a reliquis sui nominis gentibus diuisi usq; ad insulam prope Dioscondem in indicum protensi pelagus. Hec nobis. totius asie cernor commodiorq; partitio iusta est. Nunc partes partium attingere oportet. Seret ut ante diximus ad orientem estui ultimi reperiuntur. quibus ad ortum terram incognitam Ptolomeus. alij eum oceanum posuere. ad Meridiem cmodi montes. & octo rocoras Indos ac sinas excludunt. A septentrione Antrophagi iacent. Scythae. quibus humana corpora cibi sunt. & ut Ptolomeo uisum est ignota terra. ut alij Scythicus oceanus. ab occidente Scytharum natio. Montes apud Seras excellentes Annibi. Anzaci casij. Armurij ex quibus Tagurusas surgit. Amnes nominat Ptolomeus Oradem & Bantisi plinius Veronensis psitharam. Cambri. & cui nomen est Lanos inter urbes Metropolim Seram ponunt Otocore moti uicinam. Inter gentes maximam Issedonum esse dicunt que Taguri uiga montis & ad iacentes in colit. Iulius Solinus

Hyrcanum mare

Aracenus sinus

sicut & alij com plures mare hyrcanum ad Scyticum oceanum habere hostium dixit. Ibiq; ab exordio eiusce plage uersus orientem adextreis profundas iacere nives. mox longa deserta. post antropofagos gentem asperam & efferatam. que dimidiam ferme itineris partem inpenetrabilem reddidit. usq; ad uigui mari imminens quod Tabin barbari uocant. ultra quod post longinquas solitudines. in ore tractu que spectat estuium orientem & ultra in humanos sinus ad Seres demum perueniri. Homines inter semites & quietissimos. sed qui alios mortales refugiunt. Hos aquarum aspergine inundans frondibus arborum uellera. liquoris admunculo depectere & lanuginis teneram subtilitatem. humore ad obsequium dona reasserit. & hoc esse illud Sericum in usum publicum damno se uanitatis admissum ex quo potius est ostendere corpora q̄ uestire quod primo feminis postea etiam uiris luxuripuasit ambitio Mercatores fama est primum eorum fluuium pertransire. atq; in eis ipsis nullo lingue commercio negotiari. sed oculis tantum rerum pretia estimare. aurum offerre. cum Seres sua tradant. nostra non emant. Strabo Apollodori Adramitini utens testimonio. scribit. Menandrum ac Demetrium qui ex gente greca post Alexandrum in Batria regnauerunt res orientales agros longe ulterius q̄ Alexander processisse. & usq; ad Seras & Faunos imperium protulisse. His Aracenus anectitur sinus & gens. Atocox quibus tempeiei prerogatiuam miram dicunt aeris clementiam sub ministrare. & arcere afflatum noxium colles qui salubri apacitate. secluso undiq; obiectu pestilentes auras prohibent. atq; ideo par illis & hyperboreis uite genus esse crediderunt. Plinius tradit homerum de his priuatum uolumina condidisse. sicut de hyperboreis. Hecatheum. Inter hos & Indos non nulli cyconas locauerunt. Ptolomeus Semantinos posuisse uidetur. qui Seras inter & Sinas orientaliore existunt ad quos nulli nostratum hodie perueniunt. inmensa barbaries inter claudit & imperantium multitudo. quam ne

Nicolaus venetus

Racha

Dava flumē.

Dua

Serpentes in cibū p deli-
cijs habere.

mo probare pacis amicus: & qui orbis situm nosse cupiat
ignota esset terrarū maxima pars nisi Romanorū principatū
& alexandri potentia orbem aperuisset. Nicolaus tamen
quidam Venetus cognomento comes nostra etate in hec lo-
ca peruenit. si uera sunt que ab eo narrata fuerunt. Is
ait mare Indicum ultra Gangem cum mense toto nauiga-
set ad Racham fluiuium se peruenisse: eoq; sex diebus na-
uigato ciuitatem inuenisse: que nomine fluminis appel-
laretur. Ex in per desertos habitaculis montes quos Tauri
partem esse crediderim decem & septem diebus in campestris
descendisse: quibus duabus ebdomadibus magno labore per-
agratis flumen offenderet. Gange maius: quod ab incolis
Dava diceretur atq; in eo mensis nauigatione peracta ciui-
tatem nobilissimam appulisse: stadiorū centum uiginti circi-
tu patentem cui nomen Dua: hic lasciuientes feminas &
supra modum libidini deditas esse affirmat. Viros autem
uxore unica contentos esse. Prouinciā Macinum appellam: e-
lephantis refertam quoq; decem milia rex ad bellum nutriat:
ipse albo uehatur elephanto: cui cathena aurea gemmis disti-
ta colloq; circumdata ad pedes usque pendeat. Viros ac mu-
lires stilo ferreo uarijs coloribus figurisq; corpora pingere:
laciā omnes colere: surgentes electo ad orientem se solem
uertere: uinctisq; manibus orare: in oratione trini dei opem
petere. Serpentes ascos in cibum pro delitijs habere: rube-
asq; fornicas: pipere conditas: paruulis gammeris similes.
Animal hoc in loco nasci suillo capite: bouis cauda unico in
fronte cornu: eoq; cubitali colore & magnitudine elepha-
tis quibus tam bellum continuo gerit: id cornu ueneno
medetur: atq; iocundo in honore est. Quia regio ad cathaum
uergit boues albos nigrosq; gignit equina cauda sed pe-
lohiore & pedes usq; protensa pilos caude subtilissimos et in
modum plumę uolatilium magno in pretio esse: quos equi-
tes in cacumine lancearū suspendentes egrotis nobilitatis
insigne ducunt. Hec de Macino Nicolaus tradidit. quam

Prouinciā ad orientem uersam inter Indię montes & ca-
thaum collocans haud dubie regionem sericā de notasse ui-
denur: que Scytharum gentibus & septemtrione & ab occiden-
te iungitur. Scythas autem orientales nostra etas incatha-
io ponit: magno cani subiectos sic enim illi suum impera-
torem appellant. Sed illud difficile est credere: quod de-
amne Dava commemorat: quem Gange maiorem dicit:
cui ueteres cuncta cedere flumina tradiderunt. Nec illud
dignum fide decem milia elephantum belli causa regem
alere: nec notum esse: aut fama clarum. Sed longinqui-
tas redargui non facile potest. (Post seras occidentem ue-
sus Sace sunt & Massagete & Tapurei & Suebi & ulti-
mi ad Septemtrionē Alanorū. Ptolomeus Massagetas du-
plices esse dixit. Alteros hyrcano mari uicinos & Marga-
ne regionis: Alteros inter sacas posuit. Sacarū gentem ab
occasu comedo monte & amne laxarce conclusit. a septem-
trione Scythia que intra Imaum est: & ascantani mon-
tis iugo ab oriente seris: ad austrum montibus Indicis.
Sace nomades sunt qui carentes urbibus nemora & spe-
luncas habitant fama est Sacarū gente usq; in hyrcani-
am & parthiam predari solitam: quamuis multa & deter-
ta siccaq; regio inter iacet. Parthos amore pacis tributa illis
pependisse. Id erat permutare ut statis temporibus agros
excurrerent & predam agerent. Cum preter conuentū fa-
cerent bellum gerebatur: rursumq; pax fiebat: fuitq; no-
madum uita ita instituta ut semper uicinos infestarent:
rursusq; reconciliarentur. Sace multas invasiones facere:
modo propinquas modo longinquas. Bactrianam occupant
& optimam armenie regionem que postea Sacasina ab
eis est appellata. Inuasunt & capadocias qui ad eu-
xinum uergentes pontici nominantur. Sed cum ex spolijs
festa celebrarent. Persarū imperatores eos funditus deleue-
re. Sunt qui tradant cyrum Persarū regem dūdo aduer-
sus eos exercitu prelio superatum. Sed fugientem eo ilico

Sacarū gens

[^] progressum

castrametatum ubi impedimenta reliquerat bonis omnibus et
presertim uino instructa. Indeque postquam exercitus paululum qui
euerat relictis uesperis tabernaculis, quantum sibi commodum ui-
sum fuit consedisse. Ingruentes Sacae & castra uinis deserta ac
rebus uoluptuosis plena comperientes in modice se impleuisse
Cynum conuersam uinolentos atque attonitos ad interemtionem
cecidisse diemque illum patrie deae consecrasse. Sacaeque nomina-
se. quae cum celebrabantur positis die ac nocte bacchanalibus uini
simul ac mulieres eo usque potabant donec stupore comprehende-
rentur tanquam simplex purissimaque diuinitas, fedissimis homi-
num moribus oblectaretur. Ex Sacarum Massagetarumque gente.
Athasios & corasmos esse putant ad quos Spitamenenses ex Batri-
anis ac Sogdianis confugit, unus expertis qui Alexandro resiste-
re conati sunt. Cuius ad insequendum Spitamenem ab Alexan-
dro missus Barbaros pugna superauit illi per deserta tantum
fugerunt donec. Alexandrum ipsum aduersus se uenire co-
gnouerunt. Tunc autem placaturi hostem Spitamini caput am-
putarunt. & Alexandro miserunt: nec amplius ab eo uexati
sunt. Post Sacas ad septentrionem Massagete reperiuntur:
et ipsi Nomades Scytharumque genus quod uirtutem suam maxime
in bello aduersus Cynum ostenderunt. Horum alij montes habi-
tant alij campos alij paludes: & quae sunt in paludibus insulae.
Aragum amnem per hos labi dicunt. quem alij Araxem uocant.
eumque plures in partes diuidunt: & uno tantum hostium hyra-
num ingredi pelagus: reliquis in oceanum septentrionalem exo-
nerari. Ptolomeus magnum fluvium duobus fontibus ex mon-
tibus Sariphis descendere tradit. & per Massagetas qui margi-
anis uicini sunt ac Derbitas in oxum deferri amnem qui iuxta
Bychos hyrcanum pelagus ingreditur. Massagete equum soli
mactant, eumque tantummodo deum putant. multos hic error
antiquorum precipitauit: inter quos fuit Dion Prusaensis: Plinius
Veronensis Macrobius: & omnis ferme illa etas, quae a Vespasi-
ano cesare usque ad Traianum cucurrit. & Adrianum. Nuper
quoque in arce quae sub ipsa Adriani mole magnificentissime stue-

Massagete:

Aragus amnis ut Araxis

ta est. Urbinas quidam adolescens repertus est, huius stultitiae se-
quax. Alioquin non ignarus. qui cum Arcem prodere conaretur:
essetque deprehensus, uotum christo uouit: ei se crediturum: re-
licturumque solis cultum si libertatem atque impunitatem assequere-
tur. Sed raptus ad supplicium, stultum se fuisse testatus est: quod
ab eo salutem sperasset qui se ipsum saluare non potuisset. tanquam
christus Iesus & dominus noster crucem tulisset inuitus qui pro nos-
tra uita sponte moriens, mortem occidit. Stultus adolescens sub nono
pontificatu sui sceleris penas dedit laqueo suspensus & in Ti-
berim proiectus. Massagetis mos fuit singulis uxores singulas du-
cere: neque tamen alienis abstinere: cum quibus suspensa e cur-
ru pharetra in propatulo cohibant. Foeda genus & brutis similia
apud quam genus mortis maxime optimum iudicabatur, ut senio
confecti infracta cederentur & cum carnibus ouillis promiscue-
derentur: eos qui morbo decederent, ut impios abiicientes tanquam
dignos qui a feris deuorarentur. Equites ac pedites inter eos opti-
mi fuerunt. arcu gladio torace ac securi enea utentes. aurata Zo-
na aurea equorum frena ac pectoralia habentes. ferri parui apud eos
fuit: argento carabant. erant & auro habundabant. Insulae culti-
ores herbarum radices edebant, & agrestes fructus ex quibus pocula
exprimebant. Vestis erat arborum cortex, qui paludes inhabitaba-
bant piscibus uescebantur. Focorum cona emari prodeuntium in-
duebant. Montani pomis siluestribus alebantur non ausi oues
occidere cum paucas haberent easque lactis & lane gratia parce-
rent. Campestres et si regionem late patentem occupabant, non
tamen agros excolebant: sed exouibus piscibusque uiuebant bel-
licosi homines quamuis simplices & incontractando minime
uersuti. Hiis ad orientem ac septentrionem Antropophagi
sunt. quibus execrandi cibi humana uiscera esse creduntur.
et circa hos tristissima solitudo & mare quod Tabin uocant &
essedones qui ossa capitum suorum parentum auro cinta in pocu-
lorum tradere ministerium asseruntur. & Scythotauri qui pro-
hostis cedunt ad uenas. Iulius Solinus in hac parte terras esse
locupletes: sed inhabitabiles dicit. nam cum auro & gemmis

Urbinas adolescens

Antropophagi

Capita patrum pro poculis

Gryphes

affluant. Gryphes tenere uniuersa testatur: alites ferocissimos & ultra omnem rabiem seuerentes quorum inmanitate obsistente rarij pateat addiuites uenas accessus. Discerpere enim homines tanq[ua]m gentes ad plestendam auaritie temeritatem: Animas poscum his dimicare gentem monoculam se credere par est, ut i tercipiant lapides. Smaragdus hic patriam esse, quibus tertia dederit. Thofrastus dignitatem: quibusq[ue] nihil uideant oculi

Cristalli maximu frustra

li iucundius cristallum quoq[ue] optimam hinc asferri: cuius frustum luia augusti ad pondus centum quinquaginta librar[um] ter capitolina donaria dicauerit. Sub Massagetis Tapirres & Alanos occidentem uersus usq[ue] ad amnem Ras. & asianos Sarmatas Ptolomeus q[ui] plurimas Scythar[um] gentes enumerat.

Iaxartes flu.

Quibus ad meridiem Iaxartes fluuius & mare caspium occurrunt a septentrione terra incognita iacet. Iaxartem apud Sacas oriri arbitrantur. & in septentrionem fluere postea ad occidentem uerni inter Scythas & Sogdianos. Demumq[ue] ad meridiem inclinantem hyrcanum ingredi pelagus multa & magna flumina una trahentem. Que partim Sogdy, partim Noroxi Apisij, & Tapuri montes effundunt. Ras uero amnem hyperbortos emittere montes existimat. qui modo in orientem modo i occidentem uersus postremo ad meridiem tendens hyrcanias auget aquas inter Iaxartem & Ras duo ingentia ponit flumina. Rhimmum qui ex Rhimicis oritur uigil & Daixem Noroso monte cadentem. Inter hos montes et Iaxartem fluuium: hyrcanumq[ue] mare. Orgasos: Erimnos. Aliotas. Norosbes. Norosol: & ca. tagas Scythar[um] populos collocat. trans montes autem septentrionem uersus Gallatophagos Aspisos Thabienos Samnitas. Panuardos & alios q[ui] priores, & Albanos iuxta montes qui ad modum septentrionales sunt ab australi parte Saxonibus locum prebet. ex quibus fortasse orti sunt qui Germaniam incolunt quamuis suam originem ex macedonibus repetant a boreali parte. Nasseis et Subocis sedes dedit qui non minus ad septentrionem uergunt q[ua]m Thile in cuius parallelo Scythas Alanos descripsit & hyperbortos

Ras flu

Sarmatas. quibus ad austrum montes collocat. Hyperbortos: Asiaticos facit q[ui] pleriq[ue] europeos esse tradiderunt. Nonnulli hoc genus hominum ultra aquilonem iactare putauerunt gentemq[ue] beatissimam esse, quam alij mediam statuerunt, inter utrumq[ue] solem: antipodum occidentem & nostrum renascentem. Iulius solinus aspernari rationem dixit tam uasto mari duos orbis interfluere. & in europa ei circumscripsit apud quos mundi cardines essent, & extremi fidei ambitus. nox que una sex mensium & una totidem dies. magnam his de celo elementiam concessam esse aur al spirare salubres: nihil noxij flaccus habere: domos esse nemora: uictum arboreis ministrare: discordiam nescire: egritudine non inquietari adinocentiam omnibus equale uon esse. mortem accersere & uoluntario interitu obcundi tantatatem castigare. consuesse olim pmutias frugum p uirgines Apolimi Delio miltare: quibus perfidia hospitum uiolatis pontifici intra fines suos recepto missionem neglexisse. fabulosa hec nam quis credat. Virgines tam longo terrar[um] trachu tantasq[ue] montium fluminumq[ue] ac marium difficultates singulis annis penetrare potuisse. aut gentem esse, que transaquilonem habet nobis cognita. Diodonis Hecateo teste utens oppositam celis iuxta oceanum esse insulam dicit, haud multum Sicilia minorem ponte Arctos habitariq[ue] ab his qui hyperbortos appellantur eo quod uento boree sunt expositi. Insulam ualde fertilem in qua fructus annui bis nascantur Latona in ea nata fabulantur. & appolinem ibi preteretis dijs coli esseq[ue] homines eius insule ueluti quosdam sacerdotes Apollinis cuius laudes & hymnos quotidie incantu celebrent. Lucum preterea ingentis templuzq[ue] Apollinis forma rotunda multis donis atq[ue] hornamentis cumulatam. Urbem ei saccam. cuius incolae maiori ex parte cythare di existant continuoq[ue] in templo sonent & hymnos canent. habere hyperbortos propriam linguam & grecis maxime delijs atheniensibus sonare ac beniuolentia uinctos apricis temporibus cepta. Grecos n. quosdam olim ad hyperbortos traxisse ferunt & dona sumptuosa in templo apposuisse gre-

cis litteris inscripta. Ex hyperboreis uero Abaram uenisse i grecia
amicitiamq; cum delis inter contractam firmasse aiunt & Lu
nam apud hyperboreos uideri pacis a terra distantem ac terrestres
quosdam ueluti cumulos habentem in se manifestos. Deumq;
Apollinem per annos unde uiginti adiri insulam in quibus al
trorum reuolutiones persuantur. Imperare ciuitati temploq;
preesse. Boreadas Borea progeniemque per genus recepit p
cipatum. que omnia tanq; fabulosa referent Diodorus uide
tur continere. Hyperboreos similes Arimpheos esse dicunt
Asiaticos Scythas qui Bacchis edunt: quietem amant: nunc
leduntur ab alijs: fugientes ad eos tuti sunt tanq; a silo tegan
tur Sacri omnes habentur. Sic forsitan olim fuit nuc gentis
huiusce nulla cognitio laxartem fluum non nulle Thanaim
esse crediderunt. qui Asiam ab Europa determinat: inter quos
fuisse Policletem Strabo commemorat: cuius errorem Ale
xandri comites secuti sunt. qui eum transgresso Thanai ad
uersus Europeos Scythas belligasse tradiderunt. Sed Dimas
dux Seleuci & Anthioei satis idoneus uero auctor hunc tras
uectus annem ac titulos omnium super gressus alium esse q
Thanaim deprehendit & ob gloriam sui nominis altaria ibi
Apollini Didimeo hedicauit. & hoc esse collimimum inter
Scythas & Persas ostendit. Non quod persas Scythas attingat
Sed quod imperium persarum per Batrianos & Gordianos ad la
xartem usq; fluum protendatur. Laxartis nomen abatrianis
inditum ferunt. Plinius a Scythis uocatum Scythum tradit.
hic arx condita feruntur ab Hercule ac Libero patre. Cyro
quoq; & Semiramide & postremo ab Alexandro. que protec
tionis metas ad septentrionem ostenderent qui nostra etate or
bis situm figurant cathaum his in locis designat. que ultra
laxartem commemorauimus: multasq; prouincias & multa re
gna. circumscribunt quibus unus presit imperator qui apud eos
can appellatur Nicolaus uenetis apud eum se fuisse affirmat &
urbem inuenisse que duo de triginta milibus passuum pate
ret in quadrum. Cambaleschiam nomine. in cuius medio arx

Arimphes

Cambaleschia mens
ciuitas

19
munitissima & ornatissima haberetur. in qua rex habitaret &
ex qua muri arcuati ad quatuor urbis angulos protenderetur per
quos accessus regi esset siquid in urbe tumultus excitaretur: ad ar
ces que ipsi in angulis eminent quarum quelibet passuum qua
tuor milia in ambitu continet: & omnis generis arma tormen
taq; bello acta concludit. Asserit insuper alteram scythem re
perisse: quindicim diebus itinere ab hac distantem. Nemtai ap
pellatam: nostro euo aut paulo ante ab imperatoribus eius ge
tis conditam. cuius ambitus triginta milibus passuum conti
neatur. tanq; populosissimam esse omnium in utraque ci
uitate domus: palatia templa ceteraq; urbium ornamenta ita
licet similia esse affirmat. Homines modestos atq; urbanos
& multis diuitijs affluentes: quod si credimus magna profecto
mox mutatio facta est. ab his quos antiqui prodiderunt qui
Scythas ferme omnes pastores esse affirmauerunt: & prope
modum intractabiles. nec horrida septentrionis ora: eos admit
tit mores quibus uel grecia olim claruit: uel italia nunc flo
ret. aut certe cathaum ipsum: quod tantopere laudant mi
nus septentrionale est: q; pictura demonstrat. Nam quicqd
ultra laxartem colitur: si Ptolomeo fides est: ultra septimu
clima protenditur. & parallelum transcendit qui per borista
nem describitur: nisi respondeat aliquis. Magni canis impe
rium & ultra & citra laxartem extendi ac Gordianos Bac
trianos & alias gentes usq; ad Indie atq; Arge montes com
prehendere: quod facile persuaderi potest: his qui Scytharum
res gestas aliquando legerunt. a quibus magnam asie partem
olim subactam fuisse constat: nec imperia suos tenent perpe
tuo limites: sed pro fortune uarietate nunc magna sunt. nuc
parua. Strabo in hac parte Scythie ad occidentem. quam Pro
lomeus Ras fluuius terminauit hyrcani pelagi fauces collo
cauit ab utraque parte cultas. De quibus postea differemus
Inter laxartem & Sariphos Paropanisosq; montes Sogdiani &
Batriani iacent. oxo descripti fluuius. Sogdiani ad laxartem
magis accedunt. Batriani ad paropanisi iuga per quos flu

Nemtai ciuitas

oxo fluuius

uius ocus dilapsus in oxum fertur. Batriani ad occidentem Margiam sunt. Sogdiani montes oxy quos interrumpit oxus p. Rabiol. & Derbui in hyrcanum cadens pelagus. Margiani ad occidentem hyrcania occurrunt que nomen pelago dedit. Olim fuit Strabo assent. Sogdiani & Batriani nec uita multum nec moribus a Nomadibus differabant. quibus Batriani mitiores essent. Nec uera locutus Onesicritus existimatur. qui Batrianos senio aut morbo confectos apponi cambus uiuos scripsit ad hoc ipsum de industria enutritis quos patria in qua sepulchrales uocabant: quam legem sustulerit Alexander quem ferunt alij otto: alij duodecim urbes in Batriana & Sogdiana condidisse non nullis euerfis. quare Carata fuit in Batriana ubi Calisthenes comprehensus est & in uineula coniectus qui diuinos honores Alexandro negauit exhibendos esse. In Sogdiana Paracanda. & Cyra ultimum cyri opus ad laxartem flumen conditum quod Prisci Imperij confinium erat. nec peperit Alexander memorie Cyri quibus illum coleret: propter continuas oppidanorum rebelliones. In Batriana petram Sisimetre altitudinis stadiorum quindecim cepit: cuius ambitus octuaginta continebatur in superiore parte planam ac feracem ut uiros quingentos alere posset. In ea Alexander & hospitio sumptuose acceptus est & Rosannam oxianicis filiam duxit uxorem. In sogdiana secus Oxum Ariana petram occupauit que duplo altior fuit Sisimura Xerxes in his locis urbem condiderat & Branchidas in ea collocauerat propterea quod dei pecunias ac thesauros qui apud Didima erant sibi tradidissent & secum e patria sponte migrassent. Alexander eos subtulit proditorem & sacrilegium exosus que scelera nulla non etas improbauit. Per sogdianam annis labitur qui postquam multam regionem arrigauit in desertam & arenosam terram euadit: atque ibi absorbetur quemadmodum in ariana fluiuius Arius qui regionem nomen dedit. Macedones propter Alexandri gloriam hunc amnem nobilitarunt: qui apud ochum flumen olei fontem inuenientes. multi fabulati sunt tanquam

miraculum fuerit: nitrosam & Aluminosam terram sulphure ac Bitumine inter mixtam id liquoris fundere. hunc fluiuium aliam per Batrianam labi dicunt quos Ptolomeus secutus est. alij secus eam: alij ab Oxo diuersum usque ad hosia atque australiorem & ambo in hyrcanum mare decurrere. Alij ab initio diuersum & de inde in unum confluere. Oxus ut Ptolomeo uidetur in caucasio indige monte prope paropanis montem habet & in septemtrionem longo flexu directus maiori demum in occasum uergit multa & magna flumina in mare caspium secum ferens. inter que ochus est. per quem nauigasse Pompeium crediderim sicut ante diximus cum descendit in Oxum: nam & ochi fontes in paropanis monte reperiuntur. Oxi alueum multis in locis sex septem uel stadiorum latitudinem habere tradiderunt. Alexander bellum insequens. hunc amnem ponte ex utribus factum traiecit misitque Ptolomeum lagi cum parte exercitus per Bessum a barbaris derelictum in uulia quadam interceptum & nudum ac cathena ligatum adduxit: quem cum Alexander uidisset interrogauit cur regem suum simul & propinquum & benefactorem Dariam interfecisset. ad quem Bessus non sibi soli id agere uisum fuisse respondit: sed omnibus qui circa darium erant ut inuenirent sibi salutem ab Alexandro: quibus dictis publice suffragatus est & in dardaniam remissus ut ibi moreretur. Sogdianam septemtrionali parte laxartes claudit amnis inter quem & Oxum duos fluiuos decurrere Ptolomeus scribit Politimem & Iastem qui ex montibus oxy in hyrcanum mare descendunt. Inter oxy & laxartis hosia non nulli octuaginta parasangas esse dixerunt. Persicum autem parasangam alij sexaginta stadiorum fecere. alij trecentorum & quadraginta. qualem amplitudinem uix omnem Scythiam crediderim continere. Eratosthenes his aduersus est. qui ut ait Strabo ab oxy fluminis hosia apud hyrcanos sita usque ad laxartem fluiuium duo milia & quadringenta stadia currere affirmat. Alexander de suo nomine ultra oxum amnem duas urbes condidit. Alteram uersus septemtrionem. Alteram uersus orientem in Vadabanda regione. ab hyrcania usque in Sogdianam

parasanga

ad orientem eunti solem intra Taurum & Iaxartem fluvium quicquid gentes occurrunt primo Persis deinde macedonibus postremo Parthis subiecte fuerunt. Romanorum signa raro apud eas uisa sunt: quibus Magni nauigationem per Oxum & Hyrcanum pelagus Varro commemorat quae ultra Iaxartem ad septentrionem recedunt: intacte remansisse uidentur. in quas Alexander expeditionem aggressus propter Bessum & Spitamenem qui ad eos confugerant Bello captiuo ad eum deducto & Spitamene ab barbaris interempto destitit abinceptis cuius in Batrianam reuersi horrendum scelus commemoratur occisi inter bibendum Cliti amici ueteris & collatantibus fratris. non aliam ob causam nisi quia Philippi laudes pertinacius tueretur. Sed uini magis quam hominis fuisse crimen: Poenitentia docuit mox secuta quando egre retentus est ne se occideret occisor amici. Batria sub imperio macedonum qui persas deleuere usque ad secundum Seleucum antiochi nepotem retenta est. Tunc uero Theodorus praefecturae titulum mutauit in regnum & se regem uocauit reliquitque successorem sui nominis qui cum Arsace Parthorum rege contra Seleucum se coniunxit: regnumque tutatus est: quod sub eucratide ad magnam gloriam peruenit. Is enim cum obsidionem Demetrii regis indorum peteretur audacia in audita cum trecentis milibus sexaginta hostium milia assidue eruptionibus uicit & quinto mense liberatus magnam inde partem in potestatem suam redegit. Unde cum se reciperet a filio quem regni sortium fecerat in itinere interfecit: qui uelut hostem non patrem interfecisset per sanguinem eius currum egit & corpus abigi in sepulcrum iussit & in Batriani Sogdianorum indorum & aliorum bellis fatigati tandem uelut exangues oppressi sunt. Aria Batrianae contermina est ad meridiem & monti subiecta qui Batrianam habet & ab Hyrcania sex milibus fere stadiis abest. Ipsi autem Ariani ad Austrum Aracosia subiacet usque ad Indum flumen: de quibus alio loco dicitur. Margiana Batrianis ad occidentem iacet & campis desertis ambitur. Fama est Anthiocum, Sother cognomen fuit: loci naturam admiratum magnam terrae partem muro circumclusisse cuius ambitus

Aria

mille & quingentorum fuerit stadiis: & urbem Anthiochiam condidisse. Vites hic optimas inueniri: quarum trunco uix duo uini compleri queant racemumque duorum fere cubitorum. Ptolomeus Tapiros ultra margianos ad orientem posuit. Strabo inter Debitas & Hyrcanos habitare putauit quibus mos fuit proprias uxores alijs uiris nuptui concedere: cum duos tres uel filios ex eis suscipissent: quemadmodum apud Romanos Cato indigeni Hortensio Martiam concessit. Hyrcaniam ualde opulentam esse dicunt & magna ex parte planam praecelsissimis urbibus adornatam: quarum Talabrocam & Samarianam & Cartham & Thapen paulo supra mare sitam extollunt. Opulentiae signum adducunt: quod uitis uini metretam afferat: ficus sexaginta modios frumentum ex semine nascatur: qui cadit ex culmo: in arboribus melificetur. Perluatque mel ex folijs: nec in his opus sit diligentia: illud admiratione dignum quod ab Eudasio & ab Alijs de Hyrcania scribitur: ripas quasdam cauernas stare ante mare humili interiacente litore: ex superioribus rupibus flumina decurrere tanta uel delata: ut cum arripa peruenerint aquam in mare iaculentur: subiectum litus aspergine intantum relinquencia ut etiam exercitus unda tecto peruium sit: indigenas in eum locum epulandi & sacrificandi grana sepe descendere: & interdum mantris discumbentes: interdum sub ipso fludu applicantes: alio atque alio modo oblectari cum simul hinc mare petat hinc litus propter humorem: herbidum floridumque conspiciatur. Nobilitatem huius gentis hinc licet intelligere: quod uicino mari ab ea est inditum in Hyrcania res gerenti Alexandro Thalestris regina amazonum quam alij Mintheam uocant: cum trecentis mulieribus occurrat trigintaque diebus inter confertissimas gentes itinere facto: liberos ex regem quaesitura cuius conspectus aduentusque omnibus admirationi fuit: propter insolitum foeminae habitum. Ob hoc tredecim diebus ocio a rege datus ut est uisa: uterque impleuisse discessit. Hoc mare quod Hyrcanum abluat Ptolomeus ut ante diximus lacum esse affirmavit: undique terra conclusum cuius septentrionalia Scythae occupant: Australia Moedi atque Hyrcani: qui & orientis partem am-

Anthiochia

Cato martiam hortensio conc
cessit:
hyrcania

anome

Thalestris regina Ama
zonum ad alexandrum ue
nit

gunt: cum Manganiis, Derbitis, ac Rhibys. Occidentalia Armeni Albaniq; ambiunt. quorū pars septentrionem attingit Polietus quoq; ut affirmat Strabo lacum esse & dulces aquas habere & serpentes nutrire hoc pelagus asseruit. In eo maxime errauit quod unum esse cum Meotica palude existimauit. Inde coniecturam faciens, quia Thanaus in ipsum emittit nō animaduertens duos inueniri huius nominis amnes, ut ante diximus. Quod si Meotici uingeretur, hyrcanus sinus nequaquam lacus esset, cum Meotis ab Euxino ponto mannas aquas accipiat. Pontus uero per hellespontum & mare nostrum ab herculco freto salis impleatur undis. Plinius ueronensis Iulius Solinus Strabo capadox Priscianus cesariensis & alij cum plures hyrcanum pelagus oceani Borealis sinum esse tradiderunt ex quo uicariusq; in orientem & mare indicum nauigare: auiusq; sinum ab oceano meridiem uersus recedere: ab initio archum in progressu dilatatum: & praesertim multimo recessu ubi aquarū tria ferme stadiorū latitudine patet & hostij utranq; ripam tenere. Scythas reliqua litora aut Scythas aut similes Scythas, quales hyrcani sunt. Albani, Clusi, Narisci: ac Mardi magnitudinem huius maris patrocles pontico simile existimauit. Plinius auctore claudio refert id terre spatium quod inter meotim & hyrcanum iacet pelagus centum quinquaginta milia passuum continere: idq; perfodere & cogitasse Nicanorem Seleucum: quo intempore a Ptolomeo ceradum sit interfectus. Verum alij trecenta septuaginta quinq; milia passuum id esse existimant Cornelius nepos ducenta quinquaginta milia. qđ alij centum & quinquaginta milibus passuum. Alij paulo amplius contineri dixerunt: magno errore neq; enim retro Meotim ad boream hyrcanus offertur sinus, ut illis uisum est. Sed pontico mari ad orientem occurrit. hystrium q; colchi: hyberi & Albani inter duo maria obsident nec longum iter ab Euxino ponto per hūc hystrium & hyrcanum pelagus ad indiam transeunti peragendum Plinius existimauit quem secutus Iulius Solinus Pompeium magnum et tōd-

ebus ex india ad Batros usq; aliterum flumen puenisse affirmat. quo influit Oxum per quem mare caspium ingressus ad Cyri amnis hostia penetrauit. qui Armenie & hyberie fines interluit a Cyro uero diebus non amplius quinque terreno itinere subuectis nauibus ad aluenti phasidis pertendisse atq; inde in Pontum Soronia Strabo dicit qui multas inde merces teste Aristobolo in hyrcanum mare per Ochum amnem de uehi tradidit: deinde in Albaniam atq; per cyrum & sequentia loca in eusinum & Ochum in Oxum putat exonerari que duo flumina hyrcaniam irrigare censet & Niseam partem esse hyrcanie per quam Ochus decurrit quem Aristobolus nauigabilem esse retulit: & omnium fluminum maximū que ipse in Asia uident preter indica. Sed hoc iter multo beatius eo est quod per Egiptum & Arabiam multaq; alias gentes ducit in indiam: neutrum tamen hodie narrantis est apertum: qui terre formam nostra tempestatē figurant. Ptolomeo consentiunt & lacu spetiem hyrcano concedunt. Solinus Xenofontem lapsa centum auctorem facit, alioque Scytharū a quo sinus irrupit hyrcanus Abalnam insulam triduo nauigari cuius magnitudo inmensa, & pene similis continenti existat. nec longe denas sepeari quas qui habitent uiuant: cuius auum marinarū & auenis uulgo nascentibus: propter quas & alias constitutas quas indigine humana usq; ad uestigium forma in equinos desinant pedes. Ferunt & alia pleraq; que tanquam fabulosa relinquimus. Apud hyrcanum pelagus desinit Asia prima pars & secunda incipit in occidentali litore: que usq; ad paludem Meotidem & amnem Thanaum extenditur inter mare ponticum iacens & oceanum septentrionale. Ptolomeus hanc partem ab orienti Ral flumine claudit & hyrcano mari cui negauit oceanum patere: exatū & omnes Sarmatas Asianos appellauit qui hanc terram incolerent, preter colchicos, hyberos & Albanos, atq; alios qui circa caucasum coraxemq; montem ad meridiem siti sunt. Sarmatas autem implurimas gentes & multa nomina diuisit. Vltimos ad septentrionem hyperboreos posuit & sub eis basilicos

de inde Za catal. Suardenos: chenides & magis ad meridiem
Perhierbidorū numerosum genus. Quorū sedes illic esse ostendit
ubi Ras fluiuius ad occidentem solem & Thanais maxime ad
orientem uerunt. sibiq; inuicem propinquiores existunt. Sub
his uersus meridiem & ultra hippicos montes Stractenos collocauit
Iaxamatas: Persesios. & melandanos apud quos meridialis regione
fuisse arbitrat. rursus ad orientem Ras flumini proximis & ul
tra Ceraunos montes Sapothrenios posuit & sub ipsis paululu
australiore Scymnitas & Amazonas de quibus postea dicemus
quando imperium fama est: eas quam maximum obtinuisse.
Ceraunos montes partem esse caucasi uersus septentrionem ue
gentem: Quibus proximi sint ad orientalem plagam. Vali: Serbi
Diduri & uide ad occidentalem Sacani & Tusci prope Sarmati
cas pilas ubi acaucasijs uigis ceraunia uidentur abrupta. For
sitan & hinc tuscōrum genus ortum qui etruscos ex Italia pepu
lerunt tria flumina in hircanum pelagus ex caucasio monte
cadere Ptolomeus ostendit: hudonem qui septetnomalior est
Alontem & Soanam. Inter caucasiū montem & Var
danum amnem Sannanis & agoris sedes dedit. Ultra uar
danum uersus Psathum fluiuium & Bortam conapsenos Ari
chios: Metibos: Zinchos & Asturicanos memorat. Vterius Ti
rambas & Marubio flumini proximis. Thementas Fluuios ex
Asia in Meotim magnos decurrere preter Thanaim octo dinume
rat inter quos Vardanus australior est. Marubius septentrio
nalianus cui proximus est Rhombites maior de inde Theofanus
postea Rhombites minor de hinc achutes & uardano propinq
or Psathis: multa est inter ueteres discordia: quam inde nasci
arbitramur quia nec montium nec fluminum nec gentium nomē
perseuerant. & prouinciāz regnōzq; termini multam uarieta
tem accipiunt: a Strabone qui sub Tiberio cesare uixit usq; ad
Ptolomeum alexandrinum qui per tempora antonini pij situm
orbis descripsit haud equidem magnum tempus est. & tamen
tanta nominum uariatio intercessit ut paucissimi Scytharū
populi ex his nominari uideamus apud unum: quos nomina

et iter ea olontas et yson
das collocat. ex citra Soa
nam gercos

uerit alter. Sed ad rem redeamus Strabo Cyrum amnem &
Araxem in hircanum pelagus ab occidentali plaga inmittere ar
bitratur. & Araxem per Armeniam. Cyx per hibernam & Alba
niam decurrere & ab hostio cyri per albanos hyberas & colchos a
mari in mare tria fere stadiorū milia esse. & hissimi rationem ob
tinere huius partis quam describimus Possidonius huc hys
simum mille & quingenta stadia continere putauit. quantum i
ter pelusium est & mare rubrum tantundemq; spatij esse a Neo
tide in oceanum ēē censuit: indignus fide quāuis Pompeio fami
liaris fuerit & ter eius scripserit. Albani in hac descriptione primi
occurrunt. Quos pastores fuisse constat. & nomadico generi proxi
mos non tamen uagos atq; iccirco minus bellicosos inter hyberas &
mare caspiū hi habitant abortu solis mari coniuncti. ab occasu
hyberis finitimi ex reliquis lateribus. Boreale caucasijs montibus
munitur qui campis imminentes & mari plurimum coniuncti
ceraunia uocantur ut Strabo putauit & complures alij quāuis
Ptolomeus ut ante diximus aliter sentiat. Australe latius arme
niam contingit que partim campestris est partim montana.
sicut & cambisena ad quam armeni simul & hyberi & albani
coniunguntur. Cyri p Albaniam fluit & alia flumina que q
uisq; augent fecundiorē q; terra exhibent: mare tamen confun
dunt propter limum quem afferunt. Araxes prope emittit Asper
ex armenia cadens. Sed quem limum propellit alucum perui
um faciens eum cyrus repellit. homines in albania inertes fu
isse feruntur. nam qui ibi militarunt cyclopem eos degere ui
tam dixerunt. & terram omnis generis fructum etiam domesti
cum afferre. & stipem omnes & ea que semper uirent. & quib
ne minimam quidem culturam habeat. bona tamen omnia si
ne satione & inaratam gignere. multisq; in locis. semel satam
bis terq; fructum reddere: ac primo quod modios quingua
genos: idq; minime renouatam aut ferro profassam vineas in
effossas manere. quinquennijs putari: umbimatu nouellas fruc
tum ferre. adultas tantam reddere. ut pars maxima ī palmi
tibus relinquatur. mira res cum Ptolomeus albaniam in sexto eli

mate ponat. Pecora cum mitia tum agretha pulcherrimos
edere fetus auunt statum hominum pulchram & ma-
gnam esse simplex mortalium genus minimeque caupona-
rium numi usum magna ex parte ignorauerunt: neque nu-
merum ultra centinarium nouere. Comertia inter se mer-
ibus facere: inceterisq; adiutam pertinent inertes exquisi-
torum ponderum ac mensurarum totiusque ciuitatis & agricul-
ture prorsus ignari. Si quando ad bella prodierunt: expe-
diti & armati ut Armenij fuere. Exercitum maiorem e-
mittere consueverunt: quod hiberes. nam peditum ad sexa-
ginta milia equitum ad uiginti duo milia contra Pompeium
magno suo damno armauerunt. Iaculatores sunt & sagitta-
rij clipeos & torcas habentes & quemadmodum hyberii fir-
mas galeas. hos nomades ab exteris defenderunt sicut hybe-
ras & hisdem de causis. Alter uero sepe eos adhonebatur.
nec sinebant agriculturam exercere. Deos albanos solem et
lunam gentili dementia coluere. Lunge templum hyberne
proximum summa religione colebant. cuius sacerdos ho-
noris post regem secundus habebatur & sacris seruis &
sacre regioni preerat: que multa fuit & hominibus ple-
na. Seruorum quidam afflati numine uidebantur & quidam
do diuinare qui plurimum numine correptus fuit diu p-
siluas solus errauit & in sacerdos comprehensum sacra cathe-
na deuinxit ac per annum sumptuose aluit. postea ad for-
fitum deo cum alijs hostijs mactandum perduxit. tunc quod
negotij quidam gnarus sacram hastam tenens qua mos fuit
hominem mactari ex multitudine procedens illam in confer-
ui afflati per latus adegit & cadente seruo quedam diui-
nationis signa captauerunt: atque in comune ptulerunt corporeque
in locum quendam de lato omnes super illud transire. sic e-
nim. multa natio & ademonibus possessa expiari si quid pec-
cati fuerat arbitrabatur. Senectus honore precipuo apud al-
banos fuit: non parentum modo sed etiam reliquorum cum mor-
tuis pecunias defodiebant: nec aliam defunctorum curam

gerbant. Strabo sex & uiginti linguas albanorum fuisse tradit
et totidem aliquando reges. postea ad unius imperium cun-
ta reduisse. terram serpentina quedam lentura gignere & scor-
pios & Araneas quarum quedam ridendo mori cogunt quedam
flendo desiderio suorum quemadmodum. quem admodum de-
tarantulis in calabris rumor est. Caspianam ad albanos perti-
nere auunt eiusdem nominis cum gente caspia que postea
obscurior facta est. ex mare caspium attingit. Ingressus ex
hyberia in Albaniam per Cambisenum patuit regionem asper-
ram & siccam. quous flumine Alazanto pars eius irrigatur
Albani & eorum canes excellentes uenatores fuere. Induo ma-
gisque arte originem eorum ex lasone ductam existimant qui
cum armenio Thesalo in colchos nauigauit & usque ad mare
caspium per hyberiam & Albaniam processit & Armenie
ac hyberie multum peragrauit sicut lasonia & alia com-
plura monumenta testantur. Trogius pompeius Albanorum re-
gionem italicam dicit assertis Albanos herculem ex italia
ab Albano monte cum gerone extinto armenta eius per
italiam duceret secutos fuisse & originis italice memores
exercitum. G. Pompei bello meridanio fratres saluauisse.
Albania sub imperio persarum fuit postea macedonum. deinde
Romanorum. Sed Traianus Imperator his regem dedit. nunc non satis
certum est cui parcant quous sub regno magni canis deperit
credantur ab his albanis omni sunt. quorum pars hodie in polo-
ponezo pars in macedonia sedet: iuxta dirachium quorum
dux est Georgius scanderbei. qui multa per nostram erat in
aduersus Turchos pro christi nomine prelia gessit magna-
nimus & inuictus copiarum dux. In Gothorum exercitu fu-
ere cum illi Grecorum imperium affluerunt. Deinde longe-
mitine affecti tedio in Adriatico litore confederunt. Theopha-
nes qui cum Pompeio militauit & albaniam percurrit inter Alba-
nos & Alazonos habitare gelas & legas dicit & inter hos &
Amazonas Mermandali delabi flumini. Merredonius Scepius
& Ispicartes locorum non ignari ut Strabo refert. Amazonas septem

Albanorum origine

trionem uersus Gargarenlibus finitimis tradiderunt sub
radicibus montium caucasiarum qui ceraunia uocantur cum
quibus & Ptolomeus sentit qui eas ut diximus inter Ras flu
uium & ceraunia iuga collocauit: quauis de ceraunys pau
lulum discordare uidentur. De Amazonibus multi meminerunt
& apud grecos & apud latinis non poete solum qui fabulosa
tractant. Verum etiam hystorici quos auctore recedere turpissimum est
Trogus pompeius iustino teste duos regios iuuenes ex Scythia pul
sos profectorem optimatum iuuentutem ingentem usque in cappa
dociam & amnem termodontam subiectosque Themiscire campos
secum traxisse affirmat ibique per multos annos finitimos spoliare
assuetos postremo conspiratione populorum trucidatos. Sed uxores
cum uidissent exilio suo additam oribatam arma sumpsisse finesque
suos sumouentes primo: mox etiam inferentes bella defendisse nu
bendi que uicinis animum omisissent. seruitutem non matrimonio ap
pellantes. & ne feliciores alijs alie uiderentur uiros qui domi rema
serant interfecisse ultione cesorum coniugum excidio finitimorum
consecutas. de inde pace armis quesita. ne genus interiret cum cir
cumstantibus populis concubitu inuisset: si qui mares nasceren
tur interficientes: feminas non otio aut lanificio sed armis & equis
& uenationibus exercentes: multis infantium dexteribus manus
ne sagittarum iactus impedirentur. Unde amazones dicte sunt.
Dual quoque his reginas fuisse. Marchesiam & Lampe donec que ui
cibus bella gererent. & se tante gentis predicarent: aquibus ma
gna pars europe subacta sit & Asia multe ciuitates occupate ubi
ephesum & alias plerasque urbes. Sed cum partem exercitus domum
dimisissent reliquas que ad tuendum Asia imperium reman
serant concursu barbarorum cum Regina Marchesia interfecit in
cuius locum filia orithia successit cui preter singularem belli
scientiam eximia in omne eorum uirginitatis admiratio fuerit.
Herculem cui imperatum erat ut arma regine amazonum ad re
gem deferret tanquam impossibile id esset eo profectum longis nouem
nauiibus comitante principum grece iuuentute inopinantes ag
gressum uoti compotem factum: Dual tunc sorores regnum tenu

De amazonibus

ad hunc

isse Anthiopem & Orithiam. que foris bellum gerebat cum
Hercule ad litus Amazonum applicauit. Que domi man
serant repentino tumultu excitatas arma sumpsisse. Sed fa
cilem uictoriam hostibus dedisse. multas cesas captasque fuisse
& in his duas anthiope sorores. Menalippem & Hypolipem. The
seum captiuam Hyppolipem uxorem duxisse ex qua genuit Hip
pollitum qui nouerit fraude periit. Herculem menalippem
captiuam sorori reddidisse. & pretium arma regine accepisse
se: atque ita functum imperio ad regem rediisse. Sed Orithiam
ubi comperit sorori bellum illatum & raptorem fuisse Athe
nensium principem hortatam inultionem comites au
xilium a Sigilo Scytharum rege petisse ex cuius genere orta
esset. ab illo filium Panaxagorum auxilio missum. Sed an
te prelium dissensione orta. ab auxilijs desertis bello ab Athe
nensibus uictas fuisse receptaculum tantum habuisse cas
tra sotorum quorum auxilio incipit ab alijs gentibus in regnum
redierunt. Pantasileam. cuius Troiano bello magna uirtu
tis documenta extiterint: qua interfecta & absumpto eius
exercitu paucas que domi remanserant egre se aduersus
finitimos defendisse usque ad Alexandri magni tempora cum
Thalestris ante diximus ad eum in hircaniam uenit. Hec
Trogus de Amazonibus sed que Diodorus de his scribit
non incongrue referendum est. sic enim duorum auctorum
qui magni habentur quanta sit uel concordia uel discordia
cognoscemus. Diodorus penes Termodontam fluiuium pri
mo gentem Amazonum fuisse ostendit. que uiris similes
corporeis uiribus & bellicis artibus prestarent earum re
ginam exercitu mulierum coacto non nullas uicinas gentes
expugnasse filiamque genuisse quam martis filiam appella
uerit. Viros ad texturam & muliebria exercitia deputas
se. lege edita ut sole femine in re militari erudirentur:
uiris interdicta essent arma. manibus qui ex eis nasceren
tur quo bello inutiles forent crura & brachia debilitasse:
feminis dextram inuixisse mamam. a regina urbem precla

post orithiam regno po
titam fuisse

ram in hostio Themodontis fuisse conditam & Themisciram appellatam. atq; in eam insignem regiam magno splendore erectam. Ab hac propinqua gentes usq; ad Thanaim fluvium domitas fuisse. cui in pugna cadenti filia successerit matre prestantior. que ultra Thanaim exercitu traducto omnes eius ore gentes ad traciam usq; deuicerit. domūq; reuerſa. magnifica deis templa construxit & ad alteram fluminis partem uersis armis asiam usq; assiriā bello subegerit. Multis post seculis uulgata Amazonum per omnem orbem uirtute herculi Semeles ac iouis filio ab eunſto mandatum fuisse ut ypollite Amazonis baltheum ad se deferret herculem illato bello acieq; profligatis Amazonibus uictam ypollitam cum baltheo cepisse quo prello amazonum regnum ceciderit. Siquidem barbare gentes contempto earū nomine. & iniuriarū memores adeo Amazonas continuis bellis contriuerunt ut ipsarū nomen & genus extingueretur quāuis paulo post herculi expeditionem Pantasilea Troiano bello ab Achille interfecta fuerit. Quibus in rebus quantum a Trogo differat Diodorus diligens lector facile metietur. Ephorus Amazonas inter Misiā Caniam ac Iudiam prope Cumam patriam suam habuisse sedes arbitratur. Forsitan aliquādo ibi habitauerunt ubi ephesum. Smyrnam. Cumam et Magnesoam condidere. Sed colubus & sonibus postea cessere cum quibus ante troianum bellum Priamus in ſortie tate ionum belligerauerit ut homerus affirmat. Sunt q; Gargarenses cum Amazonibus & Themiscim in ultionē Scythiam migrasse ferunt. postea ab illis discissos cū Tracibus & cuboibus quibusdam errabundis ad uersus eas bellum gessisse. Quo composito his inter se conditionib; conuenisse ut in filiorum prole communicarent uiuerēt autem utriq; seperatim. Amazonum alias. his intentas fuisse que ad rationem infitionemq; pertinebant. alias equorū. venationum ac bellox curam gessisse. arcu. securi

& pelta utentes. galeas & subligacula & alia operimenta e ferarū pellibus confecisse. duos his annis menses fuisse sacros quibus montem proximum conscendebant. qui eas a Gargarensibus disiungit quo & illi more quodam per uenusto conuenientes sacrificabant et prolis gratia cum mulieribus corbant. idq; obscure & inter tenebras in qualescūq; incidere. Que si feminam peperissent apud se retinebāt. Si mares Gargarensibus tollendos reddebant. Unde propter ignorantiam ualde se inuicem diligebant cum quolibet affinem sibi quamlibet existimaret. Strabo de Amazonibus non satis certam sententiam fert. & quod Thalestris regina prolis gratia cum Alexandro i yrcania promixta fuerit inter eum dicit. & rex scriptores inter se discordare. nec fide dignum esse chitarchum qui Thalestrim scribit a Caspijs potis & Termodonte profectam ad Alexandrum uenisse cum caspie porte supra sex milia stadiorū distent a Termodonte. Nec uerisimile censet uel exercitum uel ciuitatem uel gentem unq; ex solis mulieribus constituisse. que sua custodierint & aliena inuaserint. Vicinisq; subactis usq; in ſeniam processerint. & exercitum transpontum in Adicam miserint. quod perinde sit ac si quis dicat uiros tunc mulieres fuisse. & mulieres uiros suo autem tempore paucos fuisse. qui tradunt ubi Amazones essent. & id quidem sine demonstratione nobis non impossibile uidetur. quod prius scriptores de Amazonibus tradiderunt. qui & in Boemia tenuisse feminas principum legimus. & in hungaria Regnam mariam uiriter imperasse. Que non Regnam sed Regem se appellauit in Regno Neapolitano duas Iohannas rex potis fecimus. q; altera nostra etate altera paulo ante res magnas gessit. Sed puella francie de qua suo loco dicemus non parum dubietatis aufert cuius dūdu sepe angloz copie nostro euo profligate fuerunt. Sub Claudio imperatore secundo qui de Gotis magnificentissime triumphauit. decem mulieres antecurum ducte fuerunt. que in bello capte uirilem habitum

gestabant & Amazonum genus esse putabantur. Nunc de his apud nos nulla cognitio apud nos est: nec affirmare tam uetusta neque negare uidemus: nec miramur antiquissimarum rerum scriptores inter se discordare: quando nec nouissima uno modo referuntur. Ex his quae praesentis scribunt illud constare uidetur. Amazonas primo Themiscyram & subiectos Termodonti caepos & iminentes montes coluisse: postea inde pulsas in Scythiam migrasse: Vnde illarum erat origo: atque id asserere Trogus uidetur qui albanis uicinas Amazonas dicit. ex talestri reginam inde ad Alexandrum uenisse putat in hyrcaniam. Mermidonas annis ut Straboni uidetur e montibus descendens per Amazonum regionem & Sytacenam & loca inter media quae deserta sunt in meotim emittit quod multum est Ptolomeo aduersum. qui aquas per Amazonum agros fluentes in Ras fluium & hyrcanum pelagus decurrere quodammodo indicare uidetur: nisi montes aliqui ex Amazonibus in occidentem declinent. ex quibus Mermidonas ortus longissimo cursu meotim perquirat: non nulli qui nostro tempore orbem figurauerunt Amazonas Insulam habitasse designant quam fluius efficit quem edil appellant. hunc esse ras arbitramur cuius supra meminimus.

Hyberia post albanos ad occidentem occurrit cui ad septentrionem nomades adstant & caucasij montis Accole: ad meridiem armenia est ad occidentem colchis. Tota regio caucasij montibus circumdatur: nam cubiti quidam fertiles ad meridiem procurrunt: qui uniuersam hyberiam comprehendentes sese ad armeniam & colchidem coniungunt. palmitum in medio relinquunt: fluminibus irriguam praesertim cyro: qui ortum ex Armenia trahens planitiem ipsam ingreditur & Aragam amnem a caucaso defluentem atque alias aquas in se recipiens per angustam fluminis regionem euadit in albamiam. Inter quam & armeniam multus in latus per uberes campos cum pluribus fluminibus auctus e quibus Alazonius & alia tria nauigabilia sunt in mare caspium erumpit. Quatuor

aditus in hyberiam ducunt ad modum difficiles. ex colchide per medios Sarapanos itur & angustas montis per quas phasis excurrit: centum & uiginti pontibus transmeandus. hic amnis propter flexiones asper ^{aque} uolentius exhibere incolchide fertur. couallium torrentibus multo imbri ad auctus. & propter imminentes montes arctus quod plurimis impletur fontibus. In campos autem delatus alia & alia in se recipit flumina e quibus est glaucus & Hippus. quibus auctus ac nauigabilis factus exit impontum. Secus eum urbs iacuit eiusdem nominis & lacus non procul. Aditus igitur ex colchide in hyberiam huiusmodi est: peritis munitionibus fluminibus & couallibus clausis nec minus difficilis ex Nomadibus patet septentrionem uersus: trium dierum itinere: de inde angusta regio circa flumen Aragam dierum quatuor cuius finem murus inexpugnabilis munit. ex Albania primo ingressus est per petram excisam: de hinc per stagnum quod amnis efficit cadens ex caucaso ex armenia per Angustas itur quae secus Cyrum sunt atque Aragam qui priusque inuicem concurrant duas urbes natura munitas abierunt. quae saxis impositae sexdecim inter se stadiis aberant propter Cyrum armozicam: propter aragam seusamoram. Pompeius ex Armenia mouens hoc itinere usus est & post eum Canidius. Hyberiae campos agricola habitant homines ad pacem intenti Armenico & Medico cultu montanarum regionem pars eorum Maxima ac bellicosa Scytharum more uiuentes. quorum cognati sunt & contermini. Agricultura tamen exercent: et cum tumultus ingruerit multa ex se atque nomadibus hominum milia contrahunt fuitque hyberia maxima ex parte urbi & habitatoribus plena & tecta fidelia habuit & fabrefactas edificationum structuras & fora & publica ornamenta: & ad sextum clima pertinet sicut Albania. Quatuor olim genera hominum apud hyberas fuere primum ex quo reges duo deligebantur: alter qui propinquitate & etate antecederet: alter qui uira da

phasis

Aragum flume

ret & exercitum duceret. Secundum sacerdotum qui iura finitimorum curarent. Tertium militum & agricolarum quartum uulgi. quod regibus seruiebat & omnia que ad uitam pertinent ministrabat. His omnia per se familiaria erant communia. rem tam tenebat qui senior erat.

*quodammodum hyberis christi
tu colere cepit*
Magnus Pompeius hyberiam romano imperio subiecit. quod sub Constantino cesare Helene filio uerbi dei federa. & fidem futuri regni suscepit. Mulier captiua tanti boni causam prestitit. que cum uitam pudicam duceret. & dies ac noctes in oratione consumeret ad mirationem barbaris fuit. quibus sollicitantibus. cur tantopere se affligeret. ita se suum deum colere respondit. qui cunctis esset. Nihil ex hoc amplius ad mirati barbari quod nouitate nominis. mulierculam in honore habuerunt. mos gentis erat paruulos cum egrotarent per uicinas domos amantibus circumferri. remedia exquirentibus. Mater quedam cum puerum aliquamdiu circumtulisset. nec salutare quicquam inuenisset captiuam adiens eius opem petiit. Illa se humani nihil scire testata est. Sed deum quem coleret christum desperatam ab hominibus salutem posse conferre paruulumque celicio suo super imponens et orationem ad deum fundens. sanum matris reddidit. Impleuit urbem facti rumor. & ad reginam per lapsus est que dolore quodam afflicta ad captiuam se ferri curauit. cum illa regiam domum ingredi recusasset reddita est regina sanitati. atque inammonita ut in christum crederet & eum coleret qui salutem prebuisset. Rogauit regina uirum ut christianus efficeretur. quod quamquam ille promississet. seignis tamen erat nec sepe ab uxore comonitus baptizari curabat non tam fidei hostis quam dubius. Contigit eum in altissimas siluas ire uenatam. quo cum peruenisset cohors subita tepestata. ita tenebre cuncta operuere ut nec ipse comites cerneret. nec cernaretur ab illis. ignarus quid ageret promissionis conuungi facte recordatus est christumque

rogauit ut si deus esset. ex tantis se periculis eriperet. nec mora dies reddita mundo est. & rex ad urbem incolumis productus. qui regione que gesta erant miraculi loco exposuit. uocatur captiua. auditur consilium eius. illa reuocanda idola & christum colendum dicit. eique supplicandum & basilicam faciendam. conuocato populo rex euangelium predicat & non dum sacris initiatus fit sue gentis apostolus. Credunt uiri per regem. Femine per reginam. construitur ecclesia magni operis. & eleuato pertinaciter murorum ambitu columnae collocantur. sed prima ac secunda erecta tertia multis machinis engi potest. nullisque uiribus cum ad noctem usque laboratum esset. recedentibus omnibus sola captiua apud ecclesiam in oratione perseverat. Postera die prima luce. redeunte populo columna reperta est supra basim in aere suspensa. quantum esset unius pedis spatium. Magnificauerunt omnes deum ueramque captiue fidem recognouerunt. quibus mirantibus ac stupentibus sensim supra basim suam nullo contingente deposita est. & summa cum libratione desedit. mox reliquae columnae magna facilitate erectae & collocatae sunt. Perfecta ecclesia & populi fide confirmata. suadente captiua. totius gentis legatio ad imperatorem Constantinum mittitur. res gesta exponitur. & sacerdotes petuntur. qui ceptum erga se munus impleant. Ferunt Constantinum non minus hoc nuntio letatum quam si gentes romano imperio cognitas & ignota regnauissent. hyberis iocundissimo uultu satisfecisse. Ruphinus in ecclesiastica hystoria hec sibi narrasse. Bacurium ipsius gentis regem affirmat uirum fidelissimum cum Hierosolymis secum humaniter degeret. ueri periculum ad eum referendum est. Hyberas hodie Georgianos appellant. quorum legatio ad nos uenit. cum ex mantua romam redisset. Colunt & hi hodie christum quamuis procul ab apostolica sede ueritatis magistra & barbaris circumfusi gentibus non omnem euangelij puritatem seruant. Colchis

ut placere ptolomeo uidemus monte coraxe a septentrione clausa est. quem caucasi partem esse ostendit & Nomades excludere ab orienti hyberia: a meridie Phasi flumine & Armenie montibus. ab occidenti euxino ponto: in quem hippu fluiuium cadere arbitrat. & inter eius hostium & amnem phasim duo flumina decurrere: in pelagus cariustum et ianeum & post hippum ultra Dioscarnadem septentrionem uersus coraxem fluiuium in idem mari exonerari. qui ex monte sui nominis oriatur. Strabo uero hyppum cadere in Phasim asserit & colchidem magna ex parte ad mare protensam phasim irrigare ingentem fluiuium. qui ortus in armenia Glauco & hippo: se receptis usq; ad Saraphanos nauigetur: ex inde pedestri itinere curribus uectos quatrinduo in cyrum proficisci. ad phasim urbem iacere eiusdem nominis colchorum emporium: quod ex alia parte amni procingit ex alia lacu. ex alia mari hinc biduo triduo uel amissum sinopemq; nauigari. Litora hec & fluminis hostia amenissima esse: regionem fructibus ex omnibus que ad fabricandas naues pertinent habundare: Mel tamen frequentius amarum esse. linum canabem: ceram & picem gignere: linifitium uulgatum & multum in peregrina exportari loca: propter quod cognationem inter colchos & egiptios esse quidam uoluerint. Plinius ueronensis animal ceruo simile barba tantum & armorum uillo distans iuxta phasim amnem & non alibi nasci affirmat: quod tragelaphon uocant. Secus phasim leucothee sanum fuisse: quod phryxus condiderit: atq; illius oraculum ubi aries non mactabatur id olim diues habitum: de inde apharnace & paulo post a Methindate pergameno direptum. Nam lesa regione etiam diuina patiuntur: nec coli possunt ut empides inquit. Vana garulitas que religionem pauperibus aufert. Deus & inopum & diuitum pater est: neq; aliud ab homine quam uoluntatem requirit. Quantam olim colchis clauitatem habuerit fabule declarat iasonis exitum in nuentes. qui ad Medos usq; processit. ac prius etiam phryxi expeditionem postea cum

mel amarum

reges succederent & regionem haberent in prouincias diuisam mediocriter agebant. Cum uero Mithridatis Eupatoris potentia uehementer esset ad audiam tota ei regio pariter aquo semper aliquis ex amicis regionis prefectus & ad ministrator mittebatur. Strabo refert Moaphernem matris sue patrium Colchidis administrationem fuisse. Sed Mithridate sublato regionem omnem que sub eo erat euerfam & multis distributam. Polemonem postremo colchidem habuisse: atq; eo mortuo coniugem eius pithodori que & colchorum & Trapezuntis & pharnacie & ulterius Barbarorum regnum tenuit. Strabo existimat montem caucalum pontico mari & caspio imminere: hyssumq; trunire inter iacentem hiberiam quoq; & albaniam ab eodem monte determinari. Qui sarmatas ad septentrionem dimittit. Ptolomeus quoq; caucasia uiga inter hiberas & colchos procurrere arbitrat. & ab utrisq; gentibus disiungere Sarmatas Eratosthenes eundem esse caucalum & Caspium existimauit & ab eo quasi cubitos quosdam ad meridiem procurrere: qui completet hiberiam armenis & Moscis montibus coniungantur. Scodis se quoq; & Panadri. Idemq; sentire Ptolomeus uidetur: & hos esse tauri partes qui australe Armenie lacus efficit et ab eo quodammodo abruptas septentrionem uersus usq; ad caucalum & Marittimam Euxini oram procurrere que a colchide itemiscram tendit. Dioscurnasque & Sebastopolis aptolomeo uacata est. Sicut Straboni placet orientalissimum totius euxini pelagi signum obtinet & extrema nauigatio appellabatur. Vnde illud quod in prouerbio dicitur in phasim ubi cursus canis ultimus sic intelligendum est non quod poeta quod Iambicum fecit de flumine dicat nec de urbe eiusdem nominis que ad flumen iacet. Sed de tota colchide. Nam de phasi usq; ad ultimum dioscurnadis recessum sexcenta esse stadia putant & Dioscurnadem initium hyssum tenere qui duo inter maria eminet. Ptolomeus uero Iambicum intellexit ad uerbum & intimum euxini sinum ad orientem in Phasis hostio terminauit: ibiq; hyssum incipere ostendit. Dioscurnidem uero septentrionalem ponti ripam tenere non procul

ab anne coaxe. Dixerunt aliqui qui res pax animaduer-
tunt septuaginta & quibus minor ueri cura fuit trecen-
tas gentes apud Dioscoriadem conuenire solitas omnes di-
uersarum linguarum propterea quod sparsim & in pmissis ob-
asperitatem atque intractabilitatem habitent quarum pleraque
pars Sarmate sint. Vniuersae tamen caucasiae. Inter quas phri-
rophagorum natio fuit cui nomen a sordibus datum est qui-
bus proximis Soanes esse Strabo putauit: nihil fama melio-
res quam uis robore prestarent. Vicinisque gentibus dominarentur
eosque caucasi extrema obtinere que imminet. Dioscoriadi
Ptolomeus soanam fluuium quendam memorat qui ex cau-
caso cadit in hircanum pelagus a quo Soanes dici potue-
runt. Sed hi Albanorum extrema uersus septentrionem colerent
hi quos Strabo nominat Colchicis imminebant qui ad euixinum
pertinent. Ferunt his regem fuisse: & trecentorum uirorum colle-
gium & quamuis inordinatam gentem bellicosa tamen du-
centa hominum milia in exercitum cogere consueisse. Tor-
rentes apud eos aurum detulisse quod perforatis tabulis
ac lanolis pellibus excipiebant: atque hinc aurati uelleris co-
fictam fabulam. & fortasse hiberes his contermini eodem
nomine uocantur quo occidentales ab auro quod apud utrosque
inuenitur Soanes veneno ad spicula mirifice utebantur.
Cui tanta uis fuit ut etiam odore ad modum lederet. Reli-
que gentes que circa caucasum iacere tenuem habuisse
regionem feruntur. Moscos montes partim colchi habue-
re partim hiberes atque Armenii. n. Policium quod phrixus
in hiberia condidit Idessa postea dicta est. locus optime mu-
nitus: altissimi ueri caucasi partes ad austrum uerse. que
Albaniam hiberiam & colcos & Henicos respiciunt ab his
habitabantur quos apud Dioscoriden conuenisse relatum est.
nam salis gratia frequentius conueniebant. horum alij mon-
tium tenuere cacumina: alij in collibus habitauere. feri-
na carne & lacte uiuentes. montium uertices hyeme sunt
inaccessibiles: estate caligat bubulas in tympani modum latas

unde fabula uelleris auri
ti habuit origine

calceati per glaciem ac niuem ascendunt barbari & cum
onenibus super pelle delapsis descendunt ad montis ima de-
scendenti regio septentrionalior occurrit mitior tamen que
Syracorum iungitur campis. Insunt etiam Troglodite quidam
qui propter frigora habitant in cauernis & pane habundant.
post eos cheanite reperiuntur & poliphagi & aliorum quorundam
uici agriculturę patientes deinceps Nomades inueniuntur
Paxani & Nabiani qui inter Meotum caspiumque habitant
Mox Syracorum Aororumque nationes quas superiorum aororum exu-
les fuisse putant magis ad septentrionem expositas. Abeacus
Syracorum rex dum pharnaces bosporum haberet equitum misit
uiginti milia. Spadines rex Aororum totidem superiores aoris plu-
ra cum terre plus haberent & maxima ex parte ore Caspie
imperitarent. unde camelis iter agentes indicas & babilonias
merces ab armenijs medisque accipiebant atque propter opulentiam
auro adorabantur Strabo Aororum Thanaum accoluisse tradit.
Syraces achardeum annem qui ex caucaso fluens emittit in
Meotum. Ptolomeus Aororum in hac plaga nullum meminit. Syra-
cenorum mentionem facit quos ultra hippicum montem prope
Ras fluuium iacere ostendit. Sed mutatis temporibus gen-
tes quoque situs & nomina mutant. Thanaus ut ante diximus
Europe atque Asia terminus est ferturque a septentrione Nilo
contrarius paulo tamen orientalis originem eius incertam
aliqui putant. Ptolomeus ex montibus ripheis prodire ar-
bitratur qui magis australes sunt quam hyperborei. Nos homi-
nem allocuti sumus uerona oriundum qui per poloniam
& lituaniam ad fontes Thanaus peruenisse se affirmauit
eosque transcendisse. & omnem illam barbariem borealem
per scrutatum. is aiebat paludem esse non admodum ma-
gnam ex qua Thanaus nasceretur qui duobus hostijs Meo-
tum ingreditur: que stadiis inter se circiter septuaginta dis-
tant feruntur. Theophanes Mithilenius ex caucasis montibus
oriri Thanaum existimauit & in septentrionem diu curre-
re. Postea conuersum ad meridiem in meotum emittere

Syraces

42
ferunt Grecos qui bosphorum habuere ad flumen Tanaim vrbe
condidisse quam postea pollemo Rex de populatus est cum mi-
nus obtemperaret comune in ea Emporium erat Nomadum
asie atq; Europe & eorum qui ab ossero lacum nauigabant &
alii mancipia pelles & si quid aliud Nomadicum est uehe-
bant alij uestem uinum & cetera qui mitis uite sunt propria
onerabant. Nunc his locis propinquum est Venetorum castellum
quod Tanaim uocant Unde & Nobilissime pelles feruntur &
mancipia que a scythis emunt quos appellant Carcasos in
meotide insulam memorant Aleopetiam qui mixtorum hominum
domicilium fuit stadiis centum aueteri Emporio distans
ab ossero Thanais quod magis orientale est ad sinistram terrestri
itinere pergenti post octingenta stadia magnus Rhombites oc-
currit ubi piscatio multa & conditure apta. Pari deinde
intervallo minor Rhombites se offert non adeo piscibus ha-
bundans Ptolomeus Rhombitem maiorem & minorem duo
flumina esse dixit. Strabo promontoria significare uidetur
qui populos ab eis Rhombitanos nominari asserit & maiores
insulas habere stationibus plenas minores operarios esse. &
omnes uocari Meotas non minusq; nomades bellicosos & in-
gentes plurimas diuisos quorum qui Tanaim accolerent agres-
siores essent qui bosphoranis cohererent mitiorem uitam age-
rent. a minore Rhombite in antiochiam flumen & Tira-
bem stadia esse sexcenta dixerunt hinc inuicem cimbri-
cum centum & uiginti unde soluebant qui lacum nau-
gabant ex quo fit ut longitudo Meotis per trecenta fere mi-
liaria esse uideatur ab ossero cymenico usq; in hostium Tha-
naïs. Cymenicum urbs incheroneso orientali fuit que fos-
sa & aggere hystrinum claudebat nam cymenij potentiam
olim maximam in bosphoro habuere a quibus Cymenicus ap-
pellatus est. si a ponti dextera mediterraneam regionem
habitantes usq; in ioniam ex euebant. Sed asathis ex his
sedibus pulsi sunt Scythae a Grecis qui panthicaeum & ali-
as in bosphoro urbes habitauere a cymenico usq; in uicum ac-

43
hilleum stadia uiginti numerabantur Templum hic Achillis
fuit iuxta quod angustissimum hostij meotidis fretum ad sta-
dia uiginti ut paulo plura patet hinc ad sitri monumentum
stadia nonaginta esse dixerunt. Id fuit in promontorio quodam
positum hominis in bosphoro clarissimi ac potentissimi cui pro-
ximus fuit uicus Patricus aquo usq; in corocondamen stadia
excursunt centum & triginta atq; ibi finis est bosphori qui
cymenicus appellatur cuius longitudo stadiis est ducent-
orum & uiginti in cuius initio imparte Asia Achilleum fuit in
parte Europe Mirmetium uersus Meotim uersus euxinum
in Asia corocondama in Europa uicus nomine Acra panthi-
capensis agri. que duo loca septuaginta stadia inter se dista-
bant hucusq; glacies pertendit cum riget hyems. Meotide
adeo frigore concreta ut pedibus permectur. In his an-
gustis multi fuere portus & supra corocondam lacus
corocondamensis appellatus qui decem stadiis a uico emit-
tebat in mari pars Antioche fluminis ab rupâ lacum in-
fluens insulam efficiebat. que hoc lacu & Meotide &
flumine undiq; abluiebatur & Mari antiochiam nonnulli
hypanum uocauerunt quemadmodum & flumini boris-
teni proximum. Ultra hunc lacum nauiganti uersus ori-
entem Phanagoria olim occurrit ciuitas memorata digna
& cepi & hermonassa & Apaturum ueneris sanum Phana-
goria & cepi insula fuere quicunq; olim bosphori potenti-
bus obediebant bosphorani appellabantur & alij Asiam a-
lij Europei horum metropolis panthicaeum fuit Asianorum sa-
narium sic enim postea Phanagoria est appellata earum
rerum Emporium que ex Meotide & ulteriore barbarorum
regione importantur earum uero que mari ad uehuntur
Panthicaeum in Phanagoria templum fuisse insigne
tradunt ueneris Apaturie fabulam afferentes quod cum
Gigantes uenerem adorirentur illa hercule inuocato ta-
diu in latebris quibusdam lantauerit donec gigantes
sigillatim ex dolo excipientes occidendos exhiberet her-

phanagoria

culi nulla enim mulier tam sui corporis prodiga est ut
uim libenter admitat. & sepe dys potentia subcumbit. In-
ter panagoram & Gorgophiam quingentorum stadiorum spatium
ponunt quod Aspurgitani habitauerunt & ipsi Meote quos
cum polemo Rex simulata amicitia ad honetur nec id eos
lateret sed contra ex instructi exirent captus interemptusque
est penasque cogitati sceleris dedit. Bosporanorum duces ad Tha-
nam usque imperium protulerunt presertim pharnaces Cassan-
der & polemo regionem a freto usque Gorgophiam syndicam
apellauere post Gorgophiam Achei Zogori & Hemchi se-
cuntur montana & importuosa colentes loca que caucasi
partes sunt His uita ex maritimis latrocinis fuit Lem-
bos exiles ac leues habentes hominum uiginti quinque ca-
paces. Fama est Phibiocae Acheos ex laconis exercitu A-
chaiam hanc habitasse Laconas uero Hemochiam quorum
duces Rechas & Amphisastrus fuerint Castoris & pollu-
cis aurige hi mari dominabantur more piratarum preda
bosporanis uendentes & ab eis comeatum accipientes. Lem-
bos humeris impositos insilius cum mare nauigare non po-
terat occulentes & tenuit solum arantes. Vicini prin-
cipes eorum iniurias ulciscabantur. Sed romanorum subditi
propter negligentiam prefectorum sepe multi fuerunt He-
mochi quatuor reges habuere cum Methindates eupa-
ter epaterno regno fugiens bosporanorum regionem per-
meauit. Que quidem ipsi peruia fuit. Zigorum uero ter-
ram propter locorum difficultatem atque asperitatem acce-
dere diffusis egre maritima ora profectus est sepe ma-
re ingressus. quousque in Acheorum agrum puenit quibus
adiutoribus iter ex phaside consummauit ad quatuor fe-
re milia stadiorum. hanc Zigorum appellati insignes fures
& inter nostros homines Nomadum more uidentes a co-
reodame orientem uersus recta nauigatio est ad stadia
centum & octuaginta ubi syndicus portus & ciuitas
cuius meminit Ptolomeus de hinc ad quadringenta

Zigorum terra

terram eam esse arbitramur
ex qua possit exierint q
mra etate cu liberis et u
xoribus europam puaga
tur Zigari

stadia sunt ea que Bacha nominantur uetus & portus
ubi sinope austrum uersus hinc ore plurimum uidetur oppo-
ni Ptolomeus hic annem Plynium ingredi mare arbitrat &
hic Acheos esse. Strabo Arthemidorum secutus ceretarium oram es-
se tradit octingentorum & quinquaginta fere stadiorum que statio-
nes & uicos habeat. de hinc Acheorum regionem stadiorum quingen-
torum postea hemocorum mille de hinc pithuuntem trecentorum fe-
re ac sexaginta usque huc stadia complectitur tria milia centum
& quinquaginta. qui methindatica conscripserunt ut Strabo
refert prius Acheos posuere de inde Zigos mox enicos post cer-
etas & molcos & colcos & phthiophagos qui ultra hos habita-
uerunt Thoonas & alios circa caucasum paruas gentes que au-
stralia caucasi occupant loca. Euxinque ponti septentrionale
latius. Ultra caucasum usque ad oceanum innumerabiles sa-
cent gentes. quas ab occidenti Thanaus claudit. ab orienti ut
Ptolomeo placet Ras fluminis ut Straboni Plinio & mul-
tis alijs longissimus Caspij maris sinus. Omnes qui hanc
terram incolunt Scytharum nomine continentur quos Ptolomeus
sarmatas appellat quos bifariam partiti sunt. & alios Asianos
uocat a Tanai usque ad flumen ras alios europeos qui germani-
am inter & Tanaim iacent. Scythas uero ultra Tanaim mo-
tem collocat ut a nobis ante relatum est. Scriptores alij
scytharum nomen multo maius efficiunt quos a Germani-
co limite usque ad ipsos seras & orientale pelagus occupa-
re arbitrantur & sicut habitabilis terra australia ethiopibus
tradiderunt pari modo septentrionalia Scythibus quos cum
sarmatis confuderunt Diodorus Scytharum gentem apud Ara-
xim flumen originem habuisse putat paruumque abini-
tio nationem fuisse & modice terre culticem ac propter
ignobilitatem auicinis contemptam. nactamque deinde
regem quemdam bellicosum & militari uirtute precipuum
agros amplasse montanos quidem usque ad caucasum cam-
pestres uero usque ad oceanum & Meotidem flumenque Ta-
naum. Fabulam quoque adducit natam apud Scythas exte-

usque discursus de tota
nauigatio a coreodame

ra uirginem umbilicotenis hominis forma reliqua uipare-
que puerum genuerit nomine Scytham qui omnibus an-
te clarissimis euadens nomen ex se populis uocabulum indi-
derit inter cuius posteros duo fratres extiterunt summa uirtu-
te alter Pluto alter Napis appellatus qui magnis rebus
gestis regno inter se diuiso alteros populos plutones alteros
Napis uocitauerunt quorum progenies regiones ultra Tanaim
usque ad Traciam subegerit. Versusque deinde in alteram partem
armis ad Nilum egypti peruenient. redactis impotestatem om-
nibus qui inter medice erant gentibus. & usque ad orientis oc-
ceanum & mare caspium imperium protenderit multosque
reges habuerit memoria dignos. Scytharum autem populos
alios sacas alios Massagetas. Alios arimaspos. alios alio no-
mine uocari dicit. Coloniasque plures ab eis deductas fuisse
sed duas maximas unam ex assiris inter paphlagoniam
ac pontum alteram ex medis pone Tanaim flumen cui
populum Sauromatas appellauerunt qui multis post an-
nis imperio late diffuso magna ex parte uastata scythia
eam penitus desertam cultoribus reddiderunt. Trogus pom-
peius Scythas cum egyptiis de generis uetustate conten-
disse dicit. eisque datam palmam tanquam loco editionis natis
Parthos & Batrianos eorum sobolem esse. Scythiam ab uno
latere ponto. ab altero Ripheis montibus. attingit Asia &
Phasi flumine clausam multum in longitudinem & la-
titudinem patere hominibus inter se nullos fines ne-
que tecta aut certas sedes armenta & pecora semper pa-
scuntibus & pinguetate solitudines errare solitis uisita-
genti ingenuis non legibus cultam. Furtum inter eos
grauissime uindicari ac argentum & aurum pariter
aspernari ac exteri mortales appetunt. Lacte & melle
uesci. ferarum pellibus uestiri. Durum Regem persarum ab
his turpi fuga sub motum cyrum cum omni exerci-
tu a regina eorum trucidatum. Alexandri magni ducem
Sophinona pari ratione cum copiis uniuersis deletum

Scythia

Vesoum regem egyptiorum exercitu cum omni apparatu bel-
li relicto repulsum ac fugatum. Scythas ab egypto palu-
des prohibuisse qui reuersi. Asiam domuerunt. uedigalem
que fecerint ac per mille & quingentos annos tenuerint
usque ad Ninum Regem assirorum romanorum arma audie-
runt magisque senserint. pulchre Trogus sed arbitramur
Grecos cum aliquos secutum quibus mos est omnia in
maius extollere. Scytharum natio barbara est nec iusti nec
recti tenax. fedissima apud eos uita. religionum mille-
modi Idola & serpentes colunt. in libidinem profusi.
aurum non concupierunt donec fuit ignotum ubi splen-
dorem eius conspicati sunt nihil non auri causa patraue-
re & propter regnum sepe pericidia committere neque inter
se iusti. neque cum alijs ueraces cui plus iurium est huic
& iuris magis. potentie omnia cedunt. Nec Romani
eos intactos reliquerunt. Neque Greci Alexander ultra Iasartem
fluvium eos cecidit. Successores eius plurimis cladibus Scy-
thas affecerunt. Gnaeus Pompeius magnos Scytharum exercitus
fudit qui mithridati penam tulerunt in septemtrionem sciti
cum iter tanquam in mari stellis secutus & omnis Albania atque
hyberia ab eo domita est Regem colcorum orodem. positus sub
ipso caucasi castris iussit in plana descendere quarum prouin-
ciarum & si greca origo fuit in scytharum tamen mores populi de-
clinauerant. Imperante claudio Mithridates bosporanus a-
missis opibus uagus postquam didum Romanum ducem ac
robur exercitus abiisse cognouit spreto chothi iuuenis ac
nudi & nouo rege cum julio aquila equite romano natio-
nes sibi allexit & perfugas & coacto exercitu regem Danda-
ridarum ex turbauit & imperio eius potius festinauit in bos-
porum. Aquila & cothis quia Iorsines Seracorum rex hostilia resu-
perat ad eunonem qui ad rosorum genti precebat legatos mi-
serat. eumque sibi consotauerunt pelle tur hostis uenitque So-
ram dandance oppidum quod desertum a Mithridate presi-
dio muniuit ex in Seracos pergunt & transgressi annem pan-

dam circumueniunt urbem huiusmodi eamque excidunt forsi-
 nes rex seracorum diu pensitato Mithridati ne rebus extremis
 an patrio regno gesseret postquam preualuit gentilis utilitas da-
 tis obsidibus apud effugiem cesaris procubuit magna gloria
 exercitus romani quem inuictum & uictorem tridui itinere
 abfuisse ab amne Thanai constitit Mithridates nullo in armis
 subsidio fratrem cothum proditorem atque hostem metuens ad
 eunonem confugit qui cum impetrata tantum uita ad clau-
 dium misit. Multi preterea imperatores & apud urbem
 romam & apud constantinopolim de Scytharum gente glo-
 riosissime triumpharunt. quod autem ad interiora eorum
 & ultima uersus boream non est itum paupertas soli fe-
 cit & itineris asperitas atque in tollerabile frigus & nullum
 uincens premium multos romani populos ut Apianus tra-
 dit se se sponte dedentes reicere quod nullo esset emolu-
 mento eorum Imperium quis arma sumat & cum moris
 periculo demicet cum sciat uictoriam sterilem esse. Id
 perinde est ac si quis laudis causa cum bestis pugna-
 ineat. Nec Scytharum robur insuperabile est magis quaz
 helephantum & Thaurorum quos ingenio uincimus. Sed
 in his inest aliquid utilitatis. Scythas illos exteriores si pre-
 lio superaueris non tam tibi quam illis uicinis pane alendis
 qui multis est incognitus ubi eorum seruitia querat. Fate-
 mur tantum ab his exisse quam plures qui res magnas gessere
 fuisse facile enim migrant quibus sterilis sedes est & me-
 lioris soli fama multos trahit. ex Asiatica Scythia nau-
 gaerunt in europam. Vni feroces populi quos iordanis
 & alij non nulli ex mulieribus magis & demonum se-
 mine natos crediderunt qui transmissa Meotide omne
 barbariem inter Thanaim ad Danubium occupauerunt
 & his magnus ille attilas ortus est. qui subacta pan-
 nonia italiam ingressus aquileam subuertit & in Ger-
 maniam transiens plurimas uastitates edidit ac trans-
 misso Rheno in agris cathelaunicis memorabile illud per-

Attalas

lium commisit in quo supra centum sexaginta milia homi-
 num cecidere & quis uictus esset id tantum solatis tulit
 quod Theodericum Gothorum prestantissimum ducem obtu-
 ratum cognouit. Is domum reuersus dum nouis nuptijs
 operam dat uino plenus effuso e naribus multo sangui-
 ne suffocatus est. de quo etiam in posteroribus non nul-
 la erunt dicenda. Scytharum quoque genus est Turcorum
 fedissima gens. qui ut Hoticus philosophus tradit in Asia-
 tica Scythia ultra Pyrriceos montes & Teracontas insulas
 contra aquilonis ubera sedes patrias habuere natio truci-
 lenta & ignominiosa incunctis stupris ac lupanaribus somi-
 cana: comedit que ceteri abominantur. Iumentorum luporum
 ac uulturum carnes & quod magis horreas hominum abomi-
 na. Diem festum nullum coluit. nisi mense augusto saturna-
 lia romanorum imperium admirata magis quam experta est. Octa-
 uiano augusto inauoluntario censum dedit & id quidem spo-
 te. Nam cum uicinas gentes annua illi tributa reddere a-
 nimaduertisset: nouum diebus ac temporibus exortum esse de-
 um arbitrata munera illi quotannis misit. Octo historicus
 qui frisingensis fuit episcopus tradit imperantibus grecis ac
 regnante apud franganos pipino annis abhinc supra sex-
 centis. Turcos caspias portas egressos cum armibus fero-
 cissima pugna multis utrinque desideratis conflaxisse. Nicolaus
 secundus multa eruditione praeditus grecas ac latinas litteras
 apertissime cillens de Turchis ad nos scribens asiaticos Scythas eos
 esse fatetur. qui pontum capadociamque transgressi ad reliquas
 finitimas gentes sensim illapsi sunt. Si more latronum clan-
 destinis quibusdam excursionibus uires sibi uendicantes oc-
 cupatis montibus & claustris oportunis unde per occasiones
 irruptiones facile fieri possent usque adeo emerlere atque animis
 sublati sunt ut palam iam & pari Marte aduersus finiti-
 mos de agri possessione certarent & denique procedenti tem-
 pore Gallacia: Bithinia & utraque phrygia in potestatem re-
 ducta omnem Asiam que minor uocatur ultra curaque Taurum

Turcorum genus

ad oras usq; ionie & litora greci mare occupauerunt nec
unum quendam principem sed alios alij dulces & uaria
auspicia quasi per factiones secuti de quibus alio loco di-
cendum erit. Ferunt & ungaros qui danubij ripas inco-
lunt Scythay genus esse non quasi abunil ortos quid pro-
pter uerbi cognationem aliqui crediderunt sed ab alijs un-
garys quorū iordanis meminit qui notos eos dicit suo tpr
fuisse propter comertum pelliū mardarinay. Fuit aut
iordanis sub Imperio Iustiniani quo tempore non dum Pa-
noniam hungari attigerant longe post huius Gothos & lo-
gobardos hungari Scythiam egressi ad danubium perue-
nere pulsisq; prioribus incolis aut sub iugum missis regnū
sibi fecere de quibus suo loco dicemus. Noster Veronen-
sis quem supra diximus ad ortum Thanais peruenisse re-
tulit populos in Asiatica Scythia non longe a Thanai sedes
habere/ rudes homines & idolorū cultores quorū eadem
lingua sit cum hungaris Pannoniam incolentibus uoluisseq;
cum plerisq; Sacrarū lictorū professoribus uiris religiosus
ex ordine Beati francisci qui linguam illam nossent eo
proficisci & sanctum christi euangelium predicare. S; pro-
hibitum a domino quem de moesa uocant qui cum
essent greca perfidia maculatus egre ferebant Asiaticos
hungaros latine coniungi ecclesie & nostris imbui ri-
tibus. Fuerunt & qui Gothos ex Alanca scythia erupis-
se putant/ quorū est per uulgatum nomen presuntio
hinc oritur quid alani inter eos militauere & usq; in
hispaniam transiere/ ibiq; sedes obtinere/ in quibus
hodie catelani tanq; Gothi. Alani uocantur. Alanos au-
tem Ptolomeus in Asiatica Scythia ultra hyperboreos mō-
tes collocat/ ad septentrionem maxime uergentes. Ior-
danis Europeos fuisse Gothos affirmant/ quem sequi non
pudet sue gentis initia referentem. Neq; alienum fue-
rit Alanos postq; in Europam migrassent/ cum Gothis so-
cietatem inisse ex qua facta sit cathelanorū initio. Mul-

catalanorū origo

ta de Gothis inter res europeas dicenda erunt que nunc
reliquimus illud conclusisse sat fuerit non idcirco Sey-
thay genus in aliena proripisse quia ceteris uirtute pres-
tarent. Sed auditate melioris agri & quod in patria solo
mutari non possent

S Equitur Asia ad nostram supputationem tertium mem-
brum cui Parthia dabit initium quam uel recta inori-
entem iter habenti. Aria occurrat & paropanisdum regio
que montane sunt & in eodem paralelo qui p Rhodium est
cum parthia continentur. Sed nobis placuit quinto lo-
co de illis agere/ qui post indiam ad occidentem primi re-
periuntur. Nos parthiam in hac descriptione mediamq;
& utramq; armeniam ac magnam minoris Asiae chero-
nesum comprehendemus quamuis aliqua ultra citraq; Thau-
rum iaceant & non nulla in ipsis montium cacuminibus
sita sint. Parthia ut Ptolomeo uisum est/ ab ortu Aria
habet & Masdoranum montem/ ab occasu Mediam &
quib; dissecantur iuga ad meridiem Carmaniam desertā
& parthie montis sublimen uerticem a septentrione hir-
caniam & qui medius intercurrit mons Coronus. Regio-
nes in ea quatuor collocat. Comissenam que hircanis in-
minet Tabienam/ que ad Carmaniam respicit Patautice-
nam que Ariam/ & Sindacam/ que mediam intuentur.
ciuitates plures commemorat de annib; qui eam irrigent
nullam efficit mentionem/ quamuis Bagradam in ea or-
tu indicare uideatur qui longo itinere per carmaniam de-
sertam & hippophagos non longe a sursis persicum illa-
bitur sinum. Strabo fluminibus irriguos parthie campos
esse commemorant/ quos partim Anus partim Margus
inundant. Iulius Solinus Parthiam rubro mari a Meri-
die claudit. a Septentrione hircano salo/ non parthiam
hoc pacto sed particum circumscripsit imperium. quod
i duo de uiginti regna diuisum dixit & undecim super-
iora ab Armenico limite & Caspio litore incipientia ad

parthia

terram Scytharum potesta quibus concordet esset. Reliqua septem inferiora sic enim uocat ab ortu Arianos habere amerie carmaniam ab occasu medos a septentrione Hircanos Pliniusque fuerat olim persica regna postea Parthorum intelligi uoluit in ter duo maria persicum & hyrcanum. Montana parthie Scenetas tenere populos. Strabo refert loca optima & montibus clausa. Trogus pompeius urbem claram in monte aparteno aprimo Arsace conditam dicit cuius loci ea conditio fuerit ut nec quicquam munitius inueniri neque amoenius posset praeceptis undique rupibus cinchis ut tutela nullis egeat defensoribus & soli circum iacentis tanta uberitas sit ut propriis opibus expletur. Fontium ac siluarum ea copia ut & aquarum habundantia irretitur & uenationum uoluptatibus exornetur. Apollodorus Hecatenpylon Parthorum regina appellauit per mille & septingenta sexaginta stadia distantem a portis caspijs. In parthia terre sunt quas ragas uocauerunt propter terremotus quibus ibi frequenter fiunt a quibus multe urbes ut possidoniufert & duo milia uicorum emersa sunt. Strabo affirmat parthiam ab initio non multam fuisse. Parthosque cum hircanis persicis uixisse eisque subfuisse cumque regio esset nemorosa & montana atque inops reges eam cursu praeterisse cum ne minimam quidem exercitus partem alere posset. Successu uero temporis autem tam esse. Camisenamque atque Corinam & totam fere regionem usque ad caspiae portas & Agros & Tapiros quae prius medorum erant ad parthos transisse atque apamiam et heracliam insignes urbes & Rhagis uicinas in parthia uidetur describere. Parthorum collegium duplex fuisse affirmat alterum affinium alterum magorum & sapientum atque ex his duobus reges creati natione barbaram esse non bellacem & a Scythis ortam quae propter praecelara belli facinora adeo polluerit semper aliquid finitimis adimens ut tandem ad eufratem propagaret imperium & uim Scythis attulit batriane partem eis auferens & propter imperij magnitudinem cum romanis uano Marte contendit Scytharum exules crediti quod

ipso uocabulo manifestari. Trogus affirmat Scythico sermone exules parthi dicuntur hi assirorum & medorum tempore inter orientes populos obscurissimi fuere postea quocumque imperium orientis translatum est uelut uulgus sine nomine praeda uictorum fuere & macedonibus triumphato oriente seruierunt & cum romanis uaria uictoria dimicarunt. Parthia frigidissimos habet montes & planities admodum callidas ad ministrando gentis post defectionem Macedonici imperij subregibus fuit. proximus maiestati regum populorum ordo ex hoc duces in bello & impace rectores habuere. Sermo his inter Scythicum Medumque medius & ex utrisque mixtus. Vestis olim sui moris postea quae opes accessere. Luxurie materia ut Medis pre lucida ac fluida armorum patrius ac Scythicus mos exercitum non ut aliae gentes liberorum. Sed maiorem partem seruorum habuere. quorum uulgus nulli manumittendi potestate permixta ac per hoc omnibus seruis nascentibus indies crescit hos pari ac liberos suos cura & equitare & sagittare magna industria docent locupletissimus ut quisque est ita plures in bella equites regi suo prebet. Aduersus Antonium cum equitum quinquaginta milia parthi duxissent soli quadringenti liberi fuere preliari in acie cominus aut obsessas ex pugnare urbes ignari. Pugnauerunt aut procurrentibus equis aut terga dantibus sepe fugam simulantibus ut incautiores aduersum uulnera insequentibus haberent. Signum his in prelio non tuba sed intinpano dabatur nec pugnare diu poterant de quibus Lucanus Pugna leuis bellumque fugax turmeque uagantes & melior cessasse loco quod pellere miles silua tela dolis nec Martem quo minus unquam. Aulæ parui uirtus sed longe tendere nervos. Etque cumque uelint permittere uulnera uentis. Ceterum intollerandi fuerunt si quantus erat impetus uis tanta & perseneratia fuisset plenique in ipsi ardore certaminis prelia deservierunt ut cum maxime et iucille putet tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentum ipsis equisque lorice plumate fuerunt quae utrumque toto corpore texere. Auri Argentique nullis nullis nisi ar

54
mis usus. Vxores dulcedine libidinis singuli plures habuere. nec
ulla delicta adulterio grauius uendicauerunt ob quam rem foemi-
nis non conuiuium uinum tantum uerum etiam conspectum inter-
dicebant. Carne non nisi uenatibus quesita uescebantur equis
omni tempore uescebantur illis bella. Illis conuiuia illis priuata
ac publica officia obbibant. Super illos ire consiliter. mercari colloq-
hoc denique discrimen inter seruos liberosque fuit quod serui pe-
dibus liberi non nisi equis incedebant sepultura uulgo autum
aut canum laniatus fuit: unda demum ossa terra obnuerunt. In su-
perscriptionibus atque cura deorum precipua omnibus ueneratio Inge-
nia genti timida. seditiosa fraudulenta procacia quippe uolun-
tatem uinis mansuetudinem mulieribus assignabant semper in
externos aut indomesticos motus inquieti natura taciti ad faci-
endum quod addicendum promptiores. Secunda atque aduersa si-
lentio tegebant principibus metu non pudore parebant. In libi-
dinem proiecti incibum patri fides dicti promissique nulla nisi
quatenus expedit. Libet hic paulo altius ordini et res parti-
chasque memorabiles fuerunt longius adtingere. Orientis Im-
perium primo asirorum fuit postea Medorum deinde Persarum quar-
to loco Macedonum quos parthi simul et Romani debellarunt. Ser-
uerius odia domestica et externa paritida post alexandri ma-
gni parthiam tamquam uilem inopem nemo macedonum dignatus
est. Ob quam rem stragioni extremo sortio eam tradiderunt et
in macedonibus inter se civili bello condentibus parthi eume-
nem secuti sunt et eo uicto ad Antigonom transiere. Post hunc a
Nicanore Seleuco et Antiocho et successoribus eius possessi sunt.
Demum non a Seleuco Antiochi nepote defecerunt impunita-
tem assecuti quia Seleucus cum Antiocho fratre de regno con-
tendebat. Quo tempore Theodotus Batrie prefectus defecit
quem Strabo Eutidamum appellare uidetur qui cum se regem
appellare iussisset exemplum totius orientis populis prebuit
ut amacedonibus deficerent nullum est enim Imperium quod
civili discordia non euertat Parthiane defectionis auctor ar-
saces fuit cui alij batrianam originem prebent alij Scythiam
et qui Scythiam

56
fuisse putant. Parthi exortum affirmant quos daas credunt. ex
daas profectos qui ultra meotum habitauerunt. Xandros siue parios
dictos non nulli. Daas circa hostium caspij maris posuere ex qui-
bus ortus Arsaces cum plenisque nomadibus Ochum acolennibus
parthiam inuasit atque obtinuit. Inguis incerte originis dicit
qui solitus latrocinij et raptu uiuere accepta opinione quod
Seleucus agallis in asia uictus esset cum predonum ma-
nu parthiam ingressus Mandragoram regionis prefectum
oppresserit et Imperium gentis inuasit duarumque ciuitatum
impero potitus parato grandi exercitu aduersus Theodonem
Batriarum et Seleucum persarum regem se tueri conaretur
Theodoto cito mortuo filius eius eiusdem nominis pacem et
foedus cum Arsace percussit nec multo post cum seleuco re-
ge ad defectores persequendos ueniente congressus uictor
euasit. atque is dies parthorum Imperij initium fuerit qui ab
eis solemniter habeantur ex quo libertas genti orta. Reuocato
deinde seleuco nouus in aliam montibus dato laxamento
regnum Parthicum formam accepit et recte uiuendi nor-
mam constituit Magistratibus qui belli pacisque munia sub
rege gererent. Arsaces quesito constitutoque regno matu-
ra senectute decessit: cuius memorie hunc honorem Par-
thi tribuerunt ut omnes de inde reges suos Arsaces appel-
lauerint. Huius filius et ipse nomine aduersus Antiochum
cum Seleuci filium centum milibus peditum et uiginti
milibus equitum instructum tanta uirtute pugnauit ut
ad postremum insonetatem eius reciperet. Tertius parthi-
rex Priapatius fuit et ipse Arsaces dictus qui actis in re-
gno quiddecim annis decessit Mithridate et phraate filiis
relictis quorum maior phraates more gentis heres Mardosua-
lidam gentem bello domitam regno adiecit: Nec multo post
decessit instituto fratre herede quamuis multos reliquis-
set liberos. Quo tempore Eucratides apud Batros regna-
uit de quo supra meminimus cum de rebus Batrie agere-
mus Mithridates aduersus Medos bellum gerens uictoria

demum potitus ac uinibus auctus Phraasem Medie preposuit
& Helimeorum gentem regno suo adiecit rege ipsorum in prelio
superato. Imperiumque parthorum a monte caucaso usque ad flumen
eufratem protulit. Nec minor arsace proauo gloriosa senectute
decessit. Relicto phraate filio herede qui cum bellum inferre
Antiocho regi statueret. Scytharum montibus ad sua defendenda
reuocatus est profectusque aduersus Scythas hymetorum quendam
ad tutelam regni reliquit qui oblitus uicarij officij tyrannica
crudelitate Babilonios multasque alias ciuitates importune ue-
xauit. Ipse autem phraates grecos secum contra Scythas
adduxit quos prius in bello aduersus Antiochum gesto su-
perbe crudeliterque tractauerat. si cum inclinatam parthorum ac-
iem uidissent arma ad hostes transulere. In signi produtione co-
tumelias ultij phraates obtruncatus est & in eius locum artaba-
nus patruus constitutus scithe uictoria contenti popula-
ta parthia in patriam redierunt. Artabanus bello Thegaris
inlato uulneratus in brachio statim decedit. Mithridates filius
succedit cui res geste magni cognomen dedere multa enim
bella cum finitimis summa uirtute gessit & cum Scythis
prosperè dimicauit ultorque iniurie parentum fuit ad poste-
rius Archadusi armeniorum regi bellum intulit de inde pro-
pter crudelitatem asenatu parthico pulsus est frater eius
horodes cum regnum uacans occupasset Babiloniam quo
Mithridates confugerat diu obsedit ex fame coactos inde-
ditionem oppidanos compulit & Mithridatem in conspectu
suo adductum trucidari iussit deinde cum Romanis bel-
lum gessit. Crassumque cum filio & omni exercitu deleuit.
Huius filius pacorus missus ad persequendum Romanum bel-
li reliquias magnis rebus in sinia gestis reuocatur in patriam
patri suspectus nam quem non timeat qui fratrem occidit.
Exercitus parthorum illo absente in sinia relictus a cassio quel-
tore crassi cum omnibus trucidatur. Post hec ciuili bello par-
thi pompeianorum partiū fuere cum crassi alterum filium
in partibus cesaris esse audirent. Victo pompeio auxilia Bru-

horodes mithridatē frēm
teremur. crassūq; cū filio et
toto exercitu. pō. deleuit

to & cassio aduersus augustum & Antonium miserē & post
belli finem rursum pactato duce inuicta cum labieno sonetate
Siriā & Asiam uastauere castraque ventidij qui post cassium
absente pacoro exercitum parthorum fuderat magna mole agre-
diuntur sed illo simulato timore diu se continuit & insultare
parthos aliquantisper passus ad postremum insecuros letosque par-
tem legionum emisit quarū impetu fusi parthi induersa
abiere. Pacorus confugientes suos abduxisse romanos secum
legiones putaret castra ventidij aggreditur. Ille reliqua par-
te legionum emissa uniuersam parthorum manum cum ipso
pacoro interfecit. Horodes audita nece filij diu sine cibo fuit.
nec aliud loquebatur nisi pacorum. erant ei triginta filij ex
diuersis pellicibus quarum quilibet suum filium loco pacori
sustituendum petebat. dum horodes deliberat unus ex filiis
phraates eum interfecit. penasque occisus ab eo fratris exigit.
Sed phraates multo sceleratior patre uniuersos fratres suos tru-
cidat nec filio suo parit uentus ne illum optimates seque-
rentur qui sibi erant infesti. Hinc Antonius propter auxilium
Bruto missum cum sedecim ualidissimis legionibus intulit
bellum. Sed grauius multis preliis uexatus & amoris im-
patientis quo cleopatram ardebat a parthia refugit. Phraates in-
solentior ea uictoria redditus apopulo in exilium pellitur nec
multo post tempore Scytharum auxilio in regnum restituitur.
Nullus est enim tanta nequitia que non inueniat ad uitio-
res si quid afferre utilitatis posse uidet. Substituerant parthi
interim Tiridatem qui auditu Scytharum aduentu cum ma-
gna amicorum manu ad octauianum in hispaniam belligerantē
confugit obsidem cesari Phraates filium ferens quem negli-
gentius custoditum rapuerat parthorum se omni tempore ro-
manis affirmans si ad recuperandum regnum adiuuaretur
Phraates & ipse legatos ad cesarem mittit. Seruum suum
Tiridatem & filium remuchi postulat. Cesar his cognitis ne-
que contra Tiridatem se parthos dixit neque aduersus parthos
Tiridati auxilia datur. Phraates tamen filium sine pretio re-

58
misit & Indati quo ad manere apud romanos uellet opulentum
sumptum preberi iussit. Sed finito hispanensi bello cum in Siri-
am ad componendum orientis statum uenisset metum phra-
ati incussit ne bellum parthie inferret itaq; tota in parthia cap-
turi siue ex crassiano siue ex antonii exercitu recollecti signaq;
cum his militaria augusto remissa. Sed & filij nepotesq; phra-
atis obsides Augusto dati. Plurq; Cesar magnitudine nominis
sui fecit q' armis aliis imp'r facere potuisset. Misit tamen
Augustus anteq' moreretur aduersus parthos rebus nouis stu-
dentes Germanicum Drusij filium Calligule patrem qui
anno quarto Tyberij cesaris de illis clarum triumphum egit.
Sub Nerone parthi armeniam subhulerunt & romanas legio-
nes sub iugum misere egrq; Siria retenta est. M. Antonio &
Aurelio Cornudo imperium tenentibus uologesius rex parthoy
gravi eruptione facta non Armeniam modo sed capadociam
Siriāq; uastauit. Antonius tam per duces suos cum repres-
sit ac Seleuciam assirie urbem super hydasperm fluum si-
tam. & multa hominum milia in ditionem accepit & cum
fratre de Victoria parthica magnifice triumphauit. Traia-
nus qui usq; ad indos imperium protulit parthos plurimis
bellis uicit eisq; non modo australia regna sed Armeniam
quoq; abstulit. Sub Adriano Cesare qui traianum secutus
est iter res parthice aucte sunt & eufrates utriusq; impe-
rij limes factus. Concederunt cum Seueri cesare parthi &
ab eo superati sunt Aurelius Bassianus cognomento Caracal-
la inter edissam & canas comisso cum parthis prelio interfec-
tus est Helius lampridius non in prelio sed cum ex prelio re-
cessisset adquisita cincture insidijs cum a Macrino prefecto
occisus dicit De incepto orientale imperium nunc Parthia
nunc persicum appellatum reperimus quamuis imperio Per-
sico Macedones finem imposuerunt. Sed scriptores non tan-
gentem que imperaret q' locum cui imperabatur intuent
deosq; persarū reges pro partias acceperunt Aurelius Alexan-
der Xersem regem persarū maximo prelio superauit Gordi-

59
anus parthis bellum intulit. qui iam molebantur erumpere
feliciter prelijs ingentibus eos afflixit rediens autem nō
longe a romanis finibus interfectus est fraude philippi qui post-
eum imperauit. Valerianus qui septimo & uigesimo loco
apud Augustum imperio preuit a Sapore rege persarū cap-
tus luminibus orbatu ignominiose in persarū seruitute con-
senuit id officij apud eos sortitus ut sapore equum ascendente
incuruatus regem non manu sed dorso leuaret. Sub Galienopā-
thi Mesopotamia Siraq; potiti sunt. Sed Odenatus his recupe-
ratus usq; ad Ctesiphontem penetrauit. Carus Narbonensis
secundus & trigessimus ab augusto persas prelio uicit. Soemēs
& Ctesiphontem nō dissimul urbes cepit & cum castra super
Tigrim flumen haberet non armis hostium sed ictu flumi-
nis interijt. Maximianus uersus Narseum persarū regem
inter Gallinicum & caras congressus superatus est fugitq;
ad Diocletianum in Mesopotamiam aquo turpiter receptus
& admodum reprehensus & instauratis uiribus iterum cū
narseo Ormisde & Saporis auo in armenia maiore pugna-
uit. Victorq; pulso Narseo castra eius diripuit uxores. Sorores
& liberos cepit & cum in gena preda ad Diocletianum redi-
it Constantius magni constantini filius a persis multa & gra-
ua damna perpesus est uidebatur tamen superaturus infi-
ne nisi ad ciuile bellum contra iulianum redire compulsus
esset. Iulianus rex potius Parthis intulit bellum oppida
aliquot & castella eorū in ditionem accepit & ui expu-
gnauit Asiam populatus est. Castra apud Ctesiphontem
statua aliquam diu habuit rediensq; uictor dum se in con-
sultius prelijs inserit hostili manu interfectus est. Sicut eu-
tropius refert qui ei expeditioni interfuit. Non nulli di-
uinitus interemptum asserunt qui ex christiano ad genti-
litatem redisset propter quod mox ut uulneratum se intel-
lexit dixisse fertur. Vixit enim Galilee sicut apostata p-
inasionem appellabat christum Iouinianus duobus prelijs
uictus pacem cum Sapore Parthoy rege necessariam sed.

ignobilem fecit abrenuatis imperij finibus & parte superio-
re Mesopotamie tradita. Quod ante eum annis trecentis &
duobus de uiginti ex quo romanum Imperium conditum
erat nusq; acciderat. Iustinianus parthos bella mouentes
per suos duces pluribus preliis superauit. Postea apud
Euphratem eius exercitus uictus est. Sed per Bellisari-
um resarcita sunt damna & fedus cum paribus initum.
Zethorbes hunorum rex intra Scythiam manentium cum
uiginti milibus aduersus Iustinianum Cosdoram adiu-
turus deuenit. Sed suspectus ab eo habitus multis uul-
neribus confossus interfectus est. Sub Foca imperatore
Cosdoras Mesopotamiam occupauit & paulo post Pales-
tinam cum hierosolima & nonaginta milia christianorum
interfecit. Partemq; crucis dominice secum asportauit.
Heraclio Imperium tenente & de inde in egiptum ar-
ma uertit Alexandriamq; occupauit nec moratus Aphri-
cam ingressus est & Cariagine capta impio potitus est
libie heraclius pacem ab eo petijt etiam cum dedecore
imperij neq; impetrauit a superbiante rege itaq; duxit
in eum omnia belli fortune committens. Ille ex Azoto
sine fugit in persidem relicta ducibus qui Romanorum im-
petum morarentur. Heraclius flexo ad sinistram inne-
re & superato monte Thauro in presidem transiit.
uicq; sabarum & Saym duobus preliis & tertio Razat-
nem alium ducem superatum interfecit & uiginti sep-
tem militaria signa intercepit. Cosdoras Medarsen fi-
lium regni consortem appellauit. Syrochio pretento qui
natus erat maior propter captus ab eo cum Medarse & u-
xonibus in carcerem coniectus est. atq; de inde cum filio
necatus. Syrochus heraclio uictori captiuos reddidit & cru-
cem domini & insuper munera dedit. Hoc tempore Mau-
methus Pseudo propheta exortus est. qui arabes ad defec-
tionem compulit. Crux domini hierosolimam reportata est.
Heraclius non multo post in heresim lapsus per defidiaz

Maumethus pseudo propheta
in hoc tunc oportuit

languentis Saracenorum uires cum primum nascentes pro-
pagari & crescere sunt qui sub falsa lege Maumethus
imperium rexere Arabes enim cum parthos in suam p-
fidiam trahere non possent uerbis armis eos agitare.
Detesserat primo regni sui anno Syrochus ei; filius succe-
sserat ad hefer. cui pariter infra annum defuncto Ormus-
da successus est quem Arabes prelio superatum interfec-
re. eiusq; imperium obtinere Arabes autem tantis uic-
torijs aucti. Nam & romanorum arma longe propulerant
Antiochia occupata in africam manus iniecerant trans-
missa egipto saracenorum nomen asumpserunt. Atq; ita & par-
thi & per se & Arabes & egiptij & multe alie gentes in sa-
racenum nomen transierunt. Neq; postea nomen parthorum
auditum est quasi magnum usq; ad tempora nostra anno
circiter decimo priusq; nascamur. Tamerlanes Genere par-
thus gregarius miles adeo inter suos uiuentis & corporis
agilitate excelluit ut breui multarum gentium dux fieret.
Quibus parthorum impio potitus Scythas hyberos Albanos per-
sas Medosq; sibi subegit mesopotamiam inualit atq; armen-
iam Transiitq; euphrate cum quadringentis milibus equi-
tum sexcentis milibus peditum omnem Asiam quam mi-
norem appellamus obtinuit. Regem omnium potentissimu
Paziatem turchorum dominum cum pari equitum nume-
ro & magnis peditum copiis fines suos tutantem apud
armenos prelio superato ducentis milibus hominum inter-
fectis uiuum cepit ceneaq; in modum fere inclusum per
omnem Asiam circumtulit egregium & admirandum
humanarum rerum spectaculum castra eius in urbis mo-
dum ordinata. fuere statuto cuiq; arti loco atq; in par-
tes suas distributis exercitijs ut omnia in promptu eent
adiute usu necessaria summa semper reij copia inuenieba-
tur cum nullus esset latrocinij locus tutog; omnia co-
portarentur nulla unq; seditio nullus tumultus inter
milites fuit. Aduersam fortunam numq; expertus est.

Tamerlanes

ardua et dura cetis uide-
bāt. Damasco capta cū
arce antique expugnatio
difficilior uideretur cons-
tructa ē regione altera
que

a Thanai flumine usq; ad egiptum uniuersam Asiam percur-
rens. Smirnam. Anthiochiam. Sebastiam. Tripolim. Damascum
multasq; ualidissimas urbes ui cepit: diripuit atq; incendit
Soldanum egipti bello superatum ultra pelusium repulit e-
giptum ingredi parantem uaste solitudines & deserta loca ad
uerterunt. Verū belli artibus insignem ad ea maxime obe-
unda promptumque, antiquam altitudine superaret ui cepit
quamuis multa suorū cede. Capha urbs est Genuensium co-
lonia in Thaurica Ceronenso non procul ab ossoro cymérico.
Hanc cum Tamberlanes inuadere statuit & Scythas negotia-
tores premisit qui pretiosissimas animalium pelles minori q̄
consueuerant pretio uenundarent. Sciens aurum abscondi
posse. Pelles fufodi non posse. moxq; bello indicto ad montē ur-
bi machinis expugnata ui atq; armis ciuitate & auro & pelli-
bus pontus est. In obsidiombus urbium. prima die albo tento-
rio utebatur secunda Rubro Tertia Nigro qui sese dabant
in albo sedenti salutem consequebantur. Rubens color mori
endum patribus familiarū indicabat. Niger ciuitatis excidui
& omnia incinerem conuertenda. Fama est populose cuius-
dam ciuitatis que prima die deditionem neglessisset pueros
puellasq; omnes in candida ueste ramos oliue preferentes
exiuisse ut principis iram placarent. Illum omnes abequi-
tatu conculcari atq; conterī uisū & urbem captam incendi
Interrogatum aliquando ab homine Genuensi qui ei fami-
liaris esset cur tanta crudelitate uteretur. comotum ac ue-
luti furentem distorta facie & spirantibus ignem oculis res-
pondisse. Tu me hominem esse arbitraris: falleris. Ira dei
ego sum & orbis uastitas. Caueto ne post hac mihi occur-
ras nisi uelis interrogationis tue penas dare. Abijt Genuen-
sis neq; ulterius oculis tyranni obiectus est. Ferebant qui Ta-
merlanem uiderunt eum anibali fuisse similem secundū
ea que de Poeno scribuntur nihil eius animo seuerius: nihil
magis q̄ latrocinia uindicasse ut ipse unus esset qui latroci-
nari impune posset. Querebat tanq̄ uirtutis opus quibus

cum bellum gereret deletis regibus ac Tyrannis per multis
uastatis pluribus prouincijs onustum deuictarū gentium spo-
lis exercitum in Parthiam reduxit & ciuitatem Marchantem
condidit. quam uarij generis captiuū repleuit & hostium spo-
lis exornauit. Quod si aliquod excellens ingenium eius acta
reperissent inter clarissima ducum gesta legerentur. Vita
fundo duos filios reliquit regni successores qui discordia rur-
sus posset emergere. Thomas apostolus euangelium christi
ad parthos detulit per quem Medi perse hircani & Batri-
ani nostre fidei sacramenta receperunt. Corpus eius alij in
india alij in Mesopotamia sepultus assensit.

Media uulgaris nominis terra post parthiam ad occidentem
occurrit que sicut Ptolomeo placet a Septentrione
hyrcano mari terminatur: ab occasu maiori armenia & assyrie parte
amici die perfide: ab oriente hyrcania ac parthia que montibus
excluditur. hyrcaniam charindas determinat fluuius. Inter per-
sidem ac Mediam Parcoathras ex eurnt mons Asinam coathras
excludit. Armeniam caspia iuga & cambisus amnis Zagrus &
orontes altissimi montes interiora. Medie percurrunt ex Oronte sta-
ton oritur inhircanum defluens pelagus ex Zagro Amardes in
dem mare decurrens. Eleucus quoq; fluuius ex australi parte
Zagri descendens medie magnam partem irrigat & Parcoa-
thram scindens montem per latissimas terras imperficum deflu-
it sinum. Cyrus amnis coathra monte dimissus inter cambisen
& Amardem incaspium labitur mare regiones quatuor memo-
rantur apud Medos pro patena que occidentalis est & ad Sep-
tentrionem uergit inter mare caspium & Zagrum montem
ad quam Magarsi. Mardi. Marunde. Cadurchi & cadusij per-
tinere uidentur. Elimeis que ad septentrionem uergens ori-
entem respicit & Tapuros ac dnubces populos Danis magna
in conualle iacet. Hinc parcoathra inde oriente clausa. Sirome-
dia regio tota montana est & ad orientem uergit coniuuncta
parthie ragiane regioni. Parcoathrie montis insidet iuga & ad
meridiem respiciens super eminet perfidi ac Paretacine re-

laborantes effecerūt
ne parthoz imperiū

gioni quam nonnulli medie tradiderunt oppida supra quinquaginta memorantur quorum nomina referre plus redij q̄ utilitatis habet tantum est quod Ptolomeus nobis de Media tradit Strabo dicit Mediam multam & olim potentem regionem in medio Tauro sitam esse qui circa hec loca multifidus est & conualles magnas coni comprehendit. Mediam in duas partes diuiserunt quare alteram maiorem uocauere alteram Atropatnam. Maioris Metropolis Ecbatana fuisse magna ciuitas & Imperij medici caput quam etiam parthi postea usi sunt. Nam reges ibi estatem agebant cum frigida sit Media hyemem uero Seleucie que secus Tigrim est prope babilonem. Atropatra ab Atropato duce nominata est q̄ obstitit ne ea macedonibus subigeretur ut maiori Medie pars esset. Is postea rex declaratus regionem hanc a media sequestrauit cuius successores regnum continuantes cum armeniorum regibus affinitatem contraxere de inde cum Syriis & postremo cum parthis Atropatia Armenie & Matiane ad orientem sita est. Medie uero maiori ad occidentem utriq; ad Aquilonem. Habitantibus circa hyrcani maris recessum & Matianam ab austro iacet. Araxis fluius & Armeniam & Antropatnam determinat. a Zeugmate q̄d est iuxta eufratem quousq; ad Atropatnam peruenitur octo milia stadiorum esse feruntur maior media ab oriente parthia terminatur & Cassiorum montibus & persicis qui etiam montani sunt & latrones ac persis continui sed hos Ptolomeus Medie ad austrum opponit a septentrione cadusys & alij supra hyrcanum mare habitantibus qui a Ptolomeo inter medos collocantur. Et ut parthos ait id quinquaginta milia stadiorum montane circa caspium occupant mare loca tenuia & aspera incolentes ab austro appoloniade quam Sitacinam ueteres appellauerunt & monte Zagro apud quem masabatica est que ad mediam pertinet. Quidam ad elimeam dixerunt pertinere. Ptolomeus quamuis Sitacenam regionem & appo-

loniaterum quantum ad Mediam meridionalem facit non nichil tamen occidentis illis attribuit & Zagrum montem per assurgere Mediam ostendit. ab occidente Antropatij & Armeniorum quibusdam media concluditur in Atropatia lacus est nomine Spautha in quo sales nascuntur & congelascunt eius regionis loca opulenta sunt & frigida Apolonides ait ex ea regione equitum decem milia pedum quadraginta milia ad bellum cogi posse multa cum parthis & armenis prelia fuerunt. tenueruntq; dignitatem suam. si quid amiserunt fori manu recuperantes. Amicitiam cum parthis & cum Romanis quesuere. Regia eorum Estualis Gaza fuit in campo sita & uera castellum munitissimum quod Antonius in parthica expeditione obsedit id ab Araxe studiis abest duobus milibus & quadringentis ut adelphus refert qui antonio familiaris fuit: & illius in parthos expeditionem conscripsit in qua non affuit modo uerum etiam profuit. Media magna ex parte alta est & frigida cuiusmodi sunt montes Ecbatanis imminentes & qui apud Rhagal & Caspias portas confurgunt & omnes deniq; septentrionales partes usq; in Matianam & Armeniam huiusmodi sunt. Regio uero que sub caspijs portis & in humili & concauo solo iacet opulenta est & omnia fert preter oleam. que & si ibi nascatur arida tamen & sicca est. Media sicut Armenia eximie pascendis equis apta est unde pratam quoddam hippoboton uocatur. per quod iter faciunt qui ex perside & babilone in caspias portas proficiscuntur equarum quinquaginta milia Regum id armentum est. Nescios equos quibus reges utebantur optimos ac magnos alij hinc genus habere alij ex Armenia dixerunt quibus propria forma quedam fuit quem admodum parthicus per Grecis ceterisq; qui apud nos sunt. Herba que precipue nutrit equos eo quod ibi habundet proprie medica uocatur. Longitudo ac latitudo medie pene par maxima eius longi-

meo pasci dicitur

66
tudo ea uidetur que est a Zagri transitu qui uocatur me-
dica porta per Sigrianam ad Caspias portas stadiorū qua-
tuor milium supra centum tota media inter quartum &
quintum clima continetur Paralellus qui per Rhodum est
australia eius attingit. Secundum Ptolomei descriptionē
Paralellus per hellespontum septentrionalia circa hyrcanū
mare percurrentis ditissimam fuisse Medorū terram sicut Vir-
gilius ait ex tributo licet intueri quod perlis pendeat duplo e-
nim maior fuit eo quod acappadocibus exigebatur quos as-
serit Strabo preter argentum mille & quingentos equos mu-
lorū duo milia & ouium quinquaginta milia pendisse quot
annis Græciæ urbes in media macedones condidere Laodi-
ceam Apamiā & Rhagam que apud Rhagā est & prius
Aropus nominata fuit. Parthi arlaciam edificauerunt que au-
stralior est q̄ caspiæ porte quingentis fere stadiis: ut appollo
donus Adriamittinus ait Ecbatam Mediæ caput. Plinius in Se-
leuco rege conditam dicit, a portis caspijs p̄ uigintimilia
passuum distantem Idem Martianam regionem quā Strabo
uidetur a Media seuingere inter medos collocare uidetur apri-
catis inclite que sola in eo tractu uisera sit undiq; mon-
tibus inclusam amens ambitu stadiorū mille quingentorū pene-
inaccessa ob incomodum arenose solitudinis que per centū
uiginti milia passuum undiq; uersum circumfusa est. cuius
amnitatem Alexander Magnus usq; adeo miratus est ut ibi
primam condidit alexandriam quam mox ab barbaris exci-
sam Anthiochus Seleuci filius reformauit & denumpta-
tione sue domus dixit Seleutiam cuius urbis circuitas in
stadia septuaginta quinq; diffunditur. Margus fluuius eā
interluit. In hanc orodes romanos crassiana clade captos de-
duxit nostri Imperij magnum dedecus Iulius Solinus Tigrim
fluuium in Armenia regione caput ad tollere dicit in loco
edito ex lucido conspicuoq; fonte nec ab exordio statim to-
tum esse primo pigre fluere non cum suo nomine ac cum-
fines Medorū inuictus sit, Tigrim statim uocari ita enim

67
medos sagittam nominare. Aretusam lacum influere graua
pondera sustinentem cuius pisces nunq̄ se alio Tigridis
immisceant. sicut nec Amnia stagnum attingat aretuse
per quod dissimili colore uolueri meent cursu. Mox thauro
resistente in profundum mergatur quem sub ter labens in
altero eius latere emicet uluas & purgamenta plurima se-
cum trahens. Idem idem abscondatur & Adiabenos Arabasq;
preter fluentem mesopotamiam amplectatur & Amnem et obli-
uissimum hydasperm accipiens Euphratem quoq; deferat in-
sinum persicum. Sed Ptolomeus nihil ad mediam pertine-
re Tigrim demonstrat quāuis in armenia fontes habere fa-
tetur apud gordeam montem. Multi inter Medos latronū
excurrere sicut Cadusij montani & Amardi & Tapiri &
Circij & huiusmodi plures nam Zagrus & Niphaces mō-
tes has gentes sparsas habuere quāuis Circij & Amardi ī
perside & Armenia essent eodem nomine appellati & eā-
dem formam seruantes. Cadusij Peditum multitudine
non multam ab Atianis superabantur iaculatores optimi ex-
istentes Cossæ olim aduersum Sufios & Babilonios elame-
orū sotij sagittariorū tredecim milia exhibere. Nearchus
tradidit quatuor fuisse gentes que illis in regionibus lano-
cinum exercebant. Mardos qui Persis erant finitimi V-
xios & Elimeos qui Persis ac Susys iminebant & Cossæ
qui Medis atq; omnes tributum regibus pendisse Cossæ m̄
cum Rex estate erbatanis peracta babilonem descenderet
donec accepisse quorū audaciam Alexander contuderit
hyeme eos adortus. Sed Ptolomeus Medos & Elimeos bore-
ales facit hyrcano maniuicinos & inter Medos connume-
rat. De portis caspijs multa memoria est nemo tamen sa-
tis explicat ubi terrarū existant quidam Amazonas Por-
tis caspijs egressas ad Alexandrum uenisse in hyrcanum p-
didere sed ille caucasic fuerunt per quas transitus ē ex hi-
beria in Scythiam Neronis quoq; principis comminatio ad
caspias portas ut inquit Plinius ad eum transitum respicebat

porte Caspiæ

qui per hyberiam ducit in Sarmathas. Verum Mons Tha-
urus tribus in locis interruptus quasi portis quibusdam
pertransitur. In armenia in celicia & in media. Sed ille ta-
tumodo Caspie porte appellantur que apud medos existit
quemadmodum ex Ptolomeo Plinio & Strabone licet intelli-
gere ac per has transitus est ex babilone ac perside ad mare
caspium & hinc fortasse Caspie ducte sunt. & quod aliquae
gentes uicinos insident montibus appellate caspie. Iuga uero cas-
pia procul hinc ab sunt & ad Armenios ulterioresque popu-
los pertinent. Porte autem Caspie ut Iulius solinus tra-
dit plinius secutus panduntur itinere manifesto milibus
otto passuum longo. nam latitudo uix est plaustrum p-
m-abilis in his angustis etiam illud difficile quod precioso-
rum laterum saxa liquentibus inter se uenis salis exsudent. Pre-
terea otto & uiginti milia passuum tractus omnis quo quo
inde pergitur humus arida nullis puteis aut fontibus
sine presidio sitit. Tum serpentes undique gentium cum
uene auerno statim die illuc confluunt. Ita periculi ac
difficultatis concordia ad caspias portas accessu non ni-
si hyeme conceditur. Nec de situ Medie dicenda repe-
rimus mores gentis diuersi montanorum ingenia ferociora
sunt qui campos habitant rutiorem agunt uitam illi
regem eligere consueuerunt qui fortissimus esset ut
qui predam & latrocinio uincerent illi sapientiam genus
que sequebantur magna ex parte armenis similes omnes i-
uenerem profusi regibus multas habere uxores mos fu-
it nec pauciores quam septem mulieres quoque pulchrum si-
bi exsultant ut uiris nubarent quam pluribus paucio-
ribus quam quinq; calamitosum putauerunt Equitandi &
sagittandi magnum his studium: aquibus & Stola re-
perta est & cultus & ornatus & religiosa asubditi
reges salutatio & Thiarum & citharis & pileus & mani-
chate tunice quibus postea persae usi sunt qui subac-
tus Medis in eorum mores transiuerunt. Nam qui propemo-

69
dum nudi uidebantur leuissimis uestibus muliebria ges-
tare & uelamentis contegi passi sunt. Medeam que ibi
regnavit eam prius uestem comostrasse que cum pro
rege exiret faciem suam occultabat. Mediam Medo dicitur
esse regis atheniensium & Medee filio. Scribit enim Trogius
Pompeius Iasonem cum uicta colchide domum redisset rur-
sum a pelie filijs Thesalia pulsum cum ingenti multitu-
dine comite medea uxore quam repudiatam miseratione
exilij rursus receperat & Medo prauigno colchos repensit So-
ceroque regno pulsum restituisse. Magna bella cum finich-
inis gessisse. Captasque ciuitates partim regno Soceri ad iun-
xisse partim populis quos secum induxerat assignasse pri-
mumque humanorum post herculem & liberum patrem &
reges orientis fuisse traduntur eam celi plagam domuisse
que ad septentrionem & orientem uergit. Post eius Mor-
tem Medum prauignum uirtutis eius emulum in honorem
matris Mediam urbem condidisse regnumque ex nomine
suo Medorum constituisse. Sub cuius maiestate orientis im-
perium fuit. Paruere tamen Medi Assyriorum regibus
usque ad Sardanapallum. Sed Arbaces Medis prepositus in-
gnauium regem aspernatus. Medis ad defectionem per-
suasis uicto Sardanapallo Imperium ad Medos transtulit
Quod sub asyage in magno culmine fuit cum iam per tre-
centos & quinquaginta durasset annos. Cyrus ex filia
nepos Assyagis Medorum extinxit imperium & ad persas
detulit uicto Asyage quem regnum Medie priuatum ma-
xime genti hyrcanorum preposuit non ita uictorem quam ne-
potem agens. Post persas Medi Macedonibus paruere
inde parthis qui uis pars eorum Romanam amicitiam se-
cuta sit & aliquando intricia Romanorum signa Mediam
pertransiuerunt. Tammerlanes his imparauit hodie sub
magno cane degere creduntur cuius Imperium quamuis
latissimum esse traditur nostris tamen in accessum pe-
ne incognitum est. Armenia maior post Mediam ad eam

Armenia

20
dentem occurrit. ea quantum ex Ptolomeo licet intelligere
a septentrione colchidem habet hyberiam & albaniam ab
ocasu magnam euphratis cursum qui capadociam mino-
rem Armeniam & siniam comagenē reliquit ad Dextris
& uersus euxinum mochicos montes ab oriente partem hyr-
cani maris ac Mediam qua montes assurgunt caspij ameri-
die Mesopotamiam atq; Assiriam. Montes in armeniam me-
morantur Moschici qui supra partem ponti ad cappadoci-
am se offerunt parades in quo fontes habent Euphrates &
Araxes Antitaurus qui ab euphrate scissus mediam percurrent
Armeniam postremo albus appellatur. Cordica ex quo ti-
gris oritur & in paludem Thospicis defertur Thaurus ac
Niphates qui Mesopotamiam atq; Asiam ab Armenijs dis-
terminant Caspij q; uergunt ad Medos & caucasij qui sep-
temtrionalem hyberiam uersus albaniamq; concludunt flu-
mina quatuor nominantur Cyrus qui monte orto cau-
caso a sinistris hyberiam Albaniamq; dimittens Armeniam
ad dextris in hyrcanum defertur pelagus Araxes ex para-
de ut diximus cadens dum ad ortum excurrit deinde ad
septemtrionem flectitur & longum iter emensus indos
diuiditur amnes Alter borealem tenens iuam in Cyrum
cadit: alter ad orientem uersus mare caspium petit Eu-
phrates edem monte dimissus ad Moschicos usq; montes
& cappadocium limitem in occidentem excurrit sibi uersus
ad austrum non paruum iter efficit. & Antithauri offen-
dens apud Armeniam minorem eum intersecat pergensq;
recta in meridiem Melan in se fluvium accipit ex Arga
monte cadentem. Deinde Thauri attingit quod a scisso
Siriam ad extra Mesopotamiam in sinistra radens in Arabiam
usq; desertam prolabitur multum in meridiem prouectus
De inde in orientem ac septemtrionem uergens Babilo-
niam Mesopotamiamq; determinat uersusq; auroram
petens non procul a Seleucia in meridiem flectitur per-
actosq; non paruo cursu apud Apamiam de nouo in orien-

71
tem current miscetur Tigri & cum eo in Austrum flexus
perficum ingreditur sinum. Tigris quoq; in Armenia nascit
ex monte cordica de quo alio loco dictum est. Secundum
Iulij Solini conscriptionem. nos si deus dabit alio loco se-
cundum Ptolomeum de ipso dicemus & paulo inferius
secundum Strabonem. Regionem armeniorum nomen ha-
bent prope moschicos montes Cotharena: Inter Cyrum et
araxem. Thotena ultra paradem montem uersus Boream Sa-
capena Apud euphratem qua uergit in capadociam Basilise-
na & iusta eam orientem uersus obordiana. Apud antithauri
in boreali parte Sophena & illi contigua Astannitis ad ortum
inter Album & Niphatem montem Cagrandanena & chorea
circa Cordicam montem Gordena & Thospitis circa paludem
eiusdem nominis & demum Anziteni Inter Thauri & An-
tithauri non procul ab Euphrate paludes tres inueniuntur
que magne existunt. Thospitis quam Tigris ingreditur Ar-
sissa que non procul a caspijs montibus inuenitur. & Li-
minitis Araxi fluvio proxima oppida q; plurima referun-
tur uerz sine dignitate a Ptolomeo. qui tantum nomina
ponit. Paralelli qui per Bizantium & hellespontum ferun-
tur Mediam quodammodo armeniam intersecant. Que nun-
quam australior est paralelo qui per Rhodum ducitur neque
illum attingit aquarto climate in sextum uergens quod mi-
nime ascendit. Tantum est quod nobis de Armenia Ptolome-
us insinuat profusior & suauior Strabo est quem referre
haud quaq; pigebit secundum quem Armenia Nusqua
extra Thauri ad austrum porrigitur sicut nec Media Au-
strales Armenie partes Thauri obiciunt qui eam ab omni
regione dirimit que inter Tigrim est & Euphratem Mesopo-
tania dicta. Orientales maiori Media & Atropatie sunt co-
tigue Septemtrionales montes sunt Paracathre Caspio mari
imminentes. Item Albani & hiberi & caucasus qui gentes bal-
ticis & Armenie & Moschicis & colchicis montibus con-
iungitur usq; adeos qui Tibarni appellantur ab ocasu su-

Tigris

gentes he atq; panadri & cidusa usq; in Armeniam minorem
& fluuialem Euphratis regionem. Que Armeniam a Capa-
docia dirimit & comagena. Montana fere & aspera e
Armenia paucis exceptis Mediam uersus ac propterea cu
diluvium defecit Arham noe in montibus Armenie ter-
re primum hesisse sacra tradit historia. Thauris mons
ab ulteriore Comagenor. & Melitanor. regione incipiens
in armeniam erigitur masculus quoq; ex Mesopotamia &
austro Armeniam irrupit inter quem & Antitaur. e
Sophina regio. cuius regia est Caratiocerta. Antitauris
autem ab Euphrate tauror. initium sumens ad oren-
tales Armenie partes definit cui ad Alteram partem
Acelisina est inter Taur. & Euphratis Mesopotamia si-
ta priusq; Is ad austrum deflectat. Masio orientem ue-
sus iuxta Gorgodilenam Niphates mons imminet de hinc
Abus quem Ptolomeus Album appellare uidetur ex
quo Euphrates & Araxes fluunt. Deinde Hibani us-
que in mediam extenditur. Multi montes & multi col-
les sunt in Armenia in quibus non facile uitis nascitur
Multe etiam conualles alie modice alie opulente
quoniam admodum campus Araxinus per quem Araxes
fluit. Est & Sacasena Regio quam existimo Sacape-
nam a Ptolomeo uocari Albanie & Cyro flumini fi-
nitima deinde Gorgarena fructibus ac domesticis ar-
boribus affluens & his que semper uirent fert etiam
oleam. Faunena quoq; Armenie pars est & orbisena
que equis habundat. Corzena & Cambisena sep-
temtrionales & ualde niuales sunt. Caucasys monti-
bus & hiberie & colchidi contigue. Vbi iter agentes
in sumis montium cacuminibus niue obrui dicuntur
que ibi plurima cadit ob quam rem baculos secum
ferunt quos in sumam niuem dilapsi respirandi gra-
tia exerunt & ut eo signo auxilium atraherentibus co-
sequantur qua propter sepe effossi seruantur in niue.

glebas quasdam conualles congelascere prodiderunt a-
qua optimam tanq; intunica continentel. Multi amnes
sunt in Armenia. Sed clarissimi Phasis & Licus in ma-
re ponticum exeuntes in Caspium Cyrus & Araxes e-
mittunt In rubrum mare Euphrates & Tigris Araxes
ex monte Abo descendens ad orientem inlatus usq; in A-
tropatiam ad occasum septentrionemq; deflectit et
primo Azaria preter labitur deinde Artasata Arme-
nie urbes. Postea per Araxinum campum in mare
caspium emittit Euphrates a boreali Tauri parte q
Abul uocatur ex oriente primo per Armeniam fluit o-
ccidentem uersus. Deinde ad Austrum flexus in
Armenios & cappadocis Taur. readit egressus ue-
ro cum prope Siniam peruenit ad hyemale or-
tus remittitur usq; Babylonem & ad Tigrim Me-
sopotamiam efficit & ambo in persicum sinum
finiunt. Arsinus Lacus est i Armenia quem etiam
thoacin uocant Nitrosus unde uestes dilacerat ac
dirumpit & propterea eius aqua non bibitur pro-
pter hunc lacum. Tigris fertur et a montana re-
gione iuxta Niphatem ruens propter celeritatem
undam in pertmixtam seruat unde & nomen ha-
bet nam Medi ut ante diximus sagittam Tigrim
uocant Lacus hic uarios pisces fert interiore Lacus
recessu flumen in uoraginem quandam incidens longo spa-
tio subter terram delatum iuxta caloneam exortur inde-
tam ad Opam & semiracundis munitur adextnis Gor-
dieos & totam Mesopotamiam reliquens & contra Euphra-
tes a sinistra eandem regionem habet cum uero inter se u
apropinquarint ac Mesopotamiam fecerint alter per ur-
bem Seleuciam fertur persicum sinum uersus. alter per
ipam Babylonem. Mantianys Lacus qui ceruleanus inter-
petratur in Armenia magnam nomen habet & post Meo-
thum Maximus creditur. Qui usq; in Atropatiam progreditur

euphrates

& Salis habet fontes Armenie clare vrbes habite sunt Artaxata quam Anibal Artaxie regi condidit & Artaxata Ambe-
propter Araxem Artaxata iuxta fines Atropatie. Artaxata apud
Araxinum campum bene habitata: & regionis eius caput: iacens inflexu quodam qui peninsulam facit promuro flumen
opponens preter hytimum quem fossa & uallo clausum habu-
it. Nec procul ab vrbe castella quedam munitissima fuerunt
Babirsa & olana: ubi Tigranis atq; Artabazi thesauri custo-
diebantur regionis latitudinem. Theophanes Schoenorum cen-
tum esse tradit latitudinem duplam quadragenum stadiorum
Schoenum faciens In quo ueritatem transgredi uidetur. Est
tamen ueritati proximum ponere longitudinem ab illo die-
tam latitudinem dimidium uel paulo plus. Hodiebantur
& auri metalla apud Armenios In Sispiratide regione apud
Cambala: ad que Alexander Memnonem cum militibus
misit. Fuerunt & alia metalla eius scilicet que opandix
dicitur quam Armeniam colorem uocant. Calche uirgulto
per similem ut feniculum est. nec minus Armenia pascen-
dis equis apta est q̄ Media. Vnde nisei equi quibus persa-
rum reges utebantur hinc fuisse creduntur & Armenie pre-
fectus quotannis Regi persarum uiginti milia pullos in phoe-
beis sacris mittebat Artabazus Antonio preter alios equos
Cathaphratorum instructos sex milia ostendit quando in Mediam
cum illo simul irrupit quorum equorum non Medi solum & Ar-
menij studiosi fuere. Sed etiam albani nam & illi cathaprac-
tis utebantur opulentos fuisse Armenios hinc documentum
sumitur. qd̄ cum Pompeius Tigrani patri Artabazi sex milia
talentorum argenti scripsisset Mox Romanorum copys uictum dis-
tribuit Multi quinquagenas dragmas centurioni nullenas sin-
gulis prefectis prouincie & chiliarchis talentum. Tradunt Ar-
meniam cum prius parua esset ab Artaxia & Zariadra aucta
qui magni Antiochi imperatores fuere quo superato Alter So-
phine & Acisene & adomannidi & quibusdam alijs locis: al-
ter regioni que circa Artaxata est Imperantes multum coa-

liere & vicinis loca plurima abstulerunt Medis Caspianam &
phaunitem & Basorophedam hyberibus circum montaneam Deadi
regionem & Chorzenam & Gogarenam transcyrum: calibum
gentibus & Mosineis Parentam & Xerxenam que armeniam
minori conterminant uel eius partes sunt Cathaonibus ac Lise-
nam & regionem que circa Antitauri est Syris uero Thamonita
adeo ut cuncti lingua utantur eadem Armeniorum mores non
multum a medis alieni fuerunt & circa religionem quidem Ar-
menij Mediq; Persarum ritum sequebantur coluerunt tam Ar-
menij Thanaydem quandam deam precipuo & singulari cultu:
ei q; plurima templa edificauerunt: tum in Acelesina tum in
alijs locis dedicabant q; illi non solum seruos & seruas uerum
etiam nobilissimorum hominum filias quibus lex fuit ut diu
apud deam prostitute nuptui darentur: nec erat qui talibus
renueret coniugari Armenicam uestem id est longas tunicas
ex Thesalia sumptam putant equitandi quoq; studium tam Ar-
menis q̄ Medis Thesalicum esse. Armenius ex Armenia The-
salie urbe que inter pharas iacet & Larissam iuxta Bebeidam
unus ex numero ducum Iasonis re collecta multitudine que amis-
so Iasone Rege passim uagabatur armeniam occupauit ei q; no-
men & mores dedit ob quam rem maxime circa uestitum Ar-
menij Thesalos sicuti sunt qui longas uestes gestauerunt cum in-
ter omnes grecos ualde boreales essent & frigida incoherent lo-
ca. Dicuntur etiam traces quidam Sarapare appellati id est
de capitatores ultra Armeniam habitasse prope Cuarmos ac
Medos Montani homines: brachati: in doctiles & immanes post-
uultiores illos Armenij successores Perse Armeniam inuase-
runt. Postea macedones qui Siriam Mediamq; habuerunt postea
mus Orontes ex hidarni genere unus ex septem persis postea
ab Imperatoribus Magni antiochi qui cum Romanis bellum
gessit Artaxia & Zariadra quorum paulo ante meminimus
induas partes diuisa est si enim permittente rege imperauerunt
Quo superato Romanos adorti ac reges appellati magnum sibi ipsi
nomen fecerunt E genere Artaxie fuit Tigranes is qui eam ha-

76
buit que prope Armenia est appellata ea medis albanis & hy-
beris contigua erat usque incolchidem & cappadociam que iuxta
eufinum est & Adnada fuit Altanis. Sophinus qui australes
partes habuit eas maxime que uergunt ad occidentem
hic a Tigraue deletus est qui quod rerum omnium pontus
uaria tamen fortuna usus est. nam in initio apud parthos
obses fuit deinde septuaginta armenie uallibus in pretium
datis reuersus est. Auchus uero ea loca recepit & Parthorum re-
gione uastata Perinnum & loca circum Arbela Atropatnum
quoque & Gordicum regulos & cum his reliqua mesopotami-
am subegit preterea Sinam Phoeniciam uicepit Euphratem
transgressus elatque animo penes hibernam urbem edifica-
uit quam Tigranocerta appellauit inter hibernam & euphra-
tis pontem prope Zeugma Mediam hominibus duodiam
græcarum urbium a se euerfas in ea congregatis sed Lucullus
qui aduersus Mithridatem bellum gessit continuo subse-
cutus habitatoribus insedes suas dimissis opus quod adhuc
erat imperfectum facto imperu demolitus est atque in partem
uicium redegit. Tigraue ex Siria ac phœnicia pulso uictus
in ponto a Lucullo Mithridates desperatione rerum suarum co-
actus ad Tigrannem Armenie regem confugerat Lucullus
in Armenia profectus Mithridatem & Tigrannem ingentes
utriusque regis copias pluribus preliis fudit. Sed ne summam
uictorie imponeret Seditio Militum impedimento fuit. Cn.
Dompeius ei suffectus Pharnacem parthorum Regem aduer-
sus Tigrannem armauit Tigrannemque filium aduersus
patrem bellum gerere suasisit. Ipse Mithridatem nocturno
prelio aggressus uictum ac profligatum in bosporum per-
fugere compulit. Moxque Tigrannem in deditionem accepit & ad-
empta Syria Phœnicæ ac Celiæ in Armenia regnare per-
misit. Artabazus autem Tigranis filius qui diu mansit
in Armenia populi Romani tam diu fortunatus fuit. Pos-
tea uero quod Antonium in paruo bello hostibus prodidit per-
fidie penas dedit expeditionem enim Antonij in Medi-

77
am non loci natura grauem reddidit sed uarij dux Ar-
tabazus Rex Armeniorum quem ille sibi insidiantem consi-
lii participem fecit ac bellice sententie compotem. Ingres-
sus Mediam Antonius cum legionibus peditum decem &
otto et sexdecim milibus equitum bellum intulit Parthis
& cum duabus legionibus amissis nulla re prospere cede-
te retro rediret insequentibus parthis ab Artabazo per-
deuia & Aspera loca deductus multa incomoda perpes-
sus est quousque et desiderium Cleopatre Maioris incomodum
causa fuerit. Nolens enim in Armenia hiemare octomi-
lia hominum tempestantibus amisit. At cognita quousque sero
Artabazi fraude cum cepit uinctumque duxit Alexandri-
am & contumeliose per urbem circumlatam postremo in
carcerem necari iuxit. Regnumque Armenie filio suo ex Cleo-
patra nato concessit. Mithridates tamen alius ex genere
Tigranis Armeniam obtinuit. Quem Cæsar Augustus
captum uictumque deduxit cuius Pharasmenes hyberorum
rex regnante claudio nunquam traiecit parthos qui Armeni-
am occupauerant inter se discordes esse magnisque bellis
plurimos facile posse Armenia detrueri. Si Mithridates comi-
teretur annuit Claudius Mithridates in orientem profectus
armeniam occupauit. Vi militum Romani. fusosque prelium co-
miserere ausus erat Demonastes prefecto paululum cum sta-
tionis achilit. Rex minoris Armenie choris sedilio uidens
cesaris coherente cuncta in Mithridatem fluxere atrocioris
quam nouo regno conduceret. Bardanes qui Gotbarze
ex pulso parthorum imperio potius erat Armeniam recuperare
aggressus a Subio Marso Sine legato bellum mutantem co-
hibitus est. Nec diu post inter armenios & hiberos bellum
exortum est. Quod etiam parthos ac Romanos inuoluit Pha-
rasmenes ut diximus hyberis imperabat. Frater eius
Mithridates Armenius presidio Romanorum. Radamistus
Pharasmenis filius simulata aduersus patrem discordia
tangit. Nouerit odys impar pergit ad patrum. Primoresque

Armeniorum ad res novas illicat. Deinde sepe reconciliationis ad patrem reuertitur paratq; insidias aperit Pharasmenes bellum Mithridati indicit causas confingens quod sibi aduersus Regem Albanorum & Romanos noluerit opem ferre copiasq; filio tradit qui sub ita irruptione Mithridatem campis exitum in castellum Gorgoneas compellit militibus ex locotutum. Celsus Pollio militibus preerat & cum eo centurio Casperius uiri Romani. opugnatur frustra castellum. Sed auaritia prefecit spem hosti facit. Centurio resistit tempusq; paciscitur ut ad Presidem sine quadratum res referatur. Pollio impatiens milites corrumpit ut pacem flagitent. Compulsus Mithridates diem locumq; federi accipit. Ibi mox catene & compedes ei iniunguntur. Pharasmenes cui Regni cupido fratre potior ac filia fuit non ferro aut ueneno sed multa grauiq; ueste opertos & humi proiectos Mithridatem ac uxorē necari iussit. filij quoq; trucidati sunt quia parentum cedibus inlacrimauerant atq; ita perfidus Rex neq; fratri neq; filijs neq; Nepotibus peperat. Quadratus qui sine preerat mittit ad Pharasmenem iubetq; a finibus Armenis filium abstrahere. Iulius pelignus ignaui animi & ridiculo corporis iuxta dispiciendus Cappadocie procurator erat claudius per quam familiaris. Is contractis auxilijs provincialium tanq; recuperaturus Armeniam dum socios magisq; hostes predatur abscessit. suorum & incursantibus barbaris presidij egens ad Radamistum uenit. donisq; eius euectus ultro regnum insigne sumere cohortatur. summentiq; adest auctor & satelles Eluidius priscus Legatus cum legione montem Tauis transgressus redire insiniam iubetur. Volageses Parthorum Rex materna origine ex pellice græca natus fratrem suum Tiridatem in Armeniam deducit pulsusq; sine acie hyberis Artaxata & Tigranocerta Armeniorum urbes occupat fratremq; tradit. Sed hyeme superueniente parum prouisus comenibus & Tabe exorta ex Armenia recedit. Radamistus reuertitur truculentior q̄ antea. qui dū uasta

re agros pergit & multa crudelitate utitur subditorum conspiratione in periculum aduersus perniciem equorum cum coniuge simul militante saluatur que granda prima utrumq; fugam & metum hostilem mariti caritate tolerauit post festinatione continua ubi quatitur uicinas & uiscera uibrantur orat ut morte honesta contumelijs captiuitatis eximatur. Radamistus amplecti allenare adhortari. modo uirtutem admirans modo terrore eger acquis relicta potiretur. postremo uolentia amoris & facinoram uo rudis distringit. Acinacem uulneta tanq; ad ripam Artaxi trahit. Fluminisq; tradit. ne corpus & auferetur ipse precepit per biberos ad patrium regnum peruenire. Interim Zenobiam id mulieri nom. placida illius spiritante ac uite manifestam aduertere pastores & dignitate forme hanc degenerem reputantes obligant uulnus. agrestia medicamina adhibent cognitosq; nomine & casta in urbe Artaxatam ferunt. Inde publica cura deducta ad Tiridatem comitemq; excepta cultu regio habita est. Nero qui Claudio successit cognitisq; in Armenia gesta erant. Legiones orientis inuictitate supplet et prope Armeniam collocari iubet. Mittitur Corbulo qui partem exercitus ab humidio Quadrato suscipiens. rebus afflictijs consulat. Exoritur in tempore emulus Volagesis filius Bardanis abscedunt Armenia Parthi tanq; differreant bellum traduntur obsides nobilissimi & familia Artaxidarum & prior solitiq; reuerentia in romanum populum a Volagese inuocatur. gloriam facti Quadratus in se trahit cuius centurio obsidis accepit Corbulo sibi uendicat q̄ non prius conuersus rex obsides dederat q̄ ipse dux bello dilectus spes eius ad metum mutauerat. sed non diu postea bellum resumitur cum Volageses Tiridatem fratrem in Armenie regno solidare uellet. Corbulo dignum duceret paria a Lucullo & Pomptio recipere Armeni dubia fide utraq; arma iutabant. similitudine morum parthi propiores. connubijsq; permixti ac libertate ignota illuc magis ad seruiciū inclinant. Tiridates ope Volagesis fratris adiutus Armeniam

30
inveniat ubi Romanis fides esse arbitratur. Corbulo pres-
idium impartitur oppressis. eregem antiochum pro-
ximali sibi prefecturali petere monet. Ibarasmenes inter-
fecto filio Nadamito qui proditor suo quo fidem in Roma-
nos testaretur vetus adversus Armenios odium promp-
tius exercebat. Tiridates spe delusus per oratores querit
cur datis obsidibus Armenia pellatur. Corbulo suadet
ad Mironem mitti. regnumque petat tractatur de col-
loquio. neque conveniunt. Interea Corbulo opidum vo-
landum vi caput & trucidatis puberibus militi diripi-
endum concedit. Artaxata caput gentis Armenie cum
memia ut ante diximus Araxi abluit. ultro se dediti-
bus oppidanis. cum sine valido presidio retineri non
posset igne delevit. ac solo equavit. Barbaros ad speli-
cali confluentes fumo et igne consumpsit. Mardos
suo more latrocinijs Armeniam infestantes. Timissis
hyberis vastavit. hostilemque audaciam externo sig-
nificavit. Tigrano certa petenti auream corona
a civibus oblata accepit. datamque populo pace pre-
sidium quod ferox iuventus clauserat non par-
to certamine expugnavit. Lycanorum legatos. qui ad
principem Romanum societatem contra Partholo-
tatum iterant. regredientes ne transgressi Euphratem
hostium custodij circumvenirentur. dato presidio
ad litora maris Rubri deduxit. Vnde citatis Partho-
rum limbus patrias sedes remeant. Tiridatem per
Medos extremae Armenie intrantem. abire procul
et sperem belli amittere coegit. Interea Tigranes ex no-
bilitate capadocum regis Archelai nepos. qui dum Ro-
me obses et usque ad seculum patientiam dimissus fu-
erat. ad capescedum Armenie regnum a Nerone
delectus cum presidio Romanorum militum Euphra-
te transmissus Armenia potitur rebusque secunde ce-
dentibus Adiabenos contemnam nationem vastat.

31
Monabalus quem penes Adiabeticorum regimen erat
auxilium a Parthis petit. Tiridates quoque Armenia pul-
sus ne deseratur orat. Vologeses & Adiabeno & fratri
auxilia decernit. Monelemque aduersus Tigranem duce
deleat qui & si famam sui preter non tamen incan-
tum Tigranem offendit cui Corbulo qui iam Syriam
acceperat morte. Iuvidij legati uaciam dual legio-
nes auxilio miserat. reliqua pro ripa euphratis loca-
uerat. Tigranes igitur in Tigrano certa sese recepit. copia
defensorum & magnitudine menium valida quorum
partem Nicepharus annis haud spernenda latitudi-
ne ambit. Ibi obses est Corbulo Casperium Centu-
rionem ad Volagesum mittit. qui obsidionem solu-
iubent. reperitur rex apud Nisibim oppidum septem
& triginta milibus passuum a Tigrano certa distans &
acceptis corbulonis mandatis missurum se ad Impera-
torem Romanum legatos dicit super Armenia petenda
& firmanda pace. & Nihilominus Monelem Tigrano
certam dimittere. Scripserat paulo ante Corbulo ut
proprius dux ad res Armenie mitteretur Nero Cese-
nium Petum cum quattuor legionibus & Gialathae
Cappadocumque auxilijs eo transmisit. Legatus Parthos
absque spe ulla remissis Renocauerat presidia & Tigrano
certa Corbulo & Parthi urbem invaserant. Petus transmi-
so Tanto in Armeniam gloriabundus exercitum duxit
captisque quibusdam castellis glorie ac prede non parum
nactus erat. si aut gloriā cum modo aut predam cum
cura habuisset. Sed corrupto qui captus erat comatu
& instante iam hyeme reduxit exercitum. Magnifica
de se ipso Cesari scribens quasi iam bellum confecisset.
Parthi interea in Syriam irrumperere conati a Corbulo
ne cum Euphratis transitu prohiberetur in Armeniam
irruerant. Nescimus Petum atque inprovisam magno &
infenso agmine invadunt. Petus quasi prelio certaturus

obuiam procedit. deinde amisso Centurione & paucis militibus quos uiscendis hostium copiis premiserat. trepidus remeavit tria milia peditum proximo Tauri iugo imponens. Quo transitum regis arceret. Alares quoque Pannonios robur equitatus in parte campi locauit. Coniungens ac filium in castello cui Arsamosata nomen erat. data in presidium cohorte abdidit. Sed Vologeses nihil mutato consilio. ui ac minus alares exterruit. Legionarios obtinuit. ipsamque petram obsedit qui cognito periculo missus ad Corbulonem precibus auxilium petijt. Sed minime expectauit. Nam dum Corbulo per Commagenam & Cappadociam in Armeniam ducit ad colloquium cum Vologese ueniens presente Monabaso Adiabeno. ita conuenit ut liberatis obsidione legionibus omnis miles finibus Armeniorum decederet. Castellaeque & comenatae Partibus traderentur. Fieretque copia Vologesi mittendi ad Neronem Legatos. Petus una die quadraginta milium Spacium emensis desertis saueijs ad ripam Euphratis Corbulonem obuium habuit. Pauci inter se locuti sunt. Corbulo irruum laborem questus est potuisse Partes delere. si expectatus fuisset. Petus integra utriusque cuncta respondit. committerent Aquilas & iuncti inuaderent Armeniam abscessu Vologesi infirmatam. Corbulo non ea Imperatoris mandata dicere. incertumque esse an Syram Partes repeterent. eoque reuersus est. Petus per Cappadociam hybernauit. Vologeses Corbuloni mandat. Castella trans Euphratem facta detrahat. amnemque ut olim medium reddat. ille Armenia diuersis presidij uacuum fieri exoptulat. Uterque parerit inter haec legati Vologesi Romam ueniunt Armeniam petentes cuius possessionem diu potentie populorum arbitri Partibus tradidissent offerentes Tiridatem accipiendo diademati in Urbem uenturam Nero ut intellexit uacuum Romano milite Armeniam & Partes petere quod habebant. bellum maluit. reuocatoque cum

ignominia Peto. Corbuloni eam potestatem dedit quam olim Caius Pompeio bellum piraticum gesturo traditam ferunt. Corbulo congregato magno exercitu Euphratem transmittere parat. Tiridates & Vologeses legatos ad eum de pace mittunt. nec Corbulo superbe respondet. tempusque tractando trahit. Interim Megistanas Armenios qui prius a Romanis detestantur. suis sedibus pellit. castella eorum excidit. Plura edita. ualidos atque inuidos parum metu complet. Vologeses inducias petit. Tiridates locum diemque colloquio posuit. tempus propinquum locum in quo nuper obesse cum Peto legiones erant ubi ad colloquium uentum est. Volo Corbulone. rex prior equo desiluit. nec cunctatus. Corbulo. sed pedes uterque dexteris miscere. Romanus laudat uiuentem quia obmissis precibus consilij salutaria capesseret. ille de nobilitate generis multa praefatus. denique utrum se Romam dicit. latitumque nomen cesari decus non aduersus Partorum rebus supplicem Arsaciden Tum placuit Tiridatem ponere apud effigiem Cesaris insignis regum nec resumere nisi manu Neronis. Paucis inde diebus interiectis. magna utriusque spes. Inde eques compositus per turmas & insignibus patris. hinc agmina legionum iterum fulgentibus aquilis signisque & simulacris deum in modum templi. In medio tribunal. sedem curulem. & sedes effigiem Neronis sustinebat. ad quam progressus. Tiridates cecidit & more uictum. sublatum capiti diadema imago subiicit. magnus apud cunctos amorum motibus. quos augebat insula adhuc oculis Romanorum cedere. aut obsidio. At nunc uersus casus iterum Tiridatem ostentum gentibus quasi captum dedit atque in hunc modum. quis Armeniam Partes possiderent. Romanus tamen auspicijs imperabant. In temporibus autem religiosi principes Constantini Armenij Christiani effecti sunt. aunt enim Tiridatem

Armenij ipse Constantini
ni effecti sunt Christiani

tunc gentis illius regem ex quodam mirabili signo cir-
ca domum suam diuinitus ostenso christi baptismum
suscepisse qui simul omnes sue ditioni subiectos una
precepcione iussit ut similiter deo colla submitteret
ex quo factum est ut ad finitimas quoque gentes chris-
tianum dogma transiret & multitudine dilatata
sit quorum comertio et Persae indumenta fidei susce-
perunt sic enim postea suo loco dicitur Cheroneus deceptus
sed et magna illa & illustris Armenie maiori continua & ad helle-
spontum usque porrecta quam plerique asiam vocauerunt non illa enim in orbis ter-
re diuortio terram dedimus partem sed inuicem ac partem & in ea copulata quam
angustioribus sedula limitibus suo loco partem ponit. Nagrippa ut est apud Plini-
um in minore Asia in duas partes diuisa. Vna inclusit ab oriente Phrygia ac Lycia
omnia ab occidente Cyrenae Egyptio a meridie a septentrione Paphlagonia cum
longitudine quadringentis & septuaginta milibus passuum patere uoluit latti-
tudine trecentis & octoginta alteram terminauit ab oriente Armenia minore ab occide-
nte Phrygia Lycia ac Paphlagonia a septentrione promissa Pontica a meridie
Paphlagonia mari longam quingentis septuaginta quinquaginta milibus passuum latam trecentis
mille quinquaginta. Quo indice nullam Asiae finem attigit modo Paphla-
gonibus modo Ponticis quibus septentrione obsidebatur nonnulli Asiae et Cy-
renae & Taurum celsitudo ab hellesponto Egeoque mari ad halyum usque flumen
& cappadociae limites ostendit. Vnde in ista in medio gentes copulata quibus huiusmodi
ipauit. Vnde Hierodotus gentem diuina appellat quae cum halye existit. Alij longe
minore partem Asiae edidit perperam Ptolomeus Cheroneus uero triquetra ple-
rius dixerunt tam minima extatio eius lucis facienda sit per quod ducit
Isthmum quod tamen nullum minus quam tria milia stadiorum complectitur quod Plinius
ducenta milia passuum ei attribuerit. Arthemidorus fortis secutus quod
mille & quingenta stadia possit. Vnde Isthmum lineam alij a Synopetiora
alij ab Amysseni in Cilicium Pelagum & Isthmum sinum perducunt. Vnde descriptio
magnam Cappadociae partem extra Cheroneum collocat nobis melior
Ptolomei sententia uisa est quod Cheroneus huiusmodi paulo ultra Trape-
zuntis in apicem per Moschicos montes ad Suphratem producat ac flu-
men ipsum per Antaurum & occurrat in minoris ac maioris Arme-
niae campos ad Amanum usque recta fluere sequitur donec Syria attingat

Ex in lineam iocundit per eundem amani montis iuga usque ad Isthmum sinum
reflatit nam nobis quod obliqua linea obiecta nam & quod ab Amysseni
in Isthmum sinum Isthmum accipimus lineam non rectam ferunt minus qui
a Synopetio sinu cum non Isthmum sed Paphlagoniam pelagum & regione
opponitur & Teachee ciliis huius reliqua Cheroneus latti mari
eundem alluunt aqlonare Pontico ab hostio hostio usque in Chelchi
de australe primo Norici post Lyciae mox Paphlagonia dei
de Cilico & postremo Isthmo occidentale quod multum in circuitu
mare latti Byzantium & Calcedonem Bosporum Traicem appellat
ubi latti sit se pelagum effundit. Isthmum est in Augustij hel-
lespontus ex in magis ac magis patet. Isthmum pelagum cum succulu
hycum & denique non procul a Certe Myrthou multi in quolibet
latere sicut & multe peninsulae. Sed nobiliore in occiduo longi-
tudo latti aqulonari octo milia stadiorum est reliquorum ali-
quanto minor. Tota Cheroneus septentrionalior est Parallelo
quod per Rhodum duatur australior eo qui per Byzantium in Pa-
phlagoniam & aliorum quorundam plerique loca exceperit ter-
ra magna ex parte ad gulam pertinet. Clima propter quod
temperata est & singulera pecori salubris & homini Ptolomeus
totam Cheroneam in partes octo diuisit in prima Pontum &
Bythyniam locauit diuinae promittarum apud auctores
late memoratarum latti confugit. Secundo loco Asiam diuisit
in & propriam nominat Phrygiae et Nysiamque & alias plerique
quod promittat amant. Tercio Lyciam Quarto Galatiam cum
& Paphlagoniam & Lycioniam & Pisidiae parte adiecit Quinto
Pamphiliam Sexto Cappadociam Septimo minore Armenia cum
praefata designant ut intra Cappadociam haud dubie contineri
uideatur. Vltima omnia Cilicium fecit. Sinus quoque per terminos assign-
nant quos pro ut commodum fuerit referemus. Strabo plurimas
partes fecit & multas gentes multasque nationes commemorauit de quibus
sunt loci quantum uisum fuerit explicabimus. Nobis apertissima tota
Cheroneus ipse partem uidet Prior & nobilior pars est Asia quod ab helle-
sponto usque ad halyum & Cappadociam porrigitur & a minore Turo-
i septentrione uerba Ponto promittit Cuxino Altera est Cappadocia

q̄ incipit ubi Asia desinat orientē usq̄ ad Euphratē usq̄ p̄rit & ab Eux
mo Antitaurum superat usq̄ ad Taurū & amani montē i meridie
extenditur. terra est omnis plaga que a sumis Tauri usq̄ ad
mare i austrū iurgit. hec tursus tripharū dimidit nā lycia in hac
parte continet & Cilicia et Pamphilia. Simul & Asian partem & Cap
padociam Asian enim propriam scorsū pontum & Bithyniā & Ga
latiam & maiorem Cappadociam minorem Armeniā & ora p̄tici subtra
himul facillima hec p̄tici que uel gentes respiciat uel flumina
at montes naturales terminos. Verum reges & populi qui rerū
potu sunt pro sua quisq̄ libidine atq̄ Imperij magnitudine pro
mutarum limites aut extruderunt aut coheruerunt q̄ res locos
cognitioni maxime aduersa scriptores non modo obscuros ue
rum etiam inter se contrarios reddidit. Conandum tamen est
ut que a maioribus tradita sunt cognoscantur quantum fieri
pōt noua etiam nō ignoremus. Magna igitur Cheroneum ut
promissum est cōscripturi a Cappadocia sumemus uiciū que o
rientalior est Armenie proxima. Ex in reliq̄ p̄tē p̄sequimur nec insula
memoratu digna omittimus que alie propiū sunt.

Cappadocia mutauit plurimalia cepit. Perse in duas Satrapias di
uisit. Nicomedes ex satrapis regna constituit. & p̄tē Cappadocię
q̄ Taurū uersus est prope Cappadociā notant alia. Pontū Euxino ex
posita Cappadocię fines quādam modū Ptolomeo placet ostendere uisus Gal
the occupat & Pamphilię alig ad meridiē cilię p̄tē Taurū montē & Syroes
qdā p̄tē amani usq̄ ad Euphratē ad orientē Moschimontē assurgit & Armeni
occurit superat hū ac ole septentrionē Euxinū claudit ab Amiso usq̄ ad Asperi
fluminis bosia. P̄tē modū Siculo de limitibus Cappadocię refert. Maadonē &
q̄ post totā Cappadociā regnauerat dōc p̄tē cōstituerat Cesar & sciat q̄ Attē la
uta fundo regnū i p̄tē rēdegerat. una addidit tās notat nihil suauit
bz q̄ ex aliq̄ ad minorem Armeniā p̄tē aliq̄ ad ip̄s p̄tē Cappadociā em et i lū
rie pars cōiuncta est. Sed diximus Cappadociā tri partē habere hāc
p̄tē oportet & p̄tē d̄ minori Armeniā d̄cū ē q̄ orientē respiciat superiū &
maiori Armenie cōiuncta i lū c̄ lū ad lyciā sp̄tat & amani montē locale ad Gad
se lūgū usq̄ perpendit. Pharnace et Tē ap̄cū nūti Vi

cinum que ad occidentem uergunt propria Cappado
cia excipit in Armenia minori sicut Ptolomeo uidē
non parua pars est Antitauri & Melitina regio que
per similes est Comagine. Sola n. ex omni Cappadocia
domesticis arboribus tota consita est & oleum fert
& monoraticum uinum quod cum greco d̄catur hec
inter Cathaoniam & Euphratem iacet. Comagene
continua & Sophine opponitur maioris Armenie re
gioni ad modum fertili in hac Strabo ciuitatem nul
lam esse dixit. Sed castella in montibus munita as
seruntq̄ minorem Armeniam satis felicem esse & se
per a potentioribus occupatam fuisse quemadmodū
Sophinam occupatores autem interdum cum cete
ris Armenijs amiciam habuisse. Interdum per sele
uixisse qui & Caldeos & Tybarnos sibi subiecerunt. mō
tanos populos qui Sidissam incolentes Medij fuerunt
inter Pontum & minorem Armeniam Mitridates Eu
pator q̄q̄ & septuaginta castella ap̄ eos construxit
opes suas in illis uelut in expugnabilibus collocauit
Sed manus humana quecumq̄ facit eadem destruit u
illum est homini tutum in terra refugium mitridates
in his artibus tandē a Pompeio clausus est & tam diu
imoratus donec per obsidionem in Bosforū fugere
cogeretur. Pompeius circa hec loca in Armenia mino
ri Nicopolim condidit que postea optime habitata ē
Melasflumen ex Argeomonte descendens per mino
rem Armeniam in Euphratem exoneratur. Ptolome
us plurimas ciuitates & aliquot provincias minoris Ar
menie cōmemorat quarum australiorem orbisenam
dicit Amnomonti propinquam ex magis septemtrio
nalem Orbalisenam ore Pontice continuam. Cathaoni
quoq̄ minori Armenie dedit. Sed nos Strabonem secu
ti cum Cappadocię relinquimus. successu temporis mi
nor Armenia Taurum transcendit. Ciliciamq̄ cōplexa

monoraticū uinū

nicopolis a Pompeio
condita

est cum Turci etate nostra sub Carawanō dūce Imperiū
tenent. Armenia tamen minor propriū ducem habet
Christi cultorem. quā ad nos aīo superiore Legatū
milit aduersus Turcū supplicat petitiū. Armeni
n post accepta fidei sacramenta. nunq̄ christum ne
gaute. q̄nt̄ procul ab Aplica sede constituti. in er
rores aliquos inciderunt. Gothardo autem & reliqs.
Christianis ducibus. qui hierosolimam petierunt.
magno adiumento fuerit. Comenatū ministrantē &
hostium consilia atq; itinera ostendentē. Federicus
imperator cognouit Barbarollā qui primus eius no
minis Imperauit. traiecit in Asiam copisq; minorem
Armeniam occupauit. gethicusq; res maximas inde
batur. nisi lauandi gracia perspicuum amnē ingres
sus absortus aq; disparuisset & uanas hominum co
guaciones ostendisset.

Cappadocia que maior & propria dī. ab orienti.
minore Armenia terminatur ab occidente. Loy
caonia & parte Galacie a Meridie tauro monte. ex quo
Boream uersus usq; in Comatia Ponti & Amasiorum
australia protenditur. Apud ueteres sperati fuerunt
a Capadocibus Cachaones tanq̄ alterius lingue ge
ntis. Ariarates eos capadocie addidit. qui prius Cap
padocum rex est appellatus. Illi postea usq; adeo in
Cappadocum linguam ac mores trāsire ut nulla
peregrine gentis signa remanserint. Cathaonia pla
na est lata & concana & omnia fert preter ea que sem
per uidentur. Montes cū alijs nū Amanus aperte autuali
qui a Tauro cilicie quodam modo anullus est & an
titaurus in contraria abruptus eam inter cludunt.
ut Straboni uidē. Sed etolomeus Cachaoniam inter
Tauram & antitaurum collocat. ut qui Taurum
non ante Amanum uocat q̄ Syriam attingat. Sūa

Ariarates p̄mus rex Cap
padocum

bo et in Cilicia Amanum appellat. & Cathaonie cōtra
notum opponit. In antitauris qui per Cappadociā
ad septentrionem inclinat. & orientis non nihil apre
hendit conualles profundas & Anguste sunt in his
Comana ciuitas fuit & Bellone sanum. & sacrorum
seruorum quos namine afflatos putabant ingens mul
tudo. Strabo cum ibi peregrinaretur supra sex mi
lia se inuentisse testatur uiros ac mulieres. Tanta illic
hominum turba obsequio demonum mancipata e
rant. Cathaones urbem incolere. qui & si regi sub
diti erant & sacerdoti tamen parebant. qui & sani
& sacrorum seruorum magna ex parte dominus.
habebatur ex progeme regum electus & secundo
loco post regem in honore habitus. Sacrorum genū
Orestem cum sorore Epygenia e Scythia Taurica il
lic attulisse putabant. que Diana Tauropole uoca
bantur. Creditus est hic Orestes lugubris comam de
posuisse atq; hinc urbi nomen datum eam Sarus am
nis interfluit. qui per Tauri conualles deuolutus ad
cilicū campos & subiectum pelagus excurritur. Ly
camis amnis ut Ptolomeus existimat in orbisena
provincia quam minori Armenie dedimus caput
attollit. ut Strabo apud Cathaoniam emedia pla
tie. q̄ mox exortus nāuigabilis est. nec diu curtes
memorabilem fossam ingreditur per quam aqua
purissima magno spacio occulte sub terram fertur
deinde in sūmam exoritur tanta ut utinam si sup
ne uix hostia possit. cum Tauro se adiungit intum
in modum contrahitur flumē. & uix est montis ce
sus per quam aque ducitur alueni inuentel flu
minis pete utrinq; fere usq; ad montis sūma per
tendentes duorum terminum ne ingeram spaciū con
cine sunt solum qd̄ interacet totam faciem ualde
profundam & angustam rupturam in medio habet

ut eam canis ac lepus saliat et fluminis quidem alve-
us ad labrum usque plenus est. latitudine aque duc-
tu par qui propter obliquitatem & angustias & nullis
profunditatem. tanquam tonitruum procul exaudiri
montes egressos tantum limum in mare deuoluit.
partim ex Cathaonia partim ex cilicie campis ut
non abire. Carmina illa in modum oraculi ferantur.
Tempus erit rapidis olim cum Pyrramus undis in
sacram ueniet congesto Lytore cyprum. In Sargau-
sina praetura que Lycanonic uicina est oppidum fuit
hetpa. apud flumen Carmalam quod in ciliciam
emittit. et Argus montio alia iuxta Taurum & Hora
que postea Horaxus dicta est. In qua fumeres ob-
sessus diu restitit & postea Syllus Thebaeorum habu-
it. Is qui Cappadocium imperium adortus est cuius
regia fuit Cadena in modum urbis edificata. & in
montibus Lycanonic sita. Saucia quoque olim nunc
fuisse dicitur qui postea magnifice edificatus regi-
onis Metropolis extitit. In montium regione locus
sanctus celebre fuit. In quo sacrorum seruorum fe-
re tria milia habitabant. qui cum crederent deo
seruire demoni famulabantur. Sacerdotes eius sa-
cram regionem habuit ad modum fertilem. ex qua
prouentum annu accepit talentorum quindecim.
durante uita Sacerdotum tenuit quemadmodum
comanus secundus. post illum in honore habitus.
In Thianensi praetura Tiana ut urbs fuit Taro sub-
iacens qui apud cilicias portas est ad quas montium
Cucumina in ciliciam ac Syriam tendentia facili-
ma sunt & omnibus communia. Ptolemaeus Thianam
urbem & praeturam ab ea dictam ad borendes an-
titauri partem collocauit. haec urbs aggeri securam
di subiacoit optime munito. non procul hinc Cas-
tabala fuerunt & cibistra oppida monti propinqua

In Castabalus fuit diues per alie tanum In quo sacras
mulieres super prunas nodis ingredi pedibus illeis
crediderunt tantum prestigia demonum potuerunt.
Pecuniam id est trans latitiam idcirco deam dixere quia
eius sacra per orientem & Scythia aduecta. sicut Co-
mana putauerunt. Regionem iuxta Taurum fa-
sebiam uocant. magna ex parte planam & ferti-
lem. Inter praeturas Cappadociae quas undecim es-
se diximus. unam Ciliciam Strategiam appellant
que ultra antitaurum uersus boream iacet. In hac
mons est Argens omnium altissimus totius Asiae
minoris centro proximus cuius cacumina semp
nive albicant & quibus dicunt qui eo ascendunt
quod paucissimi sunt sereno celo equo attingere per-
spici. Istitam. Scilicet ac Pontum. Mazacem sub ar-
geo sitam. Cappadociae matrem urbem habuere quae
et Eusebia nuncupata est & magna Cesarra. haec ad
civitatis habitationem incommoda fuit. nam &
siccata & debilis erat & imunita. sed hoc fortasse
de industria factum ne facti meritis eius nihil
considerent. Planiciem habitantes arduis collibus
clausam. Circumstantia loca omnino sterilia & incol-
ta erant quibus campestris harenis plena & petris &
paulo ulterius igne exusta. solumque per multa sta-
dia incensam. quae prope necessaria & longinquo non
sine periculo afferebantur. nam cum tota fere Cap-
padocia lignis careat. Argens tamen siluosis est.
Sed loca silue subiecta ignes habent & gelidifragis
plena sunt. nec tamen aut ignis aut aqua in sum-
mum exit. ^{et} solum herbidum est & quibusdam in
locis palustre ex quibus per noctem flammae con-
surgunt. Locorum quare caute lignantur. reliqua peri-
culosa est. praesertim pecori in obscuris ignis fol-
sas incidenti. In Mazaca fontes habet. Melas loco

humilimo. Sed plus damni affectu quam emolumento cum
non aptum habeat exitum & in lacus ac paludes dis-
fusus turbis aerem estate corrumpat & lapides omnes
non parum noceat alioquin utilissimus palus desuper
sepe ardere uide sunt. rex Ariarates ut regioni con-
suleret. angustius quibusdam obstructis ad quas
Melas exitum in Euphratem habet. proximam pla-
nitiam totam lacu diluit. atque insulas quasdam tanquam
Cycladas comprehendens ibi periculose inmorabatur
Claustrum uero ad limum rupta aqua soluta est. Intempe-
factusque Euphrates habitaciones ac consilia multa de-
leuit ob quam rem his qui damnum passi erant. In-
trecentis talentis multatus est a Romanis. Idem cir-
ca Berpam contigit. Carmale exitu obstructo & ore
deinde rupto cum aqua quedam ciliicum locus denas-
cisset sepe enim contra euenit quod cogitamus & damnum
fecimus ubi speramus locum. Elegerunt autem re-
ges Mazacinarum loca ad habitandum quia totius
regionis media erant. & lignis ac lapidibus habun-
dabant & herba qua plurimum ad alenda pecora in-
digeant alioquin incommoda. Sed montibus & uicinis
munita Castellis distat Mazaca a Ponto stadys octi-
gentis austrum uersus ab Euphrate paulo minus quam
plum a Cilicis portus sex dierum itinere. Mazaceni Cha-
con de legibus uidebantur assumentes aliquos legum pere-
grinos qui leges eis interpretaretur. quoniam admodum apud
Romanos iure consulti. Atque ita ciuitatis duplex erat
securitas iuriconsultorum & regum nam populi qui
legibus uiuunt his procul dubio seruiunt qui leges
interpretantur. Mazacenos Tigraenos Armenios male
affectis. omnesque transiit in Mesopotamiam & Tigra-
no cetera magna ex parte ex his colunt postea capti. Ti-
granocettis pontentiores conuersi sunt. In hac urbe si-
cut Augustinus in libro de ciuitate dei scribit decem

fratres sues. septem maris & tres femine inter suos ciues
non ignobiles. qui cum matris uidue parum obtempe-
rarent ab ea maledicti sunt moxque diuinitus ea poena
coherciti ut horribiliter omnes membra tam tremore
quaterentur ex quibus duo ad Augustinum peruenire. Pan-
tel frater & Palladia soror & apud memoriam beati ste-
phani martiris orantes sanitatem consecuti sunt. quo
exemplo & parentes ueteri et sanctos christi martires
uenerari docemur. Sabadania regio Campensis est
& ceteris Australior. nam Lauream ubi est & quae illam
fructiferarum arborum producit. Sed pascua habet op-
tima sicut reliqua cappadocia. praesertim apud Gargaurum
& Morimenam. Lota cappadocia frugibus habundat max-
ime frumento & pecore omnium generis. quae cum ponto
australior sit frigidior tamen est. In sinopica nascitur
rubrica omnium optima quae cum hyberica decertat. Et
appellata est Sinopica quia mercatores eo illam deferre-
bant priusquam Ephesiorum emporium tam celebre esset
quod postea factum est. Archelai inquisitores O nichitum
lapidem in cappadocia & cristalli crustas inueniunt.
Cappadox amnis ut Plinius ait genti nomen dedit ante
lenicolym dicebantur de quibus in ponticis rebus men-
tio fit Alexander qui post narcisum hierosolimitane
praesent ecclesie uir doctrina clarus et mortui sanctita-
te. Conspiciens ex gente cappadocum fuit & pontifica-
tum in patria sua gessit. sed hierosolimam peregrinati-
onis causa petens diuina illic uoluntate retentus est non
ambicione propria ut multi hodie ad meliores ecclesias
migrant.

Sequitur Pontus qui ut Strabo ait ab occidenti Balty-
Plumie clauditur. ab orienti Colechide a meridie
minor Armenia & ipsa propria Cappadocia nec termi-
ni in hac parte satis certi ostenduntur. Portum Pontus
institit a quo nomen acceptum. Ptolemaeus ut ante diximus

Bythyniam Pontumque comiscuit. quos & circa Trapezuntem
 Pontum mentionem videatur afferre. Mithridates impa-
 tor Pontum ^{re} constitutus ab haly flumine usque ad Tybar-
 nos & Colchos & Armenios regnavit & Cis halyem qual-
 dam Paphlagonie partes usque Amasiri & oram heraclia
 possedit. Pontumque appellavit. Cui minorem Armeni-
 am adiecit atque his finibus eo sublato Pompeius provin-
 ciam accepit qui distribuit inter principes secum mi-
 litantes his his que versum Armeniam & Colchidem
 sunt. reliqua in undecim gubernationes divisit &
 Bythyniae adiecit ut ex utroque una efficeretur provincia
 quam Ptolomeus videtur describere. Paphlagoniam quor-
 dam his regendos dedit qui erant a Pilemone. quoniam
 admodum Galathas his qui erant genere tetrarche.
 Postea Romanorum duces alias atque alias partitiones
 fecerunt. nam & reges & principes constituerunt & ex
 civitatibus alias liberarunt. alias principibus tradi-
 derunt. alias sub Romano populo dimiserunt quibus
 ex rebus haud mutandum est. Si pontus ipse alios
 atque alios accepit terminos. & aliqui a Bosphoro Thracie
 usque ad Colchidem procurrit. aliqui in Neraclea finem
 accepit. aliqui alibi. nos in hac descriptione Strabonis
 limites amplectemur ab haly flumine auspicientes. hic
 fontes habet in maiore Cappadocia. Iuxta Cambysen
 & multos ad occidentem fertur. postea ad septemtri-
 onem conuersus Leucosyros in dextera Galathas &
 paphlagonas in sinistra reliquit & in eorum exit non
 procul a Gadilone. Cappadoces ut diximus Leuco-
 syri prius appellabantur ad differentiam Syrorum
 qui extra Taurum sunt. Colore adueto. quod albiore
 essent nomen adepti. his sedes apud halyem fluvium
 eorumque fuerunt. Pyndarus aut Amazonas Syrum
 habitumque exercitum duxisse significans. Ithensci
 re habitatores. Ithenscira in Amysinorum Leuco-

syrorumque fuit qui post halyem Orientem uersum in
 ponto erant Pontica regio haud multum lata fuit
 & formata quodammodo Pyramidis habuit. tanto
 magis acta atque reducta quanto in orientem ulte-
 rius procedit. Nam circa pharnaciam & Trapezun-
 tem plurimum a minoribus Armenie montibus
 cohercetur apud halyem qui Galathas & Paphla-
 gonas determinat. Basium habet. nec tamen hec
 latitudo amplior est sexcentis aut octingentis
 stadiis amari usque in Cappadociam huius ore par-
 tem Amysin habuerunt. partem Pompeius Deio-
 tares dedit ut ea que Pharnacie & Trapezunti pro-
 xima sunt usque in Colchidem & Armeniam mino-
 rem atque horum regem fecit. cum paternam te-
 trarchiam haberet. hic est pro quo Cicero apud Ju-
 lium Cæsarem orauit. Post haly hostia reuersus
 aurotam Gadilonetica occurrit regio usque ad Sara-
 menam tota campestris & omnium ferax. oues in
 ea pellis & lane molliores fuerunt quod in tota Cap-
 padocia & Ponto perrarum dicunt. In erant & Danae
 que alibi rare sunt post Gadilonem Sarome-
 nam posuere & Amysum insignem civitatem dis-
 tantem a Synope stadiis noningentis hanc prius
 Myletis condidit. postea princeps Cappadociam
 reformavit. Deinde Athenienses Pyreum vocantes
 habitare. supater templis exornavit. & parte
 munit instruxit. Lucullus obsedit Pharnacem traiecit
 to Bosphoro uexavit. lulius cæsar libertate donavit.
 Sciron Tyrannus inuasit. M. Antoni regibus de-
 dit. Augustus Cæsar post bellum Acciani libertati
 restituit. quia diu bene usæ est. hec regionem opti-
 mam habuit & Ithensciram possedit. Antiquum
 Amazonum domicilium & Sydinam Ithenscira
 Campus est ab Amyso sexaginta stadiis distans q

96
pelago alluitur. & monti adiacet arboribus pleno &
aquis irriguo. ex quibus flumen unum efficitur cui
Thermodonti nomen est. Id campum percurrit & A-
mazonum fabulis clarum habetur. et & alterum fla-
men hunc equale. eandem planiciem irrigans nomine
leus cuius fontes in ipso ponto reperiuntur leus medi-
am Comanorum ponticorum urbem perfleuit ex In-
occidentem uersus Daximo neticam felicem campum
permeat. Postea apud Gaziurā illustrem quondam
regiam. que tam pridem corruit ad septentrionem
conuertitur. Deinde uersus ad aurotam & Sidace fla-
uio atq; alij annibul assumptis ad ipsā Amalie mena
egreditur in Pharaeam ubi Lycus ex Armenia minori
descendens. & cum eo concurrentis nomen amittit. pos-
tremo per Thermisciam actus in mare deuoluitur. Pla-
nicies Thermiscie semper roseida & herbida est equo-
rum bouumq; nutrit. milium & panicum multum pro-
ducit. nec unq; fame necatur. preter montana regio a-
grestibus pomis habundat. uue. pruna. mala & nucis
sponte in siluis enascuntur. quocumq; anni tempore
in siluis exieris. fructus inuenies aut in arboribus pe-
dentes aut in folijs iacentes. & propter alimonie co-
piam multa est ferarum omnis generis uenatio. The-
misciam sequitur. Sydyna planicies licet non ualde
ferax irrigua tamen habens in ora maritima loca
monta Sydyna ex qua Sydyna nominantur & alia ple-
taq; atq; huc usq; Anusina pertenditur. hunc uicem
disciplinis excellentes commemorat Strabo Demetrius
Abeteni filium mathematicum & Dionysio doctum &
in grammatice Tyrannionem quem ipse audiuit. Post
Sydynam fuit Pharnacia oppidum minutissimum.
Deinde Trapezus greca ciuitas in quam ex Analo di-
um milium & ducentorum stadiorum navigatio ē
hinc ad Phasim mille & quadringentorum sine ut

97
alia translatio habet quadraginta. tanta est totius or-
pontice longitudo. In hac ora ab Anusio nauiganti-
bus promontorium herculanum prius occurrit. de-
inde Iasonum. mox Genetes postea Cytoral oppidū
a quo in pharnaciam migrarunt inglini. Subinde
hiscopolis huius prostrata. Vltimus sinus in quo her-
mo nascitur. & crasus unde appellata creduntur.
Crasa loca habunde habitata. nec procul ab her-
monassa habitationem possunt. Zigopolim appel-
latam tantum Strabo de hoc luore tradit. Ptolome-
us ulterius & promontoria & urbes & flumina usq;
ad Asporum amne commemorat. uerum sine digni-
tate & historia Trapezunt & Pharnacie ad austrū
iminebant olim Thibari & Caldei & Samui. prius Ma-
crones nominati & Armenia minor & Apaitis his quo-
dammodo locis proximi erant qui prius Cercete diceba-
tur. Inter hos Cidissa mons asperitissimus erigitur. &
moschicis coniungitur que ad colchidem pertinent
cuius summa ab hepta comitis. i. septuagis optine-
tur. Pariadia quoq; per hos preterit qui a locis Sidi-
ne & Thermiscie proximis usq; in Armeniam proten-
dunt omnes si agrestes homines fuerant presertim
hepta comete quorum non nulli super arboribus ac-
tutibus habitabant. unde & Mosinacci dicti sunt
id est Torricole. Mosinos enim tutos uocant hiscebus
ferina caro & arborum fractus erat peregrino gene-
ti infestis uel Pompei cohortes obire uenerunt. cū
per montana transirent miscentes enim crateras su-
rentis mellis quod rami arborum ferunt. potos & in-
te alienatos adhorti facile interemerunt. quidam
ex his barbaris Byzaces uocabantur & que Caldei.
dicti sunt prius Calibes appellabantur apud quos
Pharnacia sita est in mari habens Pelamidum copiam
in terra ferri & argenti metalla. Sed argentaria

97
postea deferere ut est terrenarum omnium rerum
finis. Ora hic inatuna procul angusta est. continu-
o n. rupes incumbunt nemoribus ac metallis refer-
te cultura agrorum exigua ideo & fossionibus &
piscationibus victum querviunt & multam ex Del-
phynis aruinam recipiunt ad res varias utilem
homines in diuinatione gentium que ad Teo-
yanum bellum iere cum Paphlagonum memi-
nisset postea Halyzonas adiecit quos Strabo Cali-
bes esse arbitratur de quibus modo loquuti sumus
Sed quidam halyzonas quidam Amazonas scrip-
serunt. quarum varia historia est. Alij eas apud
Cariam Lydianque collocarunt. Alij Mydonum
Campum illis attribuerunt. alij in bellesponto
sedes dedere. alij ultra Boristhenem in Scythia eas
quiescere. Vulgatio opinio Themisciram illarum
fuisse patriam censet quos Cythiram originem du-
cerent Leucosyri earum postea sedes inuasunt
a quibus Enetos exisse putant. Necandros qui
Teorianis auxilium tulere atque inde cum tracibus
digitelli in adrie sinu habitauere. Pharnacie nec
sul occidentem ut diximus continua est Sydyna
postea Themiscira huius ad austrum Phanaea in-
cumbit que Ponti partem beatissimam obtinet.
nam & oleis & vitibus consita est & ceteris rebus
excellit. hec a partibus orientalibus Pariadia
montem obtendit. in longitudine secum pariter
progredientem ab occasu Pazemoneticam regio-
nem in Sydyna conuallit quedam est longitudine
& latitudine insigni quam Lycus ab Armenia mi-
nori descendens irrigat & in media ualle miles
Iri in concursu amicum Amasia urbs fuit Stra-
bonis patria optime munita quam primus fun-
dator supatorem a se nominauit. Pompeius cum

99
Iuchoba tam inuenisset colonis introductis & regio-
ne illi addita magno post appellauit. In media
planitie facit & profunda ualle per quam fertur
Iri tura providentia & natura constructa que
ciuitatis usum exhiberet sicut optime munita tur-
ribus & propugnaculis & precepte petre rupibus
apud quam & regie fuerunt & regum monumenta
Sub ipsius Pariadre radicibus Cabura sita fuerunt
stadia centum & quinquaginta que magno polis au-
straliora. hic erat Mithridatis regia apparatus mag-
nifico structa. hic aquarum balnea Calidarum. Fe-
rarum Vinaria. propinque uenationes aurisodine.
fuit & nouus locus appellatus stadia ducentis a Ca-
buris distans petra munita ingentis altitudinis un-
dis precepta & menibus cincta. que in uertice son-
tem uberrimum habuit. & ad radicem flumina
uallum profundam & montana in circuitu ad ce-
ram viginti stadia altissimis tecta siluis hic precio-
sissimi Mithridatis thesauri comperti sunt quos
Pompeius in Capuolio dicauit qui cum Cabura in Ye-
bis modum struxisset Diopolim nominauit. Sed Py-
thodorus eam augens Augustam appellauit & pro
regia uis est Ptolomeus Sebastopolim uocat quod
idem sonat. Non procul hinc uicinis sunt urbes am-
plitudinem habent nomine Cameria in quo san-
tuus pharnacis appellatum est. multus sacris ser-
uis ornatum & regione sacra diuis. quod adeo re-
ges uenerati sunt. ut quod ipsi regnum uisitan-
dum uocarent. id regis fortunam & Pharnacis
Mensem dixerunt. Supra Phanaeam uersus me-
ridiem Comana fuerunt Pontica eodem nomine
quo maioris Cappadocie Comana fidem de-
line eidem demoni consecrata simile templi edi-
ficium & similem serentum habentia. & sacrorum

& diuinationum & cultus erga sacerdotes in his maxime que ante reges fiebant quando his in Annoi fecit quidam exitus appellabantur. Sacerdos diadema gestabat & secundus erat in honore post regem. Pompeius hunc templo Archelaum Sacerdotem precepit & sexaginta stadia regionis adiecit cui sacri serui fuerant sex milia ceca & perdua hominum manus Archelaus filius fuit eius que Sulla & Senatus in honore habuerunt & qui Metridatis supatoris se filium effingens Ptolomei regis egypti filiam duxit uxorem & a Gabinio postea in prelio interemptus est. Lycomedes post Archelaum sacerdotem accepit & eo sublato Clitatus Adiatoris filius qui obuietatem hanc dignitatem obtinuit. nam cesar Augustus Adiatoris cum uxore ac filiis in triumphum ducent illum cum filio maiore statuit intermedium. maior hic erat ac cum secundus militibus qui eum ducebant maiore se affirmaret dum inter ambos contentio fuit pulchrum de morte certamen cum premori uellet utque quousque parentes Clitatus persuadere ut iuniori cederet. Asserentes ipsum qui etate profectionis esset maiorem de matre ac reliquo fratre curam habiturum. Itaque secundus cum patre interemptus est. Clitatus seruatus uel imitatus qui hanc dignitatem est consecutus. nam Cesar re cognita uisum est doluit & eos qui seruati erant beneficio & cura prosequutus est. Cumana urbs populosa fuit multi & armenia & ex uicinis ciuitatibus ad festa conueniebant uiri simul ac mulieres & sacra decet ipsi putabant ex uoto perficiebant. Incole molles ac delicta mulierum multitudo maxima & operatur et magna ex parte quamuis sacra meretricio uiuent tanta gentium stulticia fuit ut lapidaria etiam

facta putarent. Ager circumiectus uicibus consitus est apertissimus qui Veneti fomentum prestaret. Zelucia regio Comanis ad orientem iacet in ea urbs fuit Zelucia super aggere. Semita nudis condita est & illic Anaytidis fuisse dec templum que ab armenijs colebatur hoc in loco maxima cum sanctuaria fiebant sacra quibus demoni celebrarent & iusiurandum maximus de rebo apud Aram sumebatur. sacrorum seruorum multitudo ingens & sacerdotum precipui honoris fuit. Zelam olim reges non ut ciuitatem. Sed ut Persicos deorum templum colebant. Sacerdos rerum omnium potestatem habebat. etatque urbs ualde diues & Pompeius multas ei prouincias adiecit minori Armenie finitimas in quibus sales fossiles reperiebantur & Megalopolim appellauerat. Post phanarcam occidentem uersus Phazemonetica regio sequitur cuius septentrionale latius Gazilotus & Amystinus claudit ager. occidentale halys Australe Amasien sua terre que plurima est & ceterorum optima Pompeius hanc regionem Megalopolim nominauit & facta apud Phazemonem uicem habitatione eam Nicopolim appellauit. In Phazemonetica latius est pelagi magnitudinis nomine Stephana cui Cizana castellum adiacuit minutissimum quo destructo prope regia constructa extitit. reliqua terra magna ex parte uinda frumenti tamen setax. Amasienibus iminebant aque calide ualde salubres que Phazemonem sine sunt lumenibat etiam Sagillum Castellum super monte quodam situ erecto & excelso aquis abundantissimo quod postea neglectum est. Huc Arsaces dominatum & nomas res querens a filiis Pharnacis regis fame captus & interemptus est. cum ex planicie pulsus sine comitibus eo confugisset. De hinc est Diacopena & Pimoliscia regio tota felix usque ad halym & he sunt septentrionales

Amasiensium partes quingentorum fere stadiis
longitudine patentes. nec minor reliqua pars est
circa ruminam que etiam usque ad halym descen-
dit. In rimina sales sunt fossiles a quibus halym
flumen dicuntur. quod imitari Germanorum
populi omnia loca in quibus sales excoquuntur
halym appellant. In Amasiensi agro sit multa re-
gio sub nubridate deserta fuit & multa castel-
la diuita. l. arboribus plenis erat & pascendis
equis & cetero pecori idoneis & totis habitabilis. A-
masiam prius reges habuere postea Romanorum
provincia facta est. Limolisena regio halym flumi-
nis utramque ripam occupat in ea Sandara curia
mons est concavus propter metallorum effusio-
nem operatores ex aliquo maleficio redempti
huc mittebantur. qui propter laborem & letife-
rum aerem eglobis prodeuntem cito moriebantur
nec plures quam ducenti adesse solebant tantum est
quod de Ponto explicare possumus. Pythodorus
regina plurimum in Ponto natus est & Thibar-
ni & Caldei usque in Colchidem subiecti fuerunt. Si-
dina quoque & Themiscira & pbanaren illi parant
hec filia Pythodori Tralliani fuit & uxor Polemo-
nis cum quo aliquandiu regnavit deinde impe-
rio successit eo in prelio defuncto ex polemone fi-
lij duo relictii sunt & filia que Cothi Sapeo nupsit
eoque dolo intercepto celibatum egit. Suscepit ex vi-
ro filios quorum nati maior patris imperium te-
nuit. ex filiis Pythodoridae alter cum matre pa-
ternam hereditatem administravit. alter maio-
ris Armenie rex declaratus est. Ipsa Archelao
nupta cum eo mansit usque ad extremum. Aquila
ponticus fuit uetus testamenti translator & in-
terpres. nescimus ex qua ciuitate. Is uerba profete

de uirgine paritura prolata ad iununculam trans-
tulit. non satis capient diuina mysteria Ponticus
Christi sacra recepit & usque in hanc diem quadam
la parte seruant. Martion Ponticus quoniam Christianus
annus uideri uellet alium tamen creatorem om-
nium rectum esse dicebat quod christi patrem illumque
maiores aiebat & aliquas in suum errorem trax-
it. Trapezuntii sub imperatore sunt Christi cultore
qui anno proximo legatum ad nos misit. auxilia
contra tharcol orant. quorum arma atque impetu
uerebatur. Nouissime uenetorum litteras accepimus
que Turcorum Imperatorem in Pontum cum exer-
citu traecisse ferebant. nec dubium faciebant quod
Trapezuntii sese dederent. cum bulmael Synopen-
sum dominus qui diu resisterat tandem Impera-
ta fecisset. nondum uero fama equata est. Trapezun-
tius Imperator uni ex turcorum principibus filiam
nuptum dedit que res fidem eius non satis firmam
ostendit. Nullus Christianus est & inimico christi ec-
clesie sacramenta communicat. multa metus & reg-
nandi cupiditas admittit indigna. Sed non est ce-
lesti regno idoneus qui pro terreno celestem regem
contemnit. Reliqua Ponti & Cappadocie in potes-
tate Turcorum erant. quibus ubique uicti ferantur.
Armeni christi cultores atque in hunc modum abso-
luta est Cappadocia quam totius minoris Asiae ter-
ciam fecimus partem. In qua illud memoratum dig-
num contigit. quod offerentibus romanis liberta-
tem & populare regimen Capadoces regem petierit.
Uic res stipenda romanis uisa est. quibus regia
potestas exola & arbitrium populi pro libertate
fuit. Sed cappadoces eos maxime seruos arbitraban-
tur quorum ceruicibus populare iugum iniecerat.
cuius nec superbiam tolerare nec auariciam exple

quisq; potuit

Minoris Asiae tres partes ferimus prima est ipsa q; propria dicitur Altera Galacia Tercia Bithynia. De Galacia prius dicendum. que orientalis est. bi-
us termini erant quemadmodum nos partim ex Pto-
lomeo partim ex Strabone atq; alijs accepimus ab ori-
ente Cappadocia & Halys fluvius qui Pontum deter-
minat ab occidenti Bithynia & Asia a meridie Pam-
philia a septentrione Pontus currens in hac parte
Lycania continetur que totius Asiae medium quo-
dammodo locum & arcem occupat. Pisidie quoq; pa-
tes comprehenditur austrum versus & ad Taurum ex-
posita circa Pontum Paphlagonia & Mariandini sedes
habere. Ptolomeus ab Amiso usq; Cytorum boreales
Galacie partes produxit. atq; ibi Bithyniam incipere
voluit. Eupator qui Pontum tenuit a Colchide usq;
heracliam Imperavit Reliqua usq; ad os Buxini & Cal-
cedonem reges Bythini habere. Sularis regibus Ro-
mani eodem servare ut Neracliam Ponto concede-
rent. Cetera Bithynie Strabo Sangario flumine By-
thyniam clausit quem sequi non pudet hoc litus ab
hostio Sangarij usq; balym. deinde mediterranea
explicare. Ptolomeus Prusiam civitatem mox post
Sangarium collocat deinde Hippium flumen postea
Clandiopolim mox Elatam amnem. nec procul hinc
diopolim cui succedit heraclea de qua paulo post
dicemus. Mariandini circa heracliam collocantur
de quorum origine parva cognitio est. Strabo col-
le Tracia profectos arbitratur. Nicopompus Mariandini
Barbarum quandam Paphlagonie portionem imperio
tenuisse refert & facto impetu Bebricum regionem
occupasse. eiq; de suo nomine vocabulum indidisse.
Inerant tamen Mariandini Bithyni per similes. quos

terminos

Nylelij. qui primi heracliam condidere laetantur
relegerunt. h. Canones expulerant qui hanc oram
usq; ad Parthenium flumen colere habentes urbem
Teum ex qua philetus natus est auctor generis regu
Athalicorum Canones alij Scythas alij Pelasgos fuisse
putant. quorum gens omnis interijt heraclia optimu
portum habuit & ad ponticam provinciam pertinebat
cum Bithynia a Romanis ordinata civitas alioq;
memorata digna. que plurimas colonias emisit. & cum
prius libera esset postea sub tyrannis fuit. Deinde rur-
sum in libertatem se vindicavit. & iterum a Romanis
regem accepit. & romanorum coloniam in partem urbis
& agri admisit. Adiatoris Armenicij tetrarche Sa-
labarum filius cuius in Ponticis rebus mentio facta est.
Hanc urbis partem ab antonio accipientem quam hera-
clienfes tenebant. paulo ante acciaca bellum Romanos
noctu adortus ad unum omnes iugulavit. h. sibi ab
Antonio Imperatorem dicens. Sed non tulit impune se-
lus Captus ipse post victoriam augusti & in triumph-
um ductus ut ante diximus cum filio iugulatus est.
Archiam poetam pro quo Cicero oravit in hac urbe
honoratum fuisse constat & Platonium heraclidem
hinc natum abest a Ponti ore ut Plinius ait. Miliari-
is ducentis portus Acone non procul hinc iacet ne-
ceno Aconito dirus. post Partheniam amnem Eneti se-
quebantur. Cytorum habitantes. apud quos feroces
fuisse multos homines affirmat. h. clarissima Paphla-
gonum natio fuit. ex qua natus est Pylemon cum quo
plurimi apud Troiam militarunt. Quia nullo duce in
Traciam post captum Ilium transire erantq; in ea
regionem devenere que post Venetia appellata est.
Undam Antiochem & eius filios Classi praefuisse pu-
tant que in Intimum Adriæ recessam Enetos acriter alij
nationem quandam Cappadocibus finitimam prodiderunt.

tunt. Sub Eneorum nomine cum Carinensibus militas-
 se & postea in Asiam peruenisse. Id genus in paph-
 lagonia procul defecit. quod non procul ab Amas-
 tri uicini esse in Ponti litore nonnulli tradiderunt.
 que usque ad Romanorum tempora coleretur ab
 Eneis. Zenodocus Eneiam describens eam signifi-
 cari putat. que Amisus appellata est. cuius in pote-
 stas non mentionem. Paphlagonem inter Mariandi-
 nos & halym fluvium collocantur & eursus inter
 Galathas & Euxinum Partheni amnis occidenta-
 lia claudit. cui proxima fuit Amistis de conditi-
 cis nomine appellata. que in peninsula iacet &
 portus habuit ex utraque litum parte. Amastis ux-
 or fuit Dionysii Hieracis Tyranni & Oxiartus filia
 fratris Darij Roxane soror que Alexandro nupsit in
 quo Darus bellum gessit. hec mulier ex quatuor ur-
 bum incolis unam civitatem fecit. Scamio Cytho-
 ro. Cronna & Teio que cito a communi defecit.
 Ceteris in ea permanentibus. Scamius Amastis
 arx dicta & plurimam totam urbem Scamion olim
 appellatam fudit. Cuorum prius Synopensum fin-
 porium fuit a Curo Phryxi filia dictum in Amas-
 triano agro plurima atque optima. Buxus nascitur
 presertim iuxta Citorum a quo per centum sta-
 dia uicis fuit Cronna appellatus. Postea egialis
 & duo scopuli qui a colore vocabantur Eubri-
 tant enim rubri. Vterius Carabis occurrit pro-
 montorium magnum ad septentrionem porrectum
 arietine frontis habens formam. quod longo spa-
 cio pelago incumbent. Scythice obiectum penin-
 sule Euxinum pontum bimarē uidetur efflere.
 Post Carabim non nulla fuerunt oppida indig-
 na que nominantur. preter barmenam. minuit
 ea Synopensum uicis fuit & portum habuit. De

de qua puerbium factum ē
 cui nullum negotium erit
 harmenā

inceps Synope sua est urbs que in hac regione sita
 Clarissima Nylesij. cum condidere sicut heraclia
 magna huius urbis potentia fuit. que Classe com-
 parata mari quod intra Ganeas est impetravit ex-
 tra uero militum certaminum particeps cum
 grecis fuit Synopenses Urbis huc conditorem.
 Stenide quendam putare unum ex his quicū-
 latione nauigauerunt. quem deum colebant
 & eius oraculum habebant. Sed Nylesij loci
 oportunitate & Incolarum imbecillitate per sp-
 ta illos pepulerunt. & novos inducere colonos
 ea naturali providentia optime munita fuit. In
 p colle cuiusdam peninsule sita ex utraque litum
 parte parte portus & stationes habens & muras
 Pelamidem pulcationes Peninsula undique ripas
 ingulas obtendat & fossas quasdam in petris
 excavatas que mari tumido complentur. ut nō
 facile adire possint petre quoque summa echinis
 plena. nudo pedi inaccessibilia sunt in superiore
 urbis parte optimum solum & agrestibus ortis
 ornatum fuit presertim suburbanum. edificia
 in urbe magnifice structa Gymnasium & forū
 et portus & templa splendida & ampla. diu-
 cuitas cum libera fuisset. amissa libertate Pha-
 naci tandem obtemperavit. & successoribus eius
 usque ad Eupatorem & romanis qui cum sustule-
 runt supator ibi natus educatusque ac denique se-
 pulchrum eximie illam coluit & regni metro poli-
 fecit a Pharnace subito & preter opinionem
 gente capta fuit a Lucullo qui obsidionem
 Bacchide qui prepositus erat miris modis eius
 affligente. Romani Coloniam eo misere. cui & ur-
 bis & regionis pars data est. Distat ab hostio po-
 ti Synope stadiis tribus milibus & quingentis

ab hierachia duobus milibus a Carambis septingentis
hic Dyogenes cynicus & Thymoteus Patrius orti
sunt phi. Celebres & Dyphilus poeta comicus & Ba
thous qui de rebuspicis scripsit historiam Synope
sis ager usque ad halym protendebatur. Hec urbs
lam dudum in potestate Turcorum fuit. Serunt Sy
nopie tyrannum preditum esse propter eius me
talla que in Synopica terra effodiuntur. Mabus
tes turcorum Imperator theodorus eius inbeant anno
superiore exercitum ad capiendam Synopem mi
sit. qui interitus relictus est. hoc anno maioribus
copijs terra marique comperatis ipse per sese urbem
inviadendam statuit. Sed Ismahel loci dominus no
expectato impetu sese dedit. quoniam Legatum ad nos
miserit. multa polliculus si sibi auxilia mitterentur.
Sed longum est Christianos non modo armare. sed
consulturos de sumendis armis congregare non
miramur si apud obsessum principem plus instans
metus quam spes longinqua & dubia potuit. Tota Syno
pica regio ac montana que illi iminet usque in Buby
nam optimam ad edificandas naves materiam &
ductu facilem habet. Acetum quoque Synopia gignit
& nucem montanam equibus mensas faciunt. To
ta oleis consita fuit. paulo supra mare culturam
habet hierachiam Amasirim & Synopem post ho
metum condita putant. nullum enim eas nominat.
Olgasus mons altissimus & addum difficillimus
quoniam extra halym Synopice regioni contiguus esset
tamen ad ponticam regionem pertinet. in quo
plurima paphlagonum templa fuerunt. hiactia
& domanetica regio monti adiacet. salis ferax. per
quam Amoral flumen illabatur. quem Ptolomeus
Zaliscum appellare videtur. & Olgasim oligam
hul in locis. Mithridates eupator filio medii Buthi

copias per Imperatores suos ita delevit ut pauci cu
eo evaserint. & post eam victoriam Bythyma & Asia
usque in Cariam ac Lyciam ad victorem defecerit. hic
urbs postea Pompeiopolis constructa est prope San
dara curgum montem de quo diximus in rebus
ponticis. Post Pompeiopolim Magni opus reliqua e
Paphlagonia mediterranea occidentem versus usque
in Bythyniam. que quoniam parva est multos tamen do
minos habuit priusquam Romanorum esset. Cimata
castellum munissimum fuit. Olgasi monti sub
iectum. quod Mithridates condidit. eoque receptacu
lo usque ponti Imperium acquisivit. & qui ab eo pro
fecti sunt usque ad Eupatorem successione sua
venit. postea Derotarum Castori filius cognominato
philadelphus paphlagonie Imperavit. & Gangra
regiam habuit. quod oppidum simul & castellum
fuit. Endoxus pisces fossiles in Paphlagonia locis sic
eis reperti tradidit. nec tamen mendatio suo satis
certos limnes circumscriptis. hic de Paphlagonia ita
dicitur quoniam Plinius Byllemontiam prius dictam as
serit a flumine ut credimus. Pelli quem ipse prolar
thenio videtur accipere. qui apud Galathas ortus
inter Paphlagonas & Mariandinos fertur in pon
ticam.

Australis Paphlagonie partes Galathis erat
a quibus Galatia dicta est cui ab occidenti
Bythyma & minor adiacet Asia ab orienti pontus
a Meridie Licaonia quoniam Strabo inter Galatiam &
lycaoniam alam quandam Phrygie collocaverit
& usque in Cappadociam extendit quem Ptolome
o in hac parte postponimus Galatharam tres ge
tes fuisse Teogum Tolissobogi & Tectosages priores
a duobus nominati sunt. tertia agente que in

celtica est Galli habundantia multitudine cum eos non caperent terre que genuerant trecenta hominum milia ad sedes nouas querendas emiserunt & portio in Italia consedit que post annos duces tot cum iam Italia esset effecta urbem Romam cepit atque intendit. Porcio illicios sinus per ita- ges barbarorum penetrauit & in Pannonia subacta in ea consedit. ac per multos annos cum finitimus uaria bella gessit hortante deinde successu diuersis agminibus. alij Greciam alij Macedoniam petinere tantusque terror Gallici nominis erat ut etiam reges non laceffiti. ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. Ptolomeus Macedonie rex ausus in armis occurrere. uictus & multis uulneribus sauciis captus est. Caput eius amputatum. & lancea affixum tota acie ad terrorem hostium circumlatum. Sothenes unus de Macedonibus contracta captiui inuentus. Gallos uictoria exultantes compescuit & Macedoniam ab hostili depopulatione defendit. Sed ad uictante Brenno altero Gallorum duce in greciam se effuderat uictus est & in uincione repulsus Galli nemine prohibente totius Macedonie agros uastare. neque contenti hominum spolijs eorum quoque quos deos putabant. spoliare templa aggressi sunt. Sed dum Apollinis edem apud delphos ad horiuntum partem obrupti terremotu partim grandine & frigore dissipati urgentibus oppidanis usque ad interuentionem celsi sunt. Brennus in prelio uulneratus cum dolorem uulneris ferre non posset. pugione uitam finit. Belgi uel alter ex ducebus. cum parte agminis e grecia excessit. quem inter fugiendam cum toto exercitu perisse Tigul affirmat tanta demonibus

cara fuit eius domicilij conseruandi in quo diuinos consequabantur honores. Sed constat Gallos siue horum relique fuerant siue nouum examen secunda hominum Gallia misit. post multos errores & multarum excursionel in Asiam peruenisse. & loca non nulla occupasse. Athalies regibus ac Buthynis subditi ibique tandem permansisse donec eam que postea Galacia & Gallogrecia dicta est ab eisdem regibus non inuitis acceperunt. Dux transiit in Asiam Leonorius quidam fuisse uidetur una trium gentium lingua fuit ipsi tamen unamque gentem in partes quatuor diuidere. quas Tetrarchias uocare. singule proprium Tetrarcham habuere & iudicem & tribunum. Tetrarche subiectos & duos subtribunos fuit & Tetrarcharum consilium qui erant uiri trecenti & in locum conueniebant nomine Drimenetum. Consilium de saguntie Tetrarche & iudices de rebus ceteris iudicabant hec antiquiora. postea ad tres duces res delata est. deinde ad duos. postremo ad unum. Deiotarum Cui successit Amantas. postea Romanis omnibus inuicem prouintiam cedatis parte que Pontum & Cappadociam respicit trogiu habuere. que totius Gallacie optima est littra mero Castella Cinxerunt. huius quod indigenarum emporium fuit. & eam louis statnam habuit & Delubrum eius Asilum & Nutridarium quod Bogodaro pompeius dedit & Danalam ubi Lucullus et Pompeius conuenere cum alter in bellis successione. alter illi potestate permissa ad triumphum pergerent. Tectosages uersus maiorem phrygiam iuxta Pisumitem sedes obtinere Castello usi cui Acira nocabulum fuit Theliso

112
 bogi Bithyni finitimi fuerunt & phrygie que spi-
 crent dicta est horum castella fuerunt Blutium
 & Peium quorum alterum Diotari regia erat in al-
 tero Thesauri habebat nec procul Pisini fuit co-
 mune regionis Emporium & in eo templum maximū
 & magnę uenētationis mirū deum. Sacerdotes olim
 prepotentes quidam erant & Sacerdotum maximū
 habebant. Postea eorum dignitas imminuta est A-
 thalici reges hunc locum magnificauerunt templo
 & porticibus ex albo lapide structis Romani statim
 am hinc Deo accensuerunt. quemadmodum eam q̃
 Esculapij erat ex Epidauro. Mons quidam urbi in-
 minebat nomine Dyndima a quo Dindymena dida
 est quemadmodum a Cybelis Cybele prope San-
 gariū amnis fluit. non procul ab ortu suo in gala-
 tiā cum fonte habet secus quem Antiqua erant Ph-
 rigum domicilia & Myde & prius Gordij & aliorū
 quorundam que postea in uicos redacta sunt. hic
 Gordium fuit in quo Magnus Alexander necum
 plaustris resedit. de quo uaticinium erat cū tota
 Asia regnatura. qui nondum soluisset. fuit &
 Gorbicus Caesaris Sacondarij regia in qua Diotari
 Genetum & filium ingulauit. quos summas ci-
 cero laudes attribuit.

Post Galatiam Austrum uersus usque ad Taurum
 inter Phrygiam & Cappadociam. Lycaonia
 extenditur. tota mediterranea. hic lacus est nomine
 Tacta Cappadocie adiacens iuxta Morimetiā quē
 Strabo Maiori phrygie dedit. Secundum quem
 non fuisset Lycaonia Galatie continna. quemadmo-
 dum Ptolomeo uisum est. cuius opinionem sequitur
 in hoc lacu sales sponte nascuntur atq; adeo facile
 circa res immerfas congelascunt. ut sepe cum luna

113
 lem torquem demiserint sales coronas edocant & uo-
 luctes aquas eius alis contingentes propter sales con-
 cretionem facile capiuntur. In Lycaonia colles sunt
 Phrygidi & nudi & pascendis onagris apti ubi mul-
 ta aque penuria est. nec inuenitur nisi in puteis ad
 modum profundis sicut Soatris ubi aqua uenditur
 In Garsabota que Lycaonum regio est. uicinis sunt in-
 turbis modum edificatis qui multas oues nutriunt
 quos siccas circumiacet Amintas super trecentos
 ouum ouum greges in his locis habuit Sed luna
 asperam prebuit. In sunt & duo lacus Coralis ma-
 ior Trogetis minor dictus est. Circa hos Leonum sunt
 oppidum optime habitatum. quod fortunatiorem
 regionem habuit q̃ ea que onagros producit Pole-
 mo hoc possidet Ptolomeus id cappadocie dare ui-
 detur Lycaonie propinquum Corradus Imperator
 circa hoc obsidione tenens periclitatus est. cum hic
 resolumam peteret. Manuele secundo grecorum
 Imperatore qui comitatu ministrabat Gypsum
 farine comiscuit. Xerxes fecit ut exercitum morbo
 afflictum se infecta in Europam cogeretur reducere
 Taurus hic in locis adpropinquat. cuius pars in sep-
 tentrionem uergens Cappadociam & Lycaoniam ter-
 minat ad iminentes Cilicis Trachiotas Lycaonie &
 Licaurica est. Taurum uersus que duos uiros habuit
 quibus alia loca obtemperabant omnia latronum
 domicilia. que Romanis negocia exhibuerunt. P.
 Seruilus Cognomento Licauricus ea Romanis subegit
 & multas Pyrratarum inuentiones que mox maritti-
 ma erat arcepit. In Licaurice lateribus Deba fuit. Cap-
 padocia aduicta Ancipatri Derbeusis sedes Cuius &
 & Laranda erat apud. Cappadocia & Licaonia in Lyca-
 onia Amintas Ancipatrem adhortos Debam cepit
 & illam interemit. Licaoniam uero a Romanis accepit

144
ubi antiqua Isaura dicta regiam sibi construxit
sed non perfecit huic Anthiochia patebat Pisidie
finitima. & tota Lycania. multa ora montana
usque ad Apolloniadem Apamee vicinam que ty-
botus dicta est eaque patentia fretus cilicis delere
conabatur & Pisidasque et Tauri frequentibus
incur sationibus suum regnum infestabant Ce-
pit itaque multa predonum loca que prius inuiola-
ta fuerant & inaccessibilia credebantur equibus
Cremona fuit Sandalum autem accedere non
est ausus. quod inter Cremonam atque Salagalamia
cui Cremonam habuere postea Romani Coloni
Salagalus sub eodem Romano duce fuit sub quo
totum Aminee regnum distans ab Apamia diei
itineris descensum habens ab Arce triginta fere
stadiorum que vel alio nomine Selgesus vocata
est. & ab Alexandro olim capta fuit Amintas cum
Cremonam cepisset progressus ad Omonades Tauri
cultores qui nunquam capi posse existimabantur mul-
ta eorum loca expugnavit & tyrannum interci-
mit Sed uxoris illius fraude deceptus captus est
& ab illis interfectus neque primos neque ultimos cui
semina illius sit Cyrenius eisdem fame confecit &
quatuor hominum milia a se capta in alias prope
quas urbes habitatum traduxit regionem inuen-
tute desertam reliquit. ea est in altis Tauri partibus
& in rupibus praeceptis & magna ex parte inaccessi-
bilibus in medio planities Oceana & ferax & in
multa vallibus distincta hanc excolentes in superci-
oribus montium superciliis ac speluncis habita-
bant & cum frequentius armati essent aliena ex-
currebant. his contigui fuerunt cum alijs Piside-
tum esse Selgeses. Pisidarum optimi maxima e-
orum pars summam Tauri obtinuit. Pamphili-

145
^{edum}
Imminuta loca & deis consita. quorum quidam A-
Spendo & Side Pamphiliis urbibus imminabant
Montana que supra hos sunt Cathamnenses inco-
luere Selgesibus & omonadibus finitimi Selga
urbem ab initio condidere. Lacedemonij que prop-
ter legitimam gubernationem tantum adolevit
ut aliquando viginti milia virorum haberet mira
locorum natura que in summis Tauri partibus ad-
eo ferax fuerit ut tante multitudinis sufficeret ple-
raque loca oleis & vitibus consita erant & omnium
pecorum pascuis habundabant. Silue materia
plene circumiacebant quibus plurimus nascebatur Sto-
rax arbor magna & recta ex qua Storacone haste-
fiebat cornes similes. Illic liliis optimum adan-
guenta reperiebatur aditus per montana difficilis
equibus Euthymedon & Cestius oriuntur flumina
que in Pamphiliam mare decurrunt. nec sine
tantis pontibus transcuntur. Selgeses longo tem-
pore libertate usi sunt & cum regibus decertarunt
Alexandro per legatos responderunt se ut amicos
Imperator facturos cum Romanis certis condicio-
nibus convenire postea omnino iugum subierunt
sicut & que sub Aminta fuerant. Isaura igitur &
Tauri partem occupavit que inter Lycaniam &
Tracheam Ciliciam occurrit. reliquam partem u-
sus occidentem usque Apamia Piside tenere. hinc
ad Tracheam Ciliciam ac Pamphiliam. inde ad
Lycaniam pertinentes qui per Tyrannides divisi
quem admodum cilices vicinos latrocinij neca-
bant. Inter hos Selegetes quidem uagi olim admixti fu-
erant. & propter morum similitudinem ibi rema-
serunt. Arthemidorus Pisidarum tredecim ciuita-
tes nominavit. quarum alie omnes montane fuerant
alie usque ad montium ima descenderunt. ex quoque

parte Ptolomeus celenorum inga apud Lycaonas col-
locant. & sub his Laodiceam combussam. & Hecapo-
lum & apolloniam. Lycaoniam beatus Bartholo-
meus in sortem predicationis accepit. quoniam postea
usque ad Indos in beate spiritu profectus sacro marti-
rio vitam finierat. atque in hunc modum Galatia ter-
minata sit. cum qua & Paphlagonem & Mariandinos
& Lycaonas & tauras & Pisidas ostendimus. nunc Bi-
thynia sese offert.

Limites ab oriente bithynie sicut Straboni videtur
Paphlagonem & mariandinos excipiunt. & pars
Epicteti a septentrione mare ponticum quod ab hos-
tis Sangarij usque ad os cursum tendit quod inter Byza-
tium est atque Calcedonem ab occidente propontidis ad
austum Misia & Phrygia que dicitur Epictetus sine
bellepontia phrygia. nos in hac parte propriam Asia
collocamus. eique Misiam & Phrygiam adieciimus. Pto-
lomeus ad orientem Bithynie terminos usque ad Par-
themum flumen extendit. Nobis Strabonem sequi pla-
cuit. qui Sangariam amnem orientale continuum fecit
in Bithynia ubi est Calcedon sita in ore Ponti hanc
Megarenses condidere. ceteri appellati qui non potius
oppositum litus elegere in quo iacet Constantino po-
lit optimo loco. hic olim magna synodus celebrata
est que inter octo numeratur quibus Romana eccle-
sia precipuum impartitur honorem. Calcedonensis
agri sunt. Ctesopolitani. nicol & Phanium in extre-
mo angulo ad hostium ponti situm ubi septentri-
onale. Iuxta ponti litus incipit ad dexteram in ori-
entem. navigantibus flumina que in eam partem
labuntur nomen habent Pissis & Calpas & pos-
tremo Sangarij cuius fontes apud Sagiam autem
reperiuntur cetum & quinquaginta stadiis a Pisi-

unte ^{hic} & magnam Phrygie ac Bithynie partem pre-
currit. & gallum in se amnem recipit. ex Modys
Phrygie ortum ex quo actus efficitur navigabilis
Post Calcedonem sequitur litus quod Anacenum
sinum appellant. & ad propontidem pertinet. in eo
condita sunt Nicomedia dicta de nomine regis cu-
iusdam Bithyni qui eam condidit. multi. n. eodem
nomine vocati sunt. quemadmodum Ptolomei pro-
pter prioris claritatem. In huius civitatis villa mag-
nus Constantinus obiit qui cum vellet in Iordane
fluvio baptizari atque iterum hierosolimam peteret
morte preuentus ab Eusebio Nicomediensi episcopo Ar-
riane perfidie sectatore baptizatus est. que res Ch-
ristiani principis fidem apud plerisque in dubium ve-
nit. Nobis non est verisimile cum principem qui per
omnem vitam suam Arriani dogmatis hostis fue-
rat in extremo spiritu ei de mentis concessisse. quam
summo studio de suo Imperio prius eliminaret apud
Nicomediam tempore dioclitiani Cesaris tenuissima
Christianorum persecutio ingruit multique ibi christi
martires sunt effecti. In hoc sinu urbs fuit Asiensis
que illi nomen dedit. Megarenses & Athenienses
eam condidere. Dedalus amplavit. Lysimachus di-
xit & habitatores eius in Nicomediam transtulit
hinc sinui alius continuatur magis ad orientem sole
recedens in quo Pessia civitas fuit. que Cynis antea
vocabatur. Cyni philippus dixit Demetrii filius
& Perses pater deditque Persie Zele qui in hac diti-
enda & vicina urbe Misia socia arma prestitit
illi eas excitant Cyni quidem a se Persiadem
nominavit Misiam vero Apameam ab uxoris no-
mine. hic est ille Pessias qui post Anthiocom sup-
eratum fugientem ad se Annibalem hospicio suscepit
qui & bellepontia migrant Phrygia secundum

118
Athalicorum foedera cessit eam priores pacuam appel-
laute phrygiam. postea Epictoram id est acquisitam. Pru-
siadi mons imminet quem Argantonium vocant. hoc
in loco hylam unum ex socijs herculis qui & Ago nauta
erat cum aquatum egredereetur a thynphus captum fixe-
rant Cys quoque herculis comes & Colebis rediens & in his
locis residens urbem de suo nomine condidit. Prusienses
dum postea festa celebrant. in quibus per montes nagi ac
saltantes hylam vocant. quasi in silvas ad illam inqui-
rendum egredereetur. licum Benniole erga romanos se-
gessissent libertatem obtinere. Apamienses Romanos
Colonia accepit. Prusa urbs fuit in olympo Mysio
sita que recte gubernabatur Phrygijs ac misis finitima
hanc prusias condidit qui cum creto bellum gessit hinc
ortus est Dion phylus qui de regno scripsit & Traiani tem-
pore claruit. Inter Phryges mysos ac Bythynos determi-
nare fines arduum est. Nam cum Incole Barbari & mi-
litares essent & que vicissent non firmiter tinerent. sed
modo eijcerent. modo eijcerentur. consequens fuit sepius
mutari confinia Strabo tamen inter Bythyniam & clapi
hostiam Mysiam posuit & mari contiguam fecit. & us-
que ad totum pene olympum progredientem. Ptolomeus
Duplicem mysiam minorem & maiorem commemoravit &
utramque extra Bythyniam in Asia posuit. non procul
ab Ida. Scilax Cariandus dixit Phryges ac mysos Circa
lacum ascanum in Bythynia habitasse. Dionysius vero
conditarum urbium scriptor ait. angustias que apud
Calcedonem & Byzantium medice sunt olim misium hos-
foram nominatas fuisse. Homerus vero Elapum misos
confinium dixit & Troi Olympum autem misum in ipsa
Bythynia assurgit cuius latera versas orientem usque ad As-
canum lacum Epictetus occupat Epictetus vero aliam My-
siam aliam phrygiacam dixit Mysia Troianis pro-
pinquior fuit

119
Olympus in uertice silual habuit ingentes alendas La-
trocinis accomodas & loca optime septa ex quibus
sepe tyranni & predones vicinas gentes infestare. Inter
quos fuit Cleon latro Sigismundi mala teste qui nostro se-
pore proditorum princeps habetur similis qui cum esset
enico Gordo quem postea augens urbem fecit & Lulopoli
appellavit initio predonum receptaculo loco validissimo
utebatur nomine Callido Is Antonio valde utilis fuit na-
profectus ad eos qui pro labieno tributa colligebant omnia
impediuit quo tempore ille Asiam obtinebat. In accuato au-
tem bellocum ab Antonio descivisset Cesaris ducibus adbe-
sit. & supra quam eius meritum patere in honore ha-
bitus est & ultra munera ab Antonio data accepit & que
Cesar dedit ut ut pro latrone principis habitum gere-
ret Idem etate nostra fecit Iacobus Caudola centum milibus
aureis emptus a martini pape nepotibus. mox nouo auro
in artatus ad fugiendum pontificem maximum detexit. di-
cens adeo se proditoribus actum ut proditorem se compul-
lare nemo coram auderet Cleon iouis Abectanij sacerdos o-
rat quem domi misij colebant postea comanorum Sacer-
dotum Inposito accepit ad quod cum uenisset intra mense
obijt. ex nimia Crapula morbo correptus in eo fano probi-
bitus erat singularem esus carnum Vnde nec in totam urbem
fuit inferebatur. Sed Cleon latronum morem ostendens no-
ut Sacerdos sed ut corruptor primo ingressu consuetudi-
nem pernicatatus est atque iecurto creditus est ita de percal-
lus interisse. Olympum incircumata habitauerunt a septen-
trione Bythyni & Migdoni & Dolionis. reliquam misij
habuerunt & Epictetus quidam vero Dolionas eos dixerunt
qui circa Cizicum habitauerunt ab Elapo flumine & usque in
Rhindacum & Dasciliacum lacum post hos Migdonis
fuisse usque in Merleanorum agrum supra dasciliticam.
Lacum alios duos extitisse lacus Appolloniaticum & Myte-
topolitannum Dascilium ciuitate Dascilitico lacus nomen de

disse & Mylecopolum Mylecopolitano & Apolloniam
cuius Ptolemaeus meminit que prope Rhindacum sita fuit
Apolloniatico. quorum locorum maximam partem Cizice
ni postea possiderunt. Huius Phrygie quam Epictetum vocant
re circa Olympum fuit sex civitates nominavit Strabo in
quas Cadus posuit quos quidam ad Mysiam pertinere dixe
runt Mysiam Mediterraena posuere ab Olympina regione
usque in Pergamenum & Caici caput descendunt ex quo fit ut
manifeste ad Asiam propriam pertineat extra Bythyniam sita
In mediterranea Bythynie regio memoratur Salon appellata
pascendis bobus Idonea unde & Saloniensis Castus dicitur
hic Nicca Bythynie metropolis iuxta lacum Ascanium &
campus ingens & valde felix circumstat. & estate non admo
dum salubre. Niccam primum Antigonus condidit. Philip
pi filius & Antigoniam nominavit. postea Lysimachus a no
mine uxoris Antiochia Alie Niccam appellavit Verbi am
bitus Stadium sex decem fuit in figura quadrata que in ca
po sita quatuor habuit portas ad rectos angulos ex uno la
pide. qui circa medium Gymnasium positus erat. omnes
quatuor porte cernebantur. hic iubente Constantino famo
sa illa Synodus celebrata est. trecentorum & decem & octo
episcoporum & perfidum Arii dogma resic recisum. Pet
rus heremita & Rhainaldus Theutonius qui gotfridi in ex
peditione Asiatica fuerunt comites in agro Niceno duo oppida
occupaverunt. Hecogorion ac Cynitu Sed Turcorum subita ir
ruptione conclusi Petrus sub specie legationis aufugit Rhai
naldus cum aliquot militibus abnegata christi fide dediti
tionem fecit. Reliqui omnes a Turcis trucidati sunt Paulo po
st gotfridus transmissis mari Niccum circumfedit. & post
duos & quinquaginta dies obsidione pressam obtinuit.
Turcis cum rebus & armis abire permissis postea male defen
sam iterum Turchi occupante huius urbis etate nostra ponti
ficum accepit Bullarieu grecus quem Eugenius pontifex
maximus inter Cardinales assumpsit. Virum excellentem &

moribus & moribus & litteris. Sed nunquam plebem suam ad
ut que vel minima est hodie vel nulla ex lacu fluvius oritur
quem pariter Ascanium prisci notant. Is in propontidem a
dit apud eum Bursam esse tradunt nobilem Turcorum an
porium. & eorum qui sunt in Asia precipuam regionem paulo
supra Ascanium lacum ad orientales Buthynie partes. otroci
civitas fuit. Ptolemaeus Bogdoni regionem apud Asiam pro
priam in Buthynia collocavit. Olympiasinam & Thimonal
regionem ultra Nicomediam necesse pontum. & plurimum lo
corum meminit quorum relatio lectori onerosa esset. Buthyni
am prius Bebrinam fuisse dictam Iulius Solinus affirmat de
inde Migdoniam. postea a Buthynio rege Buthyniam & in ea
Lybissum lacum. Nicomedie proximum sepulchro Ambasis sa
me datum. qui ne tradatur Tito quinto ob hanc causam in Bi
thynia missus captivusque Romam duceretur gustato veneno ani
mam expulit & a romanis se venalis morte defendit. ex Buthy
nia iuri fuerunt in disciplinis memorabiles Zenottatus philosophus &
dionysius dyalecticus & Hipparchus & theodosius & filii eius.
Mathematici. & cleophras orator ex Miletis. & Asclepiades me
dicus Prusaensis & quatuor paulo ante nominavimus Dion

ASIAM nunc minorem & propriam aggrediemur huius sep
temtrionem Bythynia claudit aurosa mo Galatia modo
licetima Pridia exhibet occidentales partes maria & terminat
que a propontide usque in caria & doricam extenduntur. In
anillo tanus occurrit. carius minorem Asiam in alias par
tes subdividit. quarum prima maior phrygia est altera
nova tertia Troas. cum qua Eolis concurrebat & aliquanto maio
ri est. quarta lonia. quinta & ultima Caria Maior Phrygia
ab epicteto incipit & in Austrum vergens ad Taurum usque pro
tenditur a sinistra Bythyniam & Pisinnem relinquens a
dextera Mysias neonas & Lydos & Caras. Hec partim monta
na est. partim campestris nam & montes attingit quos Pridel
obtinuit quibus propinque sunt Apamia que cybotus dicta

122
est. & Laodicea que Ebrygaram urbium maxime sur-
tunt. Sed Incelenorum iugis que ad lycaniam perti-
nent uebi fuit nomine celenis qua destructa Anthiochus
Sothei homines transfudit in eam que postea Apamia
dicta est & urbem apellauit de nomine matris Apamie
Arabazi filie. Selerico tucanoti nupta fuit. Urbs in
hospis Maris sita fuit qui amnis mediam urbem per-
currebat ab ipsa ortum habens. Sed urbs ementi ac prono
flumine in suburbium delatus in meandru exoneraba-
tur Insigne hic cinporum fuit secundas post Ephesum
ferens & comune Italiorum & grecorum hospitium
habuit non procul hinc lacus extat qui Calamum gignit
ad tybiarum signal idoneum hinc fabula confecta
est de contentione quam cum Apolline Marsias habuit
& sunt qui putant ab eo lacu Maris ac Meandri fon-
tes emanare. Laodicea cum prius parua esset postea max-
imum cepit augmentum quous ab obsidione Mithridatis
plurimum labefactata fuerit nam loci uirtus & eius q-
dam fortunati eam ualde magnificauerunt. primu hirci
qui hereditatem populo dimisit supra duo milia ta-
lentorum & multis donis ciuitatem exornauit. postea
Zeno orator & Polemo eius filius qui ob res fortiter ge-
tas prius ab Antonio postea ab Augusto ad regie dig--
nitatis fastigium euectus est loca laodicee proxima ouis
optimal fuerunt non modo lane mollitie qua Myletius
prestant sed etiam colore unde magnos prouendos asse-
cuntur In hoc tractu caper & lycus influunt in meandru
& laodiceam a lyco dictam putant urbi mons iungitur
nomine Cadmus ex quo Lycus fluit & alit eodem nomi-
ne quo mons appellatus hic plurimum sub terram de-
lapsus postea erumpens in Idem influit in quod alia flu-
mina. estq regio ualde canernosa & quassabilis Nam &
Laodicea & proxima ei regio plurimum terremotibus
concussa est. Apamia q ante Mithridaticum bellum sere

123
terremotibus concussa est afflicta fuit. Rex uero cum urbe
euerfam uideret ut repararetur centum talenta exhibuit
dicunt & Alexandri tempore similia contigisse quibus
& rebus maxima apud eos inueneratione Neptum mouit
fuit putant a Celeno Neptummi filio ex Celeno una
Danaidum procreato urbem appellatam & qua culto-
res in Apamiam translatos diximus. Inter laodiceam
& Apamiam lacus fuit pelagi magnitudinem habens
qui cenosam & subter errantem exhalationem emisit
Carura phrygie Cariq; confinium fuit hic uiculus diuer-
soria habuit & feruentes aquas in Meandrum exun-
tes. Fama est Leonem aliquando cum magno Scortore
grege in diuersorio hospitatum facto per noctem terre-
motu cum omnibus perisse. nam tota fere regio circa me-
andrum terremotibus quatitur & aque & ignis ductibus
percurratur Inter laodiceam atq; Caruram templum fuit
mensis Cari appellatum in maxima ueneratione habi-
tum in quo Medicorum scolam Zeuxides construxit.
Meander igitur ex Celenis ortus Caruram usq; per phry-
giam Labitur quo in loco lycum excepit quem possumus
phrygie Cariq; litem facere. Lysias preter montana
regio & ipsa phrygie datur. hec iugum quoddam ha-
bet quod ab ortu in occasum uergit. hinc planities a-
trinq; sabaret & urbes fuerunt a septentrione Philomelia
& ex altera parte Anthiochia iuxta Pisidiam que partim
in campo iacuit partim in colle & Romanorum colonia
admisit. Magneti prius eam habitarunt qui iuxta me-
andrum fuerunt. Romani ex potestate regum scripuere &
libertate donarunt. In ea sacerdotum quoddam fuit
mensis Arcei quod maximam sacrorum & seruatorum
& locorum multitudinem habuit. sed post Aminthe
obitum euersum est ab his qui in eius hereditatem mis-
si fuerant per raro religionis affectus ad heredes tran-
sit Ptolomus Anthiochiam que Philomelia opposita

fuit Lycaonie dedit Symnada urbs non magna ad phrygiā
pertinebat. anteq̃ planities iacuit oleis confusa sexaginta
fere stadiorum. Vicius magis uel septemtrionem Docimā
uicis fuit in quo Symnadicis lapis effodiebatur sic et Ro
mani appellabant. Indigne uō Docimitem & docimitem
Vena ab initio paruas glebas emittebat. postea propter
maximos romānorum sumptus Columne integre & inge
tes extraherantur uarietate alabastro per similes multa
q̃ hinc onera ad mare deuehebantur & columne ac lapid
es Tabule magnitudinis & pulchritudinis admirabiles
Romam deferrebantur. Amorium quoq̃ & Eumetiam op
pida in Phrygia fuerunt. & alia multa commemorat Pto
lomeus quorum insipida est absq̃ historia nominatio.
Phrygie maiori Mydas impetavit partem Galatie te
merē regio Sipilo uicina ab antiquis Phrygia dicta est.
Sed uerum maioris an minoris Phrygie pars fuerit in
certū. Vñ Niobem & Tantalum & Pelopem phrygas dix
erunt friget xp̃anam fidem receperunt & diu tenuerunt.
Sed emersit apud eos montanus quidam qui se paradi
tum nominavit gentemq̃ illam infecit cum quo mulie
res prista & maximilla relictis uiris suis incedebant &
illius inspiratione profetisse dicebantur multisq̃ erro
ribus & frigam & incinal regiones impleuerunt. hec de
maiori Phrygia de Epicteto quē minor fuit iam diximus.
Mysiam duplicem esse dixere alteram olympiam
Bythymie & Epicteto continuam cuius cultores ab Ilio
uenisse Arthemidorus affirmat alteram pergamēnam
quē ab olympiā in caucum pergit harum circumscribere
terminos operosum est. quando & Phryges & lydi &
Neones intermixti fuerunt neq̃ separari uel facile. Dic
mus ergo de mysis lidis & metimibul simul & unam & o
nibus prouintiam facimus eamq̃ mediterraneam. quē
ab olympo & Bythymie finibus usq̃ in loniam uersus
meridiem protenditur. ab orienti maiorem phrygiam

ab occidenti Troadem relinquens Mysos alij trares alij
lydos fuisse dixerunt & quoniam lydi phagm aceto
sam quē multa nascitur in olympo Masam uocauerunt ab
eo Misos dictos putarunt quibus sermo fuit ex lydo ph
rygiog̃ permixtus & li circa olympum habitantes usq̃
ad caicum fluum se extendunt. Phryges uero & Tra
cia profecti circa Troiam consederunt. & aliquibus in lo
cis comixti mysis fuerunt & aliquando circa ~~44~~ Cazicum
& practium habitauerunt postea mutantes loca alij circa
olympum in epicteto. alij magis uersus meridiem & orie
tem sedes accipere quos maiores frigas appellauimus.
hec autem quē de phrygibus Misisq̃ memorantur Troia
nis temporibus antiquiora sunt. Intra Mysiam omnis a
ger continetur qui ab olympo & Ida montibus usq̃ ad
Caici fontes per mediterraneam protenditur. quoniam
lydi & Neones inter Misos computantur. Vltimus in
Austum usq̃ in agrum Sardicensē trans heremum am
nes & Laodiciam Castrianam Mysia excurrit. Bythymie
non nihil comprehendens in qua olympus ^{est}. In his ter
minis montes Imosius concluditur. & Sypilus & combus
ta regio & Thacutania & pergamēnus ager. & Thebanus
qui supra Adiamythium fuit hunc propter fertilitatem
prius Misi ac lydi postea greci infestauerunt. deinde
Adramyttini obtinuerunt & sunt qui dicunt ipsum Adra
mythium a lydis fuisse conditum in quo & porte fuerūt
lydic appellat. Astyram autem uicem Adramyttio propi
quam non dubitarunt ad Misiā pertinere in quo astyrine
Diane templum fuit & locus cui Antandei religiosē p
erant quorum ciuitas propinqua fuit. In mediterranea su
pra Antandrum & Adramyttium ad stadia circiter quin
quaginta Theba fuit. quam cinctam filius homerus
dixit. Non procul ab Ida inter Thebam & Anyram sex
aginta stadiorum spatium posuit. Sed hec nunc loca de
scribit. Fuit & lyneffos locus natura munitus stadiis

octuaginta ab Adramyttio distans qui prorsus corrumpit
 hec loca troiani belli tempore Cilices tenebant in du-
 os diuisi principatus. Alterum Hecetorum alterum My-
 netis Hecetoni Theba paruit. Myneti Lynceus. Chri-
 seus & Theba capta fuit e Lynceus Bryseus prope The-
 ban locus fuit Cilla appellatus & appollinis Allei te-
 plum & Cilleus fluminalis qui ex Ida delatus Antidri per-
 labitur agrum. Inter Helcam Pythianamque loca marit-
 ima & pergamum que mediterranea urbs est Theatra-
 niam fuisse dicunt distantem a qualibet earum circa
 Caicum supra stadia septuaginta Euripides fabulam sep-
 sit in qua refert Aleum cum filiam Augam ab hercule
 corruptam reperisset in urna quadam cum Thelepho
 filio inpositam in mari demersisse. Sed urnam Palladis
 providentia ad Caici hostes transmissa euasisse Teutran-
 tem quo Cilicem & misorum rex esset cum eos excepisset
 Augam in uxorem Thelephum in filium habuisse fabulo-
 sa hec & contempnenda que decorum tamque hominum su-
 pra conemorant. alij tradunt Archadis filiam cum My-
 sorum rege congressam Thelephum perperisse qui regno
 successit & Teutrantem regioni Teutranie nomen dedisse que
 Caico proximo est Thelephus eius filius Euripilum pro-
 genuit quem Neoptolemus interfecit cum quo Cecy cor-
 ruerunt a Fluvio cetio nominati qui torrenti similis in
 agro Haitico exortus in alium similem incidit & deinde
 in alium qui in Caicum deuoluitur Caicus autem non
 fluit ab Ida ut aliqui dixerunt sed ex tegno monte qui
 in mediterranea Thebano campo imminet. E tegno
 mysus amnis fluit in Caicum emittens sub fontele-
 us prope cuius ortum uicis Gergeta fuit in quem A-
 thalus eos transfudit qui in Troade erant cum locum
 eum cepisset Euripilum cuius mentio facta est in locis
 Caico proximis imperasse homerus tradit ob quam
 rem credibile est magnam Cilicem partem sub eo fu-

uisse & tres extinsse Cilicem principatus quos duo ta-
 tum comemorantur. Caicus amnis regionem valde bo-
 nam & totius fere misie optimam percurrit cuius pri-
 cipatum pergamum obtinuit insignis ciuitas que diu
 sub Athalicis regibus fortunata fuit & postea roma-
 norum prouincia facta est Athalici reges a Philet-
 ro Thianensi Eumicho ortum habuere Lysimachus A-
 gatocles filius. qui unus fuit & Alexandri successo-
 ribus turbinum & acutum montem supra pergamum
 communij & suos ibi thesauros posuit quorum custodia
 Philotero tradidit cum optime esset educatus & sibi ca-
 rus Sed is cum ab Arsinoe Lysimachi uxore dissideret
 que cum accusaretur tempus ad defensionem expecta-
 uit interea Lysimachus malo consilio ductus Agatoclem
 filium interfecit Seleucus autem Nicator reuersus illi
 sustulit & ipse a ptolemaeo Cerauno sublatum est dolo-
 ter tempus. Inter hoc tumultus Eumichus in arce se co-
 nitent. tunc isti nunc isti quem ualidiorem esse animad-
 uertit obsequens uiginti annis castellum & pecunias
 possedit. Duo ei fratres erant Eumenes natus grandior &
 Athalus minor ex Eumene natus est alter Eumenes
 qui pergamum successione habuit & Anthoicum. Se-
 leuci filium apud Sardis prelio superauit & cum reg-
 nasset annis uiginti duobus mortem obiit cui successit
 Athalus & Athalo & Anthiochide. Achei filia-
 nam qui primo rex est appellatus & prelio maximo
 Galathas superauit & romanorum amicus in classe
 Rhodiorum cum eis aduersus philippum pugnauit
 obiitque iam senior cum imperasset annis quadraginta
 tribus reliens quatuor filios & Appollonide Cizicena fi-
 metes primogenitus regnum suscepit. qui cum romanis
 aduersus magnum anthiochum & aduersus Persem bellum
 gessit & totam eam regionem a Romanis accepit que sub
 Anthiocho circa Taurum erat. regnauitque annis quadra-

grata nouem. Urbem munuit. Lucum Nicophoru
fecit. templa construxit & Bibliothecas & palatia &
murus in modum ciuitatis amplificauit. Imperium
Athalo filio reliquit. Ex Stratonice Ariarath Cappado
cum regis filia nato Sed admodum puero fratrem Atha
lani tutorem constituit. qui uiginti & uno annis reg
nauit. & aduersus demetrium. Seleuci filium cum A
lexandro Antiochi bellum gessit. contra Pseudo Phi
lippum hominum socius fuit. Diogenem regem cepit. duc
to in Teaciam exercitu Prusiam interemit. perfecto illi fi
lio Nicomede postremo Athalo qui sub tutela erat urge
te morte reliquit. Imperium. Is philomator cognomina
tus cum annis quinq; cognasset morbo decedens Roma
nos heredes instituit qui eam regionem in prouinciam
redegerit. ut sunt humane que paruis ex principijs cum
multum creuerint postea corrumpunt. Viri excellentes Per
gamensi fuerit Mithridates Menodoti filius & Adobogion
et Tetrarchia Galatarum stirpe gentis qui contracta
Iulij cesaris amicitia ad id honorum peruenit. ut mater
ni generis Tetrarcha & Bospori rex officerent. Sublatus
est autem a Lyfandro qui Pharnacem regem occidit & Bos
porum occupauit. Appollodorus etiam orator pergamenus
fuit qui attice conscripsit & Appollodoria sectam intro
duxit. & Augusti cesaris magister fuit & discipulum ha
buit memoratu dignum. Dionysium autem suum cog
nomine Atticum qui sermones & historias conscripsit.
Athalus cuius pergamenus pro xpi nomine in gallia mar
tium perit. & in ipsa pergamone q; plures occisi sunt
xpi deum esse confessi. inter quos papyrus & eypus
& Agathonica optima femina martiris coronam accepe
runt. progredienti ab urbe oriente uersus urbs Appollo
nia fuit in loco eduo imposita. ad sinistram Cici flumi
nis partem urbem Thyatira commemorant. Macedonum
habitationem quam non nulli Mysorum ultimam dicunt.

Hic una fuit ex septem ecclesijs. sed quas Iohannes Aplius
scripsit Apocalypsim ulterius ad meridiam hermi campus
occurrit & Sardis olim urbs magna postea Troianis rebo
antiqua tamen que promontorium munitissimum habu
it. & lydorum caput fuit. Tmolus circumuehat. mox scelyx
qui ipseulam in urbe habuit albi lapidis a Persis con
ditam. ex qua circumstantes spectabantur campi usq; ad
Castrum lydi & Myli & macedones circum habitauerunt.
Pictolus a Tmolus multa olim auri tamenta deferrebat. ex
quo preclaras illas Cressi & maiorum diuitias fecerunt. nunc
auri uina defecit. Pactolus in hermu defecit. & hylus q;
postea Phrygius datus dictus est. non nulli hermu initium
esse Mysie dixerunt. qui e monte Didymene sacro
per exutam in Sardiannum agrum & mare defecit. Viri
Sardiane plantis subiacuit. & Cori & hermi. & aistri
campi qui continui sunt & camporum omnium optimi.
Quadragesima stadijs ab urbe lacus fuit quem homerus Si
grem appellauit. postea Colossus dictus est ubi Colossus
Diana generationis maxime templum habuit. Circa
antiqua regum monumenta fuerunt. apud Sardis uero A
liacis ingens tumulus super excelsa crepidine. cuius max
imam partem ancille perfererunt. que ut herodotus.
ait omnes meretricabantur. Undam meretricis monu
mentum hoc fuisse dicunt. Calistocles ait Sardis prius a
Cimelys capta. postea a Terribus ac ciliabus deinde a
Cyro & Creslo. Exim ciuitas hec ob loci uirtutem ita in
staurata est ut nulli finitimorum cederet. Imperante
Thyberio cesare multa eius edificia ex terremotibus cor
ruebant. sed Imperator ad hanc & multas alias suo bene
ficio reparauit. Viri memorabiles ex Sardis fuerunt duo.
Diodori oratores. quorum nati grandior cognomine Zo
nas multa certamina pro Asia concertauit. accusatus au
tem quod ciuitates ad Mithridatis amicitiam pelliceret.
habita excusatione omnes Calumnias diluit. Iunior

Diodorus Straboni amicus fuit & historiam scripsit.
 & Poemata que q̄ antiquis non cederent. Xanthus
 rerum scriptor antiquus Lydus fuit an Sardinus i-
 tectum est. In Sardis ecclesia fuit una & septem. Asie
 quarum Iohannes meminit. Melito Sardinis ecclesie
 antistes pro Christiana fide multa scripsit & Apologe-
 ticos imperatoribus misit qui propter regnum dei fau-
 chus effectus & spiritu sancto plenus apud suam plebe-
 queuit Philadelpia quoque que ad Mysos pertinet
 orbi terremotibus concussa cuius incolae magna ex par-
 te in agris degunt. non tamen magnopere agriculture *studebat*
 quia terram habent fertilem in hac etiam urbe una
 ex septem ecclesiis fuit ad quas scripta est apocalypsis
 gentis xpi sacra recepit. Supra Philadelphiam uetus
 orientem exusta regio patet stadiis longa quingen-
 tis quadrangentis lata quam alij Mysie alij Meonide de-
 dere mille hic arbores inueniuntur preter autem que ex-
 istum uicinis fert. ita elegans ut nulli cedat. Summa ca-
 porum fides cinerulenta est. montana petrosa & nigra.
 Quidam ex crebro fulminum ictu id contigisse arbitra-
 tur. nec dubitant que de Thyphone dicuntur hoc in
 loco fabulari. Sed credibilis est. subterranean ignem
 qui postea defecerit regionem exussisse. Imolus coactus
 est & ambitum mediocre habet atque in ipsis Lydie
 partibus terminatur. Lausia que in agro Ephesio col-
 locatur & in campo. Cautiano sua Imolo q̄ Epheso
 uicinis sub Meonibus fuit Ephesij u. multam ex a-
 gro meorio absciderunt quos postea Lydos appella-
 bant. Sipilum montem & regionem que circa est q̄da
 maiori Phrygie dederunt. quidam minori. nos My-
 sie apponimus sub eo Magnesia fuit hermo uicina
 quam terremotus deiecit altera est apud Neandru
 de qua postea dicemus tantum est. quod de misis aely-
 dis explicare placuit. qui etiam inter Caras & maio-

res Phrygas usque ad Taurum Lydorum Mysorumque non
 nulli concurrunt.

Troas fama percelebris Mysie ad occidentem subia-
 cet tota mari exposita. Homerus ab Egeo usque ad
 Caici fluminis hostia cuius fines produxit. Eudoxus a Bi-
 apo fecit initium. Damastes a Paro Caron Lampsa-
 cus a Præcio. Scilax Carandem ab Abydo. tanta uice-
 rum discordia fuit ut Strabo refert. Nobis homerilimites
 placent. Sed addimus id terre spatium quod ab hostio
 Rhindaci fluminis est usque ad Egeum ut oram Cizice
 nam includamus quam Ptolomeus proprie Asie dedit
 qui etiam minorem phrygiam Troadi commiscuit. Nos ea
 Bythynie applicauimus Olympo mysio adiacentem. Sed
 quoniam Eolis Troadi permixta fuit eaque usque ad hermi
 fluminem percurrerat non ab re fuerit ad eundem limite
 meridem uersus extendere Troadem ut inde Rhinda-
 co hinc hermo claudatur. qui nonnulla Ionia loca ad
 dexteram hermi iaceant a Rhindaco igitur incipimus
 qui Troadis terminus est septentrionalior. hic flumens
 & Azaniæ regione que mysorum fuit ortum habet
 & per Myletopolitani & appollomaticum agrum
 decurrit. assumptusq̄ in alijs in etiam Accete & Abret-
 tana Mysia in propontidem iuxta bebiens insulam
 emittit que Cizicorum fuit & montem habuit arbo-
 ribus plenum nomine Artace. non procul hinc Cizi-
 cul insula fuit que quagintorum fere stadiorum ambi-
 tu ad modum ferax & duobus pontibus iuncta co-
 tinenti que iuxta pontes eundem nominis urbe habu-
 it & portus duos clausos & naualia pars urbis in pla-
 tie iacuit pars monti adhaesit. qui urbarum appella-
 batur cui mons plus alijs imminet. Dindyma nomen
 unicum habens uerticem in quo Dindymene matris
 deum ut erat stulta genulitas Agomante delubra

edificauerunt. ciuitas & magna fuit & p^{ri}ncipalissima & optimis instituta legibus. paci & bello aptissima in qua tria fuerunt Armamentaria. Aliud armorum aliud instrumentorum aliud frumenti quod ne corrumpatur Calcedica immixta terra prestabat Mithrydates cum centum & quinquaginta milibus hominum & multo equitatu hanc urbem obsedit cuius impetum Ciziceni cum quadringentis navibus perfrugerunt ipsiq; prope in cuniculo oppresserunt contra effodientes Lucullus auxilia obsecris misit & p^{ri}ncipal adiuuentum fuit q^{uod} regem multis suorum amissis discedere coegit. Romani liberam ciuitatem dimiserunt & multum agri ei addiderunt cum Troadis regione tanta ex alijs. nam & ad Rhindacum & ad Elapum Cizicenorū ager protendebatur. nunc quid sit Cizicus nobis non satis constat ad hoc claritatem rebus adiungit tempora & nos hominibus diuturnam querimus in hoc seculo gloriam quam potentissime ciuitates retinere non potuerunt a Cizicena regione & locis Elapo & Granico uicinis usq; Abydum Propontidis ora producitur que ad troadem pertinet ex Abydo uero usq; lectum promontorium & thij & Tenedi & Troiane Alexandrie regio fuit. hisq; omnibus Ida imminchat a lecto usq; ad eum complura alia loca fuerunt quibus ex aduerso Lesbiorum insula consurgit que omnia Truonorum fuisse per principatus octo uel nouem administrata. quibus post deletum illum Eolise se se amiserunt a Ciziceno agro usq; in Carcum Troadis terminum. Sed eos alterius processere usq; ad herimum Cumanum agrum & Phocensem occupantes ubi lonie fuit initium. dicunt autem Eolicam coloniam q^{uod} tuor seculis antiquorem esse lonia Penthylos oritur filius annis sexaginta post Troiam captam parte suo in Archadia mortuo in tractum processit quo tempore heracleide in peloponnesum rediit deinde Archelans

Penthylo natus cum Eolica classe in Cizicenam regionem traiecit. Gran uero filius eius minor usq; ad Granicum flumen profectus est. qui ab eo nomen accepit. & deinde in lesbium insulam transiit tamq; occupant ac Clebas Dori filius & Malans qui & ipse Agamemnonis generus fuisse eodem tempore quo Penthylos exercitum contraxerit. Sed circa loccensem agrum et Phrytium montem diu comorati postea in Asiam transgressi Cumam condiderunt quam phrytioniam uocauerunt. penthyli classis iterum ex teacia anticipauit. Eoliceq; per totam troadem dispersit atq; iterum Eolis & Troas simul accipitur. Ida mons altissimus ad Troadem spectat. huiusq; pedes. latius eius septentrionale ex angustijs Abydi usq; ad Elapum & Cizicenum agrum ad propontidem pertinet. & circa Zeliā finitur occidentale ad hellepontum respicit australe promontorium facit quod lectum appellatur & paruo flecto a septentrionali parte lesbie insule disiungitur orientale. Idem ad Mysos inclinans primus emari exitus in Idam ascenditibus apud lectum sit habundatq; mons aquil. & multa flumina ex eo descendunt. In cuius summitate locus fuit Gargarus appellatus a q^{uo} Gargara Eolica ciuitas dicta est Zelia in extrema Idem p^{ri}ntemontana fuit distans a Cizico stadijs centum & nonaginta a proximo mari in quod Elapum emittit stadijs octoginta. Circa Zeliā Tharsus effluibat amnis quem uiginti locis eadem uia pertransibant. prope Elapi hostia cunctis quidam fuit in quo Memnonis sepulchrum ostendebatur eius quem Thyti filium dixerunt & proximus Memnonis uicis inter Elapum & urbem Priapi Granicus effluit amnis magna ex parte per Adraestie apud delatus. ubi Alexander Darius Satrapas p^{ri}ncipaliter cepit totamq; regionem cepit que inter Taurum erat & Euphratem ad Granicum urbs fuit & regio. nomine Sudena. Sed urbs diuita iacet. In Ciziceni & Priapi

agri confinis Arpagia fuit locus ex quo Ganimede gen-
tilis theologie delectus atq; infamiam raptum dixere
quod alij circa Dardanum promontorium contigisse
arbitrantur Priapus ad mare iacuit. & portum ha-
buit. cultores eius alij Nylefios dixerunt alij Sizi-
cenos Priapus ei nomen dedit. quem cum tanq; libe-
ri patris filium & Nymphae colebant. Lactantius
firmianus obscenam causam refert propter quam
Matrone Priapum in exilium actum Colere cepit. Cir-
cum uicina regio Adrastra uocabatur ab Adrastra re-
ge qui primus Nemea. Id est fortune templum edificauit.
Romani quoq; hanc de templum dixerunt. Ibi q;
sustantiam esse aliquam fortunam putarunt regnoru
& opum dispensatorem. que solius dei nati huc atq;
illuc transferuntur. Adrastra ciuitas inter Priapum
& Parium fuit. qua diuisa lapides parum transiit
& ibi ara edificata Hermocrontis opus magnitudine
& pulchritudine memorabile. Parium ad mare situm
fuit & portum habuit maiorem q; Priapus. Cuius A-
thaliarum regibus spariere. quorum fauore multum ag-
ri Priapensibus absiderunt. hic gentes hominum sunt
quos anguigenas uocauerunt. & cognationem quandam
cum serpentibus habere crediderunt quorum mors
proditum est. Serpentum moribus fuisse remedio si-
coi continuo attigissent. ac primo luore transiisse
postea tumorem ac dolorem sedasse. Auctorem gentis
heroen quendam tradidere ex serpente imitatum. ut
est antiquitas fabulosa. Vis ea aliquandu in genere
mansit quem ad modum in Calabria fama est de
his qui ex progenie sancti Pauli appellantur. nam
& hos mederi serpentum moribus affirmant. Pa-
rium Nylefij & Eritrei & Parij condiderunt. ex Pario fu-
it Cleoptolomeus cognomento Strophographus uir me-
moratu dignus. Pithia apud pithyatam Pariane regio

Adrastramq; uocauit

nis fuit. & montem Pithyum imminente habuit. Inter
Parium & Priapum sita iuxta linum qui locus ad ma-
re fuit ubi Coclee Lynusij appellati optimi omnium
capiebantur. Claritas loco ab utraque gule tradita
est e Pario Priapum nauiganti antiqua proconensul
occurrit. & noua que ciuitatem habuit & albi lapidis
largam uenam aprime laudatam. Vnde Cicero nos
opera pulcherrima extincta fuerunt. Hinc fuit Aris-
teus Carminum poeta uir facundie blandicij uehe-
mens Rheemontes alij Zelic uicinos putauerunt alij
Lampsaco ad quadraginta stadia in his Theria fuit pri-
mo lydororum regia postea Persarum. nunc ignota est
& sine nomine iacet. fuit & templum matris decorum
sacrum quod Rhee uocauerunt. Urbis Lampsacus ad
mare iacuit. portum habuit optimum sicut Abydus
a qua distabat centum & septuaginta stadiis pithyusa
prius appellata. Xerxes hanc urbem Themistocli in-
uicium dedit. nam tota hec regio & Pariana & Priape-
na uicinis abundauit. hinc fortasse temulenta ma-
tronarum turba & ueneri dedita priapi cultum inuenit.
Lampsacus Callipoli apponebatur quadraginta sta-
diis ab ea distans. Inter Lampsacum & parium urbs
fuit Persus & clum. urbs diuisa Persim Lampsacum mi-
grauere. cum & ipsi Nylefiorum coloni essent quem
admodum & Lampsaceni. In agro Lampsaceno locus
fuit Gergithium appellatus cuius consilium & ciui-
tas Gergitha a Gergithis dicta que incumano erat
e Lampsaco fuit Caron historicus & adamantus
& Anaximenes & Metrodorus Epicuri sodalis ipse
etiam Epicurum quodammodo Lampsacum dicit
diu Lampsaci uersatum atq; leontis & Idomeni ami-
cia usum qui primi erant in ea. ciuitate nec alienum
est uoluptatis laudatorem eam ciuitatem amasse in
qua iunum erat optimum. sine quo languida uolup-

tas est. Ex hoc loco Agrippa leonem qui corruerat trans-
tulit Iysippi opus eumque collocavit in loco qui erat in-
ter Lacum & Euripum. Lampisacis & Parisi Troianis tem-
poribus nondum erant. Sed Arisba in his locis fuit pro-
pe Seleentem amne Asi hietacibus regia fuit & Praxius a-
nis & urbs sub Asia. Sed hec loca procul defecerunt. Cum
tempore quod omnia uorat. Post Lampisacum Abydus fuit
quam Mysii condidere. Syge litorum rege permittente
qui totius troadis Imperium habuit & ab eo promonto-
rium quoddam iuxta Dardanium Sygal appellatum est
& in ore propontidis iacet & hellesponti equali spacio
a Lampisaco & Ilio distans per stadia circiter centum & sep-
tuaginta. hic est illud septem stadium mare quod Asiam
dicunt ab Europa a xerxe ponte iunctum. Abydus
in Asia & sexul in Europa triginta stadiis inter se dis-
tabant a portu in portum locus pontis paululum a bar-
bibus digredienti uersus propontidem fuit. Traces post
res troianas Abydum habitare deinde Mysii. Sed cum
Darius Xerxis pater e Scythia rediens Themadai ad
uersus se transitum parare intellexisset ne urbs inimico
exercitui comestum preberent multas earum concrema-
uit. Inter quas & Abydus passa est incendium. sepe enim fuit
urbibus plus domini quam hostis nocent. Abydorum regioni
Asica imminet. urbs diruta que olim suis legibus uix-
erat & auri metallis habundauerat que postea consumpta
fuit. Abydus a Elapo distabat septingentis stadiis recta ta-
men navigatione paucioribus totumque hoc spatium troadis
ad propontidem respicit hinc hellespontus incipit & Ili-
cia sequitur que Abydum sunt austrum uersus. cum Cetera
maritima usque Lectum quibus mediterranea Troiani campi &
Ile pretermontana adiunguntur. Post Abydum promontori-
um Dardanium occurrit & ciuitas Dardanus septuaginta sta-
diis abydo distans & Rhodius annis quem Alij in Elapum e-
mittere tradunt. alij per sese in mare putant exonerari. Darda-

nius prisca res adeo sparsa fuit ut sepe reges alij eam Abydum
transulerint. alij rursum in pristinam conditionem habita-
uerint. Cornelius Silla & Mutidibet Eupator ut bellum dis-
soluerent hoc in loco conuenerunt non procul hinc hietoris.
Ineus fuit in loco conspicuo deinde lacus Pteleus & urbs Rhi-
tium in colle sita. & regio litoralis Rhytio continua. & Aiaceis
tumulus & templum & statua quam ab Antonio ablatam &
in egyptum asportatam Augustus Cesar sicut pleraque alia res-
tituit. Iliensibus post Rhytium Sygium urbs fuit & nauale
& Achiuorum portus. & Achaei castra & lacus qui os dici-
tur Scamandei hostia. nam Simois & Scamander in campo co-
currentes multum lutum denebunt & maritimam oram ex-
aggerantes ore obstricto maria stagnantia & loca palustria
efficiunt a Rhytio usque Sygium & Achillis tumulum recta na-
uantibus stadia intercedunt Septuaginta. totaque hec ora no-
no Ilio subiacet duodecim fere stadiis ab eo distans iuxta Achi-
uorum portum a priore autem alijs triginta stadiis ad partem
que est Idam uersus Achilles templum habuit & tumulum
iuxta Sygium. Patroclus & Anthiloclus tumulos quibus om-
nibus & Aiacei sacrificabant Ilienses tanquam dii essent qui homi-
nes fuerant & quidem sanguinarij. Herculeus non colebatur
causam effecerunt. quod is urbem fuerit depopulatus. Sed
aliud in causa esse oportuit. si quidem Achilles & sociorum
opera urbs funditus corruit & hercules parnam ciuitatem
diripuit qui cum sex tantum nauibus & paucis uiris poti-
tus est victoria greci qui cum Achille steterunt magnam & p-
claram urbem desuere. nam patriam ex paruo magnam &
rex regum effectus erat. Paululum ab hac ora progredienti
Acheum fuit & ad ulteriorem Tenediorum regionem per-
tinebat. hec omnia ad mare sita erant quibus Troianis ca-
pus imminet usque ad Idam stadia plurima ascendens orien-
tem uersus huius pretermontana per angusta quidem par-
tem ad meridiem extenta usque ad loca que apud Scepsium e-
rant partem ad septentrionem usque ad Lycios qui iuxta Ze-

137
liam habitabant hanc homerus sub enea & anteo-
ridis posuit Dardaniāq; uocauit quod nomen & urbi
dedit & regioni Sed urbis nec uestigium quid extat
Plato post diluuium tria hominum genera fuisse pu-
tauit. primum simplex & agreste. eorum qui aquas
formidarent & montium cacumina incolerent. Secū-
dum eorum qui plus aliquid audebant. & in ipsis
montium radicibus habitabant. tertium eorum qui
omni & remoto metu impatientes Campos exire. & has
differentias ab homero traditas dixit qui pro primo
exemplo Cyclopes posuit qui fructibus sponte natis
tibis utentes. & montium cacumina in speluncis ha-
bitantes in Secundo dardanium qui Dardaniā edifi-
cauit anteq; Ilium conderetur In tercio Ilium quem Ilij
conditorem tradunt. Unde par est cum in medio
campo sepultum esse. qm prior ausus est in campis ha-
bitare possent & plura hominum genera inueniri eos
qui uel in litore maris uel in insulis habitarent. Sed
nec omnia ausus est Iliis qui non ad mare ubi nouum
fuit Ilium sed superius triginta fere stadiis ad orientē
Idam & dardaniā uersus urbem condidit. post darda-
niā Cebrenia occurrebat magna ex parte campestris
que quodammodo pariter cum dardaniā progredie-
batur & in ea urbs Cebrenia demetrius usq; huc Ilij
agrum hectori subditum pertendere arbitratus est
progredientem a nauali usq; in Cebreniam ibiq; Alex-
andri & oncones sepultum ostendi. quam dicunt Alex-
andri uxorem fuisse priusq; Helenam caperet Cebri-
niam uero Scepsim usq; procedere & eorum confinium
esse Scamandrum Cebrenios cum Scepsijs semper inimi-
cials exercuisse donec Anthigonius eos in Anthigoniam
transiit. que postea Alexandria dicta est & Cebrenios
cum alijs Alexandrie remansisse. Scepsio Lysimaco p-
mittente domum rediisse Sed quoniam Ilienā iam

139
attingunt que toto orbe decantata sunt monstrandi
est. quo in loco fuerit Ilium pro quo greci decertauere
& de quo scripta est Iliad homeri dictum est. Ide mon-
tem helle ponto imminere In quo multe conualles ex-
stant & multicolles ab eo diruantur. nec pauci amnes
descendunt ex eo duo flexus tanq; duo cubiti ad mare
decurrunt. alter Rhytium. alter Sygeum uersus atq; di-
medi. circuli lineam efficiunt duodecimq; fere sta-
diis in planitie procul amare desinunt Duplex Ilium
antiqui commemorant. Alterum inferius intra dicto-
rum flexuum finem alterum ^{superius} intra initium interius
Symoisium Campus comprehendebatur. per quem Sy-
mois ibat & Scamandrus per quem Scamander. atq;
hunc ppe Troianum campum appellare. & Homerus
maximam certaminum partem hoc in loco factam os-
tendit. Nam & latior est & loca hic celebrata fuerit
& flumina Symois. & Scamander. Quorum alterum
Sygeum. alterum Rhytium proximum in conspectu. infe-
rioris Ilij conuerunt. postea Sygeum. delata lacum
efficiunt qui ol dicitur. Viresq; campos alterum ab alte-
ro ingens quidam collis dictorum flexuum in rectis
dirigit. Qui ab inferiori Ilio incipiens & ei coniunc-
tus usq; in Cebreniam tendit. super quo alterum Iliū
fuit. quod superius appellauimus distans ab inferiori
stadiis triginta. Alterius decem stadiis Calliconam
tumulum quendam fuisse tradunt. iuxta quem ad sta-
dia quinque Symois labebatur. Callicona octo stadiis
quadraginta ab inferiori Ilio distabat. erat & Tymbra-
ciū Ilio superiori proximus & Tymbreus flumens
qui per eum a pollinis Tymbrei templum fluebat
in Scamandrum Superius Ilium quadraginta duob;
stadiis amari aberat. Inferius dodecim. Hoc antea in-
tus fuit qui Palladis templum habuit. Quod Alexa-
der ex victoria apud Granicum habita rediens mag-

magnificis donis exornantur & arbitratu illius sedem fuisse
 uicem appellari urbem iussit & ut edificij repararetur
 curatoribus mandauit ac liberati & immunitatem censuit sub
 actisq; peris factitum se maiora promissit. Erat n. home-
 ri studiosus & propter ^{quos} cecidatum cognationem qui Mo-
 lossus imperant apud ^{quos} regnauit Andromache. Hectoris
 uxor erga Ilicules magno ^{per} affectus post eius obitum
 Lysimachus urbis curam suscepit delubrum construxit &
 murum ad stadia quadraginta circumduxit ac uicinas
 & antiquas urbes in eam habitatum deduxit qui iam erant
 labefactate. Sed cum Romani Asiam ingressi magnam
 Anthioco circumciderunt collapsa erant Lysimachi membra ex-
 tabat. tamen uicis urbis amplitudinem habens Demetrius
 uel Scepsius relict cum adolescentem meam urbem peregre
 naretur adeo neglectam uidisse ut coctilibus tectis care-
 ret Agesianax scribit gallos ex europa transgressos tute-
 le gratia in urbem ascendisse. sed cum sine membris rep-
 tam illico reliquisse postea multam reparata fuit deinde
 a Romanis qui cum timbria erant labefactata. Timbria
 questor cum ualetio Flacco consule aduersus Mythrída-
 tem missus orta seditione consulem in Bithynia occidit
 & exercitu potius Ilium uenit unde cum tanq; latro ex-
 cluderetur adinoto ad urbem exercitu duodecimo die ca-
 cepit. Sed gloriari qd' tam cito urbem cepisset quam in
 anno decimo cum mille nauihus & tota grecia ceperat
 Agamemnon respondit quidam ex Iliensibus non n. hec-
 tor aderat qui pro ciuitate pugnaret. Sylla uero cum tim-
 briam sustulisset Mythrídaitemq; domum cum quibusda
 conditionibus remisisset Ilicules multus beneficijs solatus
 est. Deinde Iulius cesar maximam de his curam suscepit.
 Alexandro emulatus cuius erat amantissimus & certissima
 cum Iliensibus signa cognationis habebat tanq; Romanus
 romani auctorem generis sui eam putauerunt. Iulius ab
 Iulo cognomen hoc habuit & n. uicis fuit ex posteris etc.

quodam uno ex poeni-
 toribus et ille ab Iulo

quem uirgilius filium fuisse testatur Regionem itaq; esse
 huius libertatem & immunitate seruata In quibus diu perma-
 nere. Sed hoc non fuit Ilium homerium quod greci euer-
 terunt Illud n. quadraginta duobus stadijs ut ante dix-
 imus a mare distabat. hoc duodecim cum Alexandro iussu
 reparatum est & campus ante urbem fluminis aggestio erat
 quem troiani tempore belli multo minorem esse oportuit
 nec poterant tam breui spatio inter urbem & mare home-
 rica prelia fieri. neq; urbs in hoc loco propter perpetuum
 Ilium circui poterat. homerica uero poterat multa pre-
 terea ex homero colliguntur quibus palam sit Hectorem
 Ilium superius fuisse cuius Alexandro aut Iulio Impara-
 te nullum extabat uestigium. Nam uicine urbis uastate
 non tamen procul erute exulto Ilio lapides inde ad instan-
 tanda sua membra transtulerunt. Ita nunc & rebus in hu-
 manis spem posito. aut te diu mansurum credito. quando
 Ilium ingens & Iocul asie Column adeo extinctum est ut
 neque caduere inueniatur & dubium sit quo in loco tanta
 gloria fuerit. Sunt qui putant reliquas Iliensium noluisse
 super ruinis Antiquae urbis nouum Ilium edificare existi-
 mantel locum eum in quo prius fuerat in auspiciatum esse
 & calamitatibus obnoxium uel quod Agamemnon antiqua
 consuetudine eum fuerit excreatus & sunt qui urbem hac
 multa loca mutasse tradunt. postremo iuxta mare in loco
 quem designauimus ex oraculo constituisse Neq; ab uicio
 urbs fuit. Sed multis annis uici formam habuit & paula-
 tim ut diximus creuit mellicanicis uolens Iliensibus q-
 tificari concessit nouam & antiquam urbem eandem fuisse
 qua deleta qui Sygeum & Rhytium habitabant regione
 inter se diuiserint. ea autem restituta omnia reddiderunt.
 Sed hic non satisfacit. his que ab homero sumpta contra-
 rium suadent. Vicum postea in eo loco edificatum dicunt
 in quo uetus Ilium fuit & Troianorum regia ex qua origi-
 nem cuncti se ducere iactant qui nobilissimi uidere uolunt

Nam & Franci & Angli & alij q̄ plures hūmaniores suos
uenisse tradunt. Sed romanorum genus ab illo profec-
tum multi auctores proclidere quibus fides habenda ē
Supra Ilium Idam esse diximus. Quam multi fontem
appellauerunt propter fluminis multitudinem ex ea
cascantum. presertim ubi Dardanica regio ei subiacet
usq; Scepsim & Iliensia Demetrius Collem quendam
Ide esse dixit nomine Cotylum ultra Scepsim ad centum
& uiginti stadia ex quo Scamander & granicus & E-
lapius flunt. Sed si ad Septemtrionem & propontide
tendunt manantes e pluribus fontibus Scamander ad
occasum ex uno fonte cursus elapi quingentis fere sta-
diis terminatur. In Scamandrum Andrius influit ex
quadam Carisene montana regione compluribus uicis
habitata & optime culta. Huc Dardane adiacebat usq;
ad loca Zebe & pitheie finitima. Eam regionem a Care-
so flumine dictum putant. Hic in locis Rhefom flumē
posuere. qui postea Rhefom dictus est & in granicum
influit. Septemtrius ab homero uocatus. quia sepius
pertransitur. in locis pulchre Pinni finitimus. Dig-
fuit arbor que nom. haberet Arbalus qui primo reg-
nauit in athalica gente ambitum eius fuisse pedum
uiginti quatuor scripsit altitudinem a radice sexagin-
ta & septem. postea in tria scissam equaliter inter se
distantia & iterum in unum apicem cohiberi totam ei⁹
altitudinem duorum ingerum & quindecim cubitos
spatio contineri. Distantem ab Adramytio stadiis cen-
tum & octoginta septemtrionem uersus. Nunc nulla est
habent & arborei suam mortem aut percussu cadunt
aut suo tempore arefcunt. nihil est in terra non mor-
tale. Carefus a Malione fluit qui locus inter palesep-
sim iacuit. & acheni alterioris Tenediorum agri in-
mittit autem in Elapum Rhodius qui fluit ut scium
a Cleandria & Gordo descendit. Huc loca sexaginta

stadiis a pulchra pinu distabat. In Elapi conuallē q̄
a sinistra cursus eius est Poliena locus munitissimus
fuit. deinde palesepsus mox halyzonum quod Ama-
zonum tabulis applicatum est. Postea Carefus urbs
deserta & Carisina regio & flumen ab ea dictum qd
Vallem ingentem effecit minorem. tamen ea que El-
pi est deinceps Zebe secuntur Campi & loca collibus
plena & olim optime culta. In Elapi dextra Argēta-
rie fuerunt apud nouum uicū Poliene & Palesep-
si opposite. Palesepsus ab Elapo stadiis triginta dis-
tabat ab urbe. Eua quinquaginta. Sed ad oram ma-
ritimam reuertatur post Sygum promontorium A-
cilleum sequebatur & acheni & regio Tenediorum
atq; ipsa Tenedos Insula distans a continenti stadiis q̄
draginta in qua prius q̄ in agrum Troianum greci des-
cenderent stationem habuerunt. & Agamemnon epi-
geniam imolare non dubitauit. & uidebat patris af-
fectum regnandi cupiditas & qd Cræteni Habrae
ad Iudiciam reputatum est. huc ad iniquitatem esset
ambitus huius insule stadia octanaginta continebat
Urbs colica in ea sunt portus duos habuit & Appolli-
ni Sinynthei delubrum. Huc insule circumstabant
Calidne olim appellate & alie quedam ignote. Tene-
dum alij Calidna uocauerunt. alij Leucophryn. i.
candidum supercilium. Virgilius opulentam fuisse
sub priamo insulam dicit. Diodoros ait Tenuū Cyeni
filium colonie Lesbie que erat in Troade impasse de-
inde relicta patria congregatis colonis insulam deser-
tam nomine leucophryn nauigasse. distributisq; in-
sule agris inter eos qui secum erant urbem condidisse
atq; insulam de suo nomine uocasse. Tenedori uoca-
uisse & cum multa hominibus beneficia intulisset p̄
obitum inter deos relatum. nonnulli ferunt Cyenum
patrem uxoris Calymnia inductum Tenuum filium.

144
in archa positum in mare deiecit qui mirabile deorum
ope seruatus tepetate in Tenedum appulerit atq; insule
imparauerit & propter Tibicinis eiusdem testimonium
qui non recte fanebat insidijs lege sanxerit ac qd Tibicen te-
plum ingrederetur belli troiani tempore cum Achilles
post Grecorum in Tenedum ascensionem urbem Tenuum
deleuisset statuerunt postea Tenedij ut in templo quod noui-
ter edificauerunt. nemo Achillem nominaret in hac insula
nobilissimum postea castellum fuit. propter quod Veneti
& Genutales multum inter se prelijs contendunt. postre-
mo ea lege pax facta est ut castellum deleteretur. comuni co-
sensu apud Sabaudie comitem qui pariter arbiter electus
erat depositum Achero continua erat Larissa & Colone-
prius Chrysa in loco excelso & petroso & Amaxitis lecto sub
tacenti promontorio. Nec procul ab Achero in meditera-
nea constituta est. Alexandria in quam plurimum oppidorum
incole migrante. sicut ex Larissa Chrysa Amaxito Cebi-
na & Neandria & alijs compluribus locis in quo Alexan-
dria condita est prius Sygia vocabatur. Lyfimachus Alex-
andriam curauit. que iam ab Anthigono habitata erat &
Antigonis appellata. Lyfimachus nomen mutauit. prius
n. uisum est Alexandri successoribus ut prius de nomine
illius urbis conderent. postea de suo multo iustioribus
q; si qui alienis operibus sua imponunt nomina. nec ne-
tentur. deletis ueti auctoris signis sua uel pingere uel scul-
pete. Alexandria diu permansit & aucta est & Romano-
rum coloniam accepit & inter claras nomen habuit. In
Urbe Chrysa priusq; fuerat Apollinis Smyntici delubrum
fuit. & Signum quod nominis ueritatem seruaret. nam
mus quidam pedi stans subiacebat. Statum scopi pariter
fecerat. Fecerunt Theueris creta profectis oraenlum fuisse
datum ut ibi sedes ponerent ubi terrigine eos adorirent.
Id circa Amaxitum & Chrysam contigisse. maximamq;
Agrestium murum multitudinem noctu exortam qeq;

145
armorum & utensilium & corio inuenissent corrosisse. The-
ueros ibi mansisse. atq; Idam ab Ida que in creta erat
appellasse aiunt & mures ibi circa templum habundasse.
quos uana gentilitas sacros existimauit. Simulacrum ue-
ro ita constructum fuisse ut matrem pedibus premeret.
Alij Theuetum quendam prodidit ab urbe Troium q
posita. Oxipetheon nominata est ex Attica profectum
Theueros uero nullos ex creta uenisse. Signumq; conuincit
nonul Troium cum Atticis ducunt quod apud utrosq; He-
rietum quidam generis auctor predicatur. Multi ho-
die qui uideri docti uolunt Turcos appellant Theueros. quos
Scytharum genus esse haud ambiguum est. quem admo-
dum postea dicemus cum de Turcis agemus alia Chrysa
in agro Thebano fuit de qua dictum est. & illi magis ho-
merica conueniunt. In agro lecti scortum est halytus cam-
pus & Tragesci silis qui sponte nascuntur & Eleusis uentis
congelantur duodecim deorum aram uetus. Demonum
dixerunt apud lectum construxit Agamemnon. hec loca
contra flum. erant ad stadia ducenta uel paulo plura sicut
ex altera parte Abydenia q; paulo propius est Abydos
fuit ex quo usq; lectum stadia computarunt circiter. qua-
draginta cum lectum circumflexeris clarissime occurrunt
Colum urbis & sinus Adramythinus. in quo maximam le-
legum partem homerus collocauit. & duplices Alicas. hic
& Mytileneorum latus fuit. Quod uicos aliquot habuit
incontinenti. Hunc sinum etiam Ideum nominarunt nam
Iugam alecto ad Idam potest in primis partibus huiusce
sinus immet. in quibus leleges siti erant. & urbs eorum.
Pedasus flumio Saimocni iuncta que procul deserta
est. Hec loca Dardanio agro & Scepsio continua erant
tanq; alia quedam Dardania humiliora tamen Neandri-
ni ultra Amaxitum erant. magis mediterranei & magis
ilio propinqu q; lectus nam centum & quinquaginta sta-
dijs ab illo distabant. Ultra hos erant Cebrius & postea

Dardanij nq; Palesepsim atq; scepsim Alceus An-
tandrum urbem Itelegum esse dixit. Scepsius ad Ci-
licas traxit australe. Ide latul terminantes usq; ad
oram maritimam. Post lectum Polymedum seque-
batur in quo parvus erat lucus supra mare octua-
ginta stadiis a Lecto distans exiri centum & quadra-
ginta stadiis peractis Gargara reperiebantur. In pro-
montorio qd sinum efficit Adramyttinum vocatu
nam tota hora a Lecto usq; Canas quod Alterum
promontorium hoc eodem nomine appellabatur
in quo & Cleuticus comprehendebatur. sed prope
Adramyttinum dicebant qui a promontorio in quo
Gargara fuerunt clauderetur & ab altero qd Pyra
vocabant. In quo Aphrodisium situm fuit. oris lati-
tudo a promontorio in promontorium centum &
viginti stadiorum. Interius Antandros iacuit cuius
liminebat Alexandria vocatus. Vbi dens a Paride
indicatus dicunt quarum que sprete fuerunt Troia-
num incendium parauerint. Indigna res que divi-
nitati attribuitur. Proximus Asparientis erat locus ubi
materie ide cedebatur. hic enim cum aptabant. postea
per flumen deducebant. Deinde Vicus Astyris &
Lucus Astyrine diane sacre. In proximo Adramy-
tium Atheniensium colonia que portum habuit
& navale. Extra sinum & promontorium Pyram
urbis Cistena cum portu fuit que destructa est. &
ultra eam in mediterranea erit uena. & multa habi-
tatio. In sequenti Mytilenorum ora Coriphantis lo-
cus & Herachia & Actea & harucus & Pythanas
q; ad caici fluminis ostia. Que loca ad Cleuticum
sinum pertinebant. & ultra flumen Malia & reli-
quis sinus usq; canas. Sed in his locis paululum in-
morandum est propter ea que propriam historiam ha-
bent. Palesepsis ultra ceteram fuit ad excelsores

Ide partem prope Politeciam. ea olim Scepsis vocabatur
que cum esset in loco circumspecto a Scamandrio Hec-
toris & alcatio enee filijs ad sexaginta stadia inferi-
us traducta est. Quorum gens multo tempore in ea
imperavit. postea in paucorum principatum civitas
declinavit. Deinde cum Mylesijs popularem statum
accepit & nihilominus qui ex eo genere erant reges
dicebantur & honores quosdam habebant. successu
temporis Antigonus Scepsios Alexandriam deduxit
qui deinde Iuliano permissente domum rediit.
Scepsius Enee regiam Scepsim fuisse putat. que
media erat inter regionem illi subditam & Ithacensem
in quam ab Achille agitur fugisse dicitur Home-
rus sicut Straboni placet. Eneam Imperij successore
rem apud Troiam significat remansisse ac Troie Imperio
extincto Priamidarum genere natum natum tradidisse.
Alij que vulgatiores fama est fatentur enim propter ea qd
priamo esset infensus bello super fuisse sicut Antenor
das qui propter hospitalitatem cum Menelao habitam
evaserunt. & cum enee primo in Tracia deinde in Adri-
am peruenissent que ab eis Eneia dicta est. nunc addita
littera Venetia nominatur. Eneam cum patre Anchise
& Alcatio filio multis comitantibus evagasse. Quem
pleriq; circa Macedoniam & Olypiam habitasse dicunt
nonnulli circa Mantineam Capuas in Archadia condi-
disse. Alij quibus accedit Virgilius in Siciliam profes-
tum cum Helio Troiano. Herycem ac Ithacem occu-
passe tradunt & fluvios circa egestam appellasse. Scamandrum
& Simoentem postremo in latum traiecis-
se ibiq; permansisse. Iulente oraculo ut ibi maneret ubi
mentes ederet. Quod in agro Lavinio completum est. Vbi
panis ingens pro mensa per imprudentiam appositus
cum carnibus que super eo erant assumptus est. Scepsis
erant pbi. Iocrationis Frastus & Coristus & Helenus Coristi

148
filii: qui Aristotelem & Theophrastum audiuit. & successores
fuit bibliothecae Theophrasti in qua ierat Aristotelica.
Nam Aristoteles & bibliothecam & Scholam Theophrasto
reliquit & primus fuit ut Strabo arbitratu qui liberos co-
gregavit. & Egypti reges bibliothecae ordinem docuit. Incer-
tum plures boni an mali rebus humanis attulerit: quando
campo nendi libros nullus est similis. & multorum inge-
nia depravata sunt. Vnde in praeuersa dogmata inciderunt
ob quam rem consulte agunt qui damnata volumina ex-
runt: neque passim omnibus scribendi facultatem facultate
permittunt ut est illud Persiani? Scribunt indocti docti
que poemata passim. Sed hodie tanta est doctorum turba
ut nemo scire indoctus reperiatur: ex his qui aliquid scribunt
qui non doctoris nomen titulumque receperit Theophrastus
bibliothecam Neseo tradidit. Neseus enim Sceptim dedit
ad homines imperitos qui libros inclusos ac negligenter co-
positos turbant: cumque Athalicorum regum sub quibus e-
rant studium sentirent ad inservendam pergrami bibliotheca
eos in fossa quadam sub terra occultaverunt deinde tunc
& humiditate laceratos qui ex eo genere erant Apelicon
Tero tradiderunt magno pretio argento Aristotelicos scilicet
atque Theophrasticos Apelicon qui magis librorum esset
studiosus quam sapientie. Quales multos etate nostra cognovi-
mus. Volcos corrosionem emendare eos transcribendos dedit
scriptura non recte suppleta: librosque edidit erroribus ple-
nos. Continuo post Apeliconis obitum Silla qui Athenas
cepit oblata illius bibliotheca cum Romanam transtulit. Quo
in loco Tytannion grammaticus cum Aristotelis amantissimus
esset conatus sibi bibliothecae profecto: & librarij quidam scrip-
toribus uentes non bonis: nec scripta conferentes opera mi-
nus emendata ediderunt. Quod si graeca exemplaria corrupta
fuerant: quod de his putandum est quae in latinum conuersa
sunt illa praesertim priora quae qui legunt: non tam quid
dicatur quam quid dici uelit nosse laborant. Vixit si reman-

149
ceret. Aristoteles multa sua esse negavit: quae nos illi attribu-
imus. Sed melius cum eo actum est quam cum alijs: quorum si-
dus periret & ipse causa exiit cur multa perirent qui
illorum gloriam ad se traxit. Nunc etiam ipse quoniam mag-
nus neque in necum est: quod sibi aliqui persuadent: litterarum
munimenta non interire omnia occidunt: nec litteris sua
mores negata est quoniam alie alijs plures uiuant: etiam contra
autem: nec hominis opus est quod in tempore non euanes-
cat. Apud Sceptim ultra eos quos nominauimus Dime-
trius Grammaticus floruit qui Theonianam extractionem ex-
posuit & post hunc Methodius qui in epichilosophica ui-
ta in civilem mutatus est: & propter elegantiam quam paup-
eris clarum coniugium apud Calcedonem optinuit & a
Mithridate reddendo uiri praepositi sunt: a quo non erat
pronotatio. Sed legimus ad Tigranem missis cura decemisse
set uentis remissus est. Mithridates tam epaterno regno su-
perante & in iunere suis regis opera sine morbo decessit:
scilicet philosophicam uitam imprudenter se reliquisse quae
si neque honores neque opes accumularet: ac saltem periculum
inlecebat quod pluribus caret: post Sceptim Andria fuerunt
circa quod lapis quidam inueniebatur: qui combustus ferrum
fuerat: deinde cum terra quadam in fornace decemisset
dignum: id est mentitum argentum effundebat: quae terra
si acceptisset in anticalam uertebatur. In his locis Lelegi
habitant: qui & Rhomae & Sargateus agrum & assen-
sum occupant. Assus & arte & natura munita ciuitas
fuit: quae amari & portu longum & rectum ascensum ha-
buit: ex quo Stratonius dictum est: qui celeri passu Assum
ad mortis periculum adit. Hic fuit Cleantes praecipuus Stoicus
qui Zenonis Cincubis decole successit: quam postea Chrysip-
pus Solensi reliquit. Hermias Curuenus Trapezitae cuiusdam
sanctus Athenas profectus Platonem Aristotelemque au-
diuit & dotum reuerens eam domino suo Atarnense
& Assense aggressus eos subegit: & illis simul cum domino

150
Imperant: quo mortuo solus dominum adeptus adeptus
Aristoteli & Zenocratem ad se accersit diligenter
curant Aristoteli etiam fratris filiam uxorem dedit
Sed non illi ut Tyrannidem inuaderet. philistae ut
nec rursus ut retineret preda potuerunt. Metanion
Rhodius simul cum suis amicitia cum ad se uoca-
tum comprehendit. & ad regem Persarum misit ubi
nitam suspendio terminant. Philosophi fugientes lo-
ca a Persis occupata incolunt enasere. Alium aliq-
dicunt a Metanion conditam. aliqui edicam fuisse
uolunt ipsi uero. Assij. Gargari & Lamponia condide-
runt que cum non bene habitarentur. reges ex Myle-
tos incolae eo deduxerunt. & pro. Colibus semina barba-
ros effecere. Leleges hec loca sub priamo tenebant &
inter col mixti erant qui sub enea fuisse Cilices. quos
cum his habitabant & Caris aliq. Quo & Caris. Iud
ab Achille uassati. Leleges in Cariam migrare. Ci-
lices Taurum transuere oram que post Leleges. Iegs
Adramyttini habuerunt & Atarnenses & Pythana
usq. ad Caii fluminis hostia. non procul ab Adramyti-
no Apollinis. Cillei templum fuit & Cilli. tuorum in
ingens quidam tumultus hunc Pelopis. Arisiam & dote
locorum dicunt a quo. forsan Cilicia dicta est. Adra-
myttum in bello Mythridatico calamitate maxime
oppressum fuit. Culpa Diodori qui Cariam consilium
deleuit. cum regi cupet gratificari & se principem A-
cademicorum phorum ostendere. roge autem quibus
poenas dedit qui de multis criminibus accusatus in-
famiam non ferens. turpiter & abstinete periit. Sepe-
enim eorum ignominiosus est finis qui nimium glori-
e cupidi sunt. ex Adramyttio fuit Zenocles. orator
clarus Asiaticus stili. qui in senatu pro Asia dixit quo
tempore. Mythridatice factionis est accusatus. de hinc
Atarnensis fuit Herme Tyranni sedes. postea Pythana

151
arbi. Colica. que portus duos habuit & flumen Ciocon
qui cum preter fluebat. & quo aque ductus Adramyti-
nus factus est. Pythana Archelaul. Academicus
fuit. qui cum Zenone apud Polemonem didicit fama
est apud Pythana. Latres. inuentos esse. qui super a-
quas innatarent. quod & de alijs locis traditum est.
post Pythana. Caius annis ad stadia triginta in sinu
Clauicum emittit. qui Pergamenum agrum irrigat. Ele-
apoli. duodecim stadijs ultra Caium ad meridiem sunt.
Eolica ciuitas & Pergamenorum portus centum & in-
ginti stadijs a Pergamo distans. deinde ad stadia cen-
tum est Cana promontorium. quod contra lectura con-
surgens Adramyttinum efficit sinum. cuius pars est
clauicus. Cane locorum oppidum fuit ad australiora
Lesby. extrema situm in agro qui usq. ad Arginusal
pertendit & uictus pro montorium qd eam nota-
runt. eodem modo quo animal sic enim totum mon-
tem appellabant. Quem postea Canam & Canas uoca-
uerunt. Circa montem austrum & occasum uersus ma-
re procumbit. ad orientem Cui. Campul. ad aquilo-
nem clauicus. egea mons fuit per se conuictus est.
Vergia tamen ad Egeum pelagus unde ei nomen est.
Postea ad promontorium ut Sappho dicit Egea est
appellatum. reliquum uero Cana & Cane urbi dein-
ceps Elea sequitur que portum habuit & nauale re-
gum Albalicorum. Munsteri opus est. Atheniensium
qui cum eo apud Ilium militauerunt. distans a Grinio
Myrinorum oppido stadijs septuaginta hec Elea
eodem nomina dedisse uidetur. In Grinio Apollinis
sanctum & periclitatum oraculum & templum candido
lapide sumptuosum plebes admirabantur deinde
Achmorum portus exiit in quo duodecim deorsa
are constitute fuerunt certissima demonum theatra in
ultimo uero sinu recessu ad sexaginta ferme stadia My-

rima fuit Eolica ciuitas que portum habuit & ab una ex
Amazonibus nomen accepisse credita est: in ore sinus hy-
dra promontorium fuit quod Flaminium aduersum
Elaticum sinum efficit oris latitudinem septuaginta fere
stadia complexam dicunt: post hydram Ade fuerunt ad
stadia quadraginta deinceps cum Edicatum urbem max-
ima & optima & omnium fere metropolis: qual numero
triginta fuisse tradunt. Quatuor maxima pars corruit.
Cumanos insulos & hebetes homines putauere: qui
post trecentos annos ab urbe condita portoria exegerunt
tandem prouentum cuiusmodi non cognouerunt. Feruntur
etiam publica pecunia mutuo recepta porticum construx-
isse: cumque die constituta pecuniam non reddidissent a
deambulatione fuisse prohibitos. Creduntur uero cum
plueret edictum misisse: ut Cumani porticum subirent
ex quo prouentum factum est Cumanos non sentire por-
ticum in pluuia subeundum esse: nisi prece amoneret.
Ex cumis uir sine controversia clarus Ephorus fuit.
Isocrati oratori familiaris & historie conscriptor & ante
ipsum Exiodus poeta qui partem suam reliqua Colica
Cumam in Boeciam migrasse dicit homerus hunc fuisse
non satis constat. Multum enim de eo disceptant. Quod
si Cumanus fuit homerus non est. Cur in uicinis con-
dunt eius obitus ingenui fuisse. Nam quod in uicinis
diuinum erat id secum homerus abstulit. Cum coluit
urbibus Ige fuerunt & Temnus Hermagoras fuit. Itaque
dedicendi arte conscripsit he uerbes secum montana
regionem iacere. Nunc Cumano & Phocensi & Smyr-
neo imminet agro. Iuxta quam hermus labitur. Post Cu-
mam Larissa fuit: quam Pelasgi Colatere Larissaliter in
Asia reperiuntur primam apud Amaxitum de qua dic-
tum est alteram apud Cumam. Terciam apud Castrum
Quartam in Tessalia: unde Larissaeus Achilles appellatur.
Iancumque Lelegum populos & Cilicem & Pelasgorum

& Cetrorum multos in locis permixtos fuisse. Sed intra
Caicum quem troadis terminum esse diximus. Post Ca-
icum Pelasgi per se usque ad hermum habitauerunt prius
quam Colae aduenirent. Lelegel sub Aleco fuerunt. Ceteri sub
Erypilo Pelasgi sub Hippotho & Pyleo. Cilicel alios da-
cel habuerunt. Quod autem Pelasgi magna natio essent
Menecrates auctor est qui totam oram que postea Ioni-
ci dicta est: facto iuncile initio qui prius a pelasgis ha-
bitatam fuisse tradit. & propinquas insulas lesbij quae
se sub Hyleo positos affirmabant. Nunc homerus Pelas-
gorum duccem appellant. Ceteri hos auctores Pelasgos
& Theclia profectos putauere: que gens erabunda &
ad transigrandum facilis ut multum erant: ita pariter
tota extincta est: eo maxime tempore: quo Eolus Ionemque
in Asiam traiecit. Larissa Amaxito proxima ducentis se-
te stadiis ab Illo distabat: non ergo ei conueniunt ea que
de Hippothoo dicuntur quem procul a Larissa cecidisse.
Homerus tradit dum pro Patroclo pugnatur. Sed ab ea
que Cumae proxima est: nam mille stadia inter sunt Ca-
strianam uero seu Ephestam Larissam non satis constat.
an Troiani belli tempore condita fuerit: de Cumana cer-
tum putant. Tradunt enim eos qui in Phrygio locrensi
monte ultra Thermoplas erant: inde profectos in eum lo-
cum uenisse ubi postea Cumam condita est. Cumque Pelas-
gos inuenissent Troiano bello latentes ad huc tamen La-
rissam obuenientes septuaginta stadiis a Cumam distantem
condidisse apud illos locum: qui nouus maris appella-
tus est triginta stadiis a Larissa: atque inde profectos Cu-
mam condidisse & homines qui super fuerant eo habita-
tum deduxisse. Cumam uero a locrensi monte Phrytioni-
da appellasse eodem modo & Larissam: que postea o-
mino deserta est. Hactenus Eolis protenditur. Deinceps
Phocae est & Hermus non ignobilis amnis & Ioniae iun-
ctum. Verum quia Troadi a lecto promontorio usque ad Canas

Lesbos insula oppeditur. que & ipsa colica fuit. & ad Troadem pertinuit. de hac dicendum est proutq; lonam attingamus.

LEsbos olim non solum colica sed colicarum. Urbium altera metropolis fuit. & uniuersae Troadil imperium obtinuit. Ambitus eius stadiorum. centum supra mille a borea in Austrium protensa quingenta & sexaginta stadium longitudinis habens. feracis agro & multa materia ad classes conficiendas idonea. Tantum a Chio Lemnosq; distans quantum a Senedo intra quinquaginta fere stadia. Vrbis in ea fuisse memorata digne Mytilene. que adhuc extat. & ab ea uincit insula uocata & Pyrrha in occidentali latere sita. quae ab antiquo subuersa est relicto suburbano quod habitaretur fuit. & Eressus in colle iacens. & Ancissa cum portu & Methymna promontorio lecti opposita. Mytilene inter Methymna iacet. & Nalyam quod est australissimum extremum insulae. Cane oppositum. nec uerbis rebus omnibus pulcherrime instructa fuit. portusque duos habuit quorum australis. Clausus erat. quinquaginta trirum ac nauium capax. Borealis uero magnus ac profundus agger. protectus ambobus quaedam parua insula obiecta fuit partem. Urbis habens inhabitatam. Distat a Nalya stadiis septuaginta a Cane centum ac uiginti totidem ab Arginulis. quae tres insulae sunt. parue continenti proximae. & Cane adiacentes inter Mytilenem & Methymna. ubi uicis egrus fuit Augustissima insula est traiectionem habens in pyrrum eripum passuum duorum milium & quingentorum. Ex Mytilene fuit Pitacus unus e septem sapientibus & alcaeus poeta & Anthemerides frater eius quem Babiloniensium socium alcaeus dicit magnam certamen peregrisse. atq; eos e maximis laboribus eripuisse. Viro

pugnacissimo & ut inquit regum luctatore. interempto cum his. Et Sappho clausit adniranda mulier. & poetice peritissima cui post tot secula non est reperta. quae posset equari Diophanes orator multo tempore posterio fuit. & potamon & lesbodes & Crinagoras & Theophrastus rerum scriptor. qui Pompeio magno ad modum familiaris fuit. nam & res eius gestas posteritati commendauit. & Grecorum omnium clarissimum se exhibuit cuius filius Marcus Pompeius Celsi quoque Augusti carus fuit. a quo Asie curator constitutus est. & postea inter primos Tyberij familiares locum obtinuit. Ex Eressu fere Theophrastus & Phamalus philosophi peripatetici & Aristoteli familiares. Theophrastus prius Thirtamo nomen fuit. Aristoteles inuato uocabulo Theophrastum uocauit simul prioris nominis absurditatem euitans. & futuram simul eius facundiam significans. Aristoteles enim discipulos suos omnes eloquentes fecit. Theophrastum uero eloquentissimum. quae res ad modum eos confundit qui Aristotelis opera omni eloquentia nuda in nostram linguam conuerterunt. Altera quae Sappho ut non nulli asserunt hinc orta est. poetice perita sed Mytilenensi minor. Ex Methymna ortus est Arion is quem Herodotus a praedonibus in mari obrutum & ad elphum in columen deuectum in portum ad Tenarum fabulatur quem Cytharedum fuisse constat. ex hac insula & Terpandrum fuisse dicunt musice artificem qui primis pectracordo Lyra hepta cordo usus est ad quem uersus illi referuntur. Hos tibi mutato cordarum quatuor usu iam nona per septem modulatur carmina. neruolus Hellanicus quoque rerum scriptor & Callias qui alcaicum & Sapphon exposuit lesbij fuisse perhibent. Mytilenensis dulcissima fuisse cum Atheni-

libus certamina adeoque Athenienses in eos seueri ut
senatus consulto decreuerint omnem Mitylencorum
pubem iugulari poenituit tamen eos decretaque mu-
tate sententia una die an^{te}allatum est ad Imperatores
quae mandata essent peracturi non tam benigne cum Ca-
puano Fuluii egit qui susceptus rei per litteras ut sena-
tus Capuano ignosceret quem statuerat perdere prius
sententiae suae satisfecit quam litteras legeret tanta illi sig-
nificanti audientia erat plurime apud Mitylencos inestine
seditionis fuisse & plures Tyranni civitatem oppressisse
inter quos & Pyttacum numerant. Sed is ad dominat^{us}
eruendos principatu usus est non ad tyrannidem exer-
cendam qui sublati tyranni mox eius in pristinam
libertatem restituit ostenditque sapienti principatum non
esse appetendum sed neque libertas diuturna speranda est
cuiuslibet neque perpetuo metuenda servitus altera succedit
alteri sicut montibus ualles Hanc insulam ut Diodorus
ait Pelasgi primum habitauere. Xanthus enim Teiapi
filius Pelasgorum qui ex Argo uenerant rex parti Lyciae
impauit deinde lesbium cultoribus uacuum praesula-
gro pelasgi diuiso insulae quae illa prius dicebant ab eis
pelasgiam uocant septima deinde progenie ob diluui-
um tempore Deucalionis factum cum insula deserta re-
manisset Macharus in eam peruenit Cyriaci filius fili-
us apud Achaia natus eos lonas transiit & humanitate
ac iustitia plurimum auctus & hanc & uicinas insulas
possessione data temporis ~~temporis~~ lesbium lapithi
filius in hanc insulam nauigans sumpta in uxorem Ma-
charei filia Metymna nomine apud eam persequeretur &
claritatem assecutus insulam a se lesbiam nominauit
Fuit & altera Macarcho filia Metylene appellata quae no-
men civitati dedit in hoc usque tempus permansit & les-
bo Coloni in Chio & in Samum & in Rhodum missi
feruntur et insulae cum saluberrimum aerem haberent

& frugibus habundarent loca uero incontinenti oppo-
sita propter diluuii humiditatem pestilentia & frugum
sterilitate laborarent fortunata sunt cognominata Ma-
carus legem ualde uilem apud lesbios edidit quam
leonem ab eius animantis uirtute ac robore appellauit
Res Mitylencenses nunc prospere nunc aduersae per mul-
tas manus acie sunt Pelasgi ut diximus priores insulam
habitauerunt cum statet Troia postea Colae successerunt de-
inde Persarum Imperium subiit postea Macedonum dein-
de Romanorum cumque romana res in Constantinopoli
translata esset sub grecorum Imperatoribus uaria insulae
fortuna fuit. Postremo cum Basilio Iohannes Constantinopo-
litanus Imperator a Cataculino per arma pulsus op^{er}e Tra-
cis Gaielusi genensius Imperium recuperasset haec in-
sula ob gratitudinem auxiliatori tradita est atque in eius
posteris usque in haec tempora durat. Ab eo qui nunc reg-
nat cum frater natus maior aliquam diu rem adminis-
trasset in uincula coniectus est publicata causa quod in-
sulam Turcis christianamque fidem prodere statuisset ut
est calamitatis infamia comel. Etate nostra Turcorum
classes sepe numero in lesbium delatae homines & arma
abegerunt nihil extra urbem metua relinquenter
quarum unam semineca manu seruata tradunt oppug-
nauerat Turcorum exercitus insulae oppidum non con-
tempnendum murique partem machina detecerat & facta
clipeatorum testudine utrumque petere properabat nec op-
pidani animus erat ad ferendum impetum alij deduc-
tionem alij fugam meditantibus Sed affuit uirgo uirilibus
armis induta quae mirabile dictu salutem patriae perit
adhortata enim eum ne hostem metuerent primam se Tur-
cis obiecit ac pro loci factura depugnans non uillos ob-
truncant cuius audaciam admirati oppidani & ipsa
uicium resumpserunt tantumque hostium stragem ediderunt
quantam uix credere quispiam possit Turci e terra pulsi

egre in nauigi se receperunt. quos Calisti classis insecta
 & magno detrimento affecit. Laus tamen seruata in sa-
 le petiel uirginem fuit. cuius redet non habere nomen
 digna enim erat non minori memoria q̄ Sappho. Sed
 illi maiora premia in celesti patria reseruantur. Ep̄us
 Capheusil Calisto pontifici maximo nobis presentibz
 hec curram. qui tunc transitum per Mylenem pe-
 tetat ab ecclesia sua Romam petens atq; in hunc modū
 tota folis ac Troas absoluta est. que inuicem ut sepe
 diximus permixte fuerunt. Huius Hec cum aliunde
 scribere statuissemus tum Federicus Comes Vrbis
 nos impulit. litteris claris & armis nostris ductor &
 exercitus. Nam cum e Roma Tibur peteremus obuii
 itinere cum parte copiarum suarum dum christatos
 equites & armorum splendorem admiraremur. que
 sunt ex nobis an priscorum militum tam splendide
 armata fuisse arbitraremur respondimus. nūc apud
 ueteres huiusmodi armature fuisse. non potuisse Vir-
 giliū atq; homerum eas describere quas & pulcher-
 rimas & ornatissimas cōmemorant. his quibus nostra
 utitur etas per quam similio. & nesciunt ulterius comes
 que nobis opinio de rebus Troianis esset. nam ipse xal
 fuisse minimas censebat. Sed poetarum studio amplifi-
 catū diximus minores fuisse q̄ fabule ferrent magnas
 tamen quando hinc Grecia inde Asia in bellum erat.
 & si enim non tota. Cheroneus sub priamo fuit. Vni-
 sa tamen ei suppetias misit & multi etiam qui ultra
 halyon & ultra eustratem habitabant nec regnum pri-
 ami minimum fuit qd a Rhodico fluuiū meridiem
 uersus Caicum usq; protendebatur & ulterius circa
 maris litora usq; cumam per stadia circiter mille quī-
 genta in mediterranea non satis explicare possumus
 orientem uersus quo usq; imperium eius excurreret
 nam Troas in mediterraneis Mysie Phrygię p̄mixta

fuit. & Milorum Phrygięq; duces priamo suberant.
 Diximus regnum eius in octo seu nouem principatū
 fuisse diuisum. Ita enim Strabo refert. sed qui fuerint
 huiusmodi principatū & qui duces non satis explicat.
 Videtur tamen hactorem. Queam Antenorem. Panda-
 rōm. Asiam. Euripylum. a filio Neropis Adrastum &
 Amphium simulq; hipbothōm & Pyleum inter duces
 referre. si fratres erant & Pelasgi dominabantur unū.
 q̄ tantum principatū efficiebant sicut & filij Nere-
 pis qui Adrastie Campol & Pitbyam atq; Apesium pos-
 sidebant. Dardani quoq; in duos principatū diuidebat
 sub Enea & Antenore constituti Lycij sub pandaro Ze-
 liensel & Aphnī sub Alio. Iliensel sub hectorē. Cecij &
 Iyrnessa sub Pileo. Quodq; magna fuerit Priami potes-
 tas & ad lesbum insulam se extendit Achilles ipse
 testatur. quem ita loquentem inducit homerus. Ante-
 rnas uocamus opes spaciolasq; regna. Nec scilicet pariter
 lesbol complectitur & que comprehendit Phrygię telly
 atq; hellespontū. non igitur contempnenda sunt que
 de Troianis dicuntur. nec minima existimanda. Quā-
 uis nec flumē nec silentia bella famam equarint.

I Quia Eoli succedit que ab hermo fluuiū & Vile
 Phocce meridie uersus usq; ad Mylesiorum
 & caricorum montum Posidium iuxta mare procuret.
 Pherecidel Myletū & Myntbe ad hanc oram erant
 pertinere dixit. & Carē. ^{pruē} Micalensia & Ephestia habu-
 ist. oram uero sequentem lelegel usq; Phoccam & Chū
 & Samū. Sed utrosq; a lonibus cictos in reliq̄s Carie
 partes euasisse fama est multosq; pylis cum Melā-
 tho Codri patre Athenas concessisse. & totam hanc
 gentem cum lonibus in Asiam transiisse. ibiq; duo
 Accim urbes condidisse. que lonice colonie appellate sūt.
 Androdus Codri Atheniensium regis legitimus filius

EPheſum condidit & loniū regiam ibi conſtituit. huius
poſteri uſq; ad tempora Romanorum reges nominabantur
& honores quosdam habebant. In certaminibus preſide-
tes & purpuram geſtantes. regij generis inſigne. quod ho-
die apud Italianos purpura etiam mercatorum apud cete-
ras gentes hiſtrionum geſtam exiſtat. Nelus Miletum co-
didit qui genere Pylus fuit & aram in poſidio collocavit
Cidrus Codri filius nobilis Mynthe edificavit Andropo-
pus lebedum Colophonem Andremon Pylus Priene Spi-
rus Nela filius Teuſ prius Athamal. Qua propter Anacreon
Athamantidam eam uocavit poſtea Naudus Codri filius
Sputius eam auxit. Citrus Sinopus atq; Iſ etiam Codri fili-
us nobis Phocam Athenienſes cum Philogene Cla Zome-
nas Paralus Chium Egertius mixtam multitudinem duces
Samum Timbrion ac deinde Patroclus Addita eſt loco tertio
decimo Smyrna EPheſiorum operta nam hiſ olim cohabi-
tabant cum EPheſis Smyrna uocaretur Smyrna Amazo-
nis fuit que EPheſum tenuit. Urbis nomen dedit. Smyrna
a myleſijs ſecedentes exercitum in eum locum duxerunt in
quo poſtea Smyrna condita eſt non procul ab hermo flu-
uio Cum lelegel eam tenerent quibus ciuitas antiquam Smyr-
nam condidit diſtante ab ea que poſtea edificata eſt ſta-
dijs uiginti Deinde ab colibus paſſi Colophonem auſige-
runt & cum Colophonij recedentes regionem ſuam recepe-
runt. Sed de hijs poſterior dicemus. nunc de principa-
lioribus agendum eſt Myleto ſcilicet atq; EPheſo. He-
uamq; totius Ionie optime urbes clariffimeq; fuerunt
hodie parum habitationis habent ruinas magnas oſten-
dunt. nam Turci regionis domini nauarum rerum ig-
nari & Pyrbatal & xpianorum arma timentes ad medi-
terranea ſe contulerunt greci tantum & hi non multi in
maritimis urbibus remanſerunt Diximus ſupra austra-
lem Ionie terminum Myleſiorum Coricorumq; montes
eſſe. In quibus Poſidium fuit ab eo ſeptentrionem uerſus

exercitu peruenit omnemq; Aſiam domuit. que & ſibi
& ſucceſſoribus uſq; ad Theutimum paruit ſub quo
Troianum bellum exortum eſt Theutimus autem p-
legatos a primo regis Memnonem Thutoni filium
cum decem milibus Ethiopum & totidem Suſianis ac
ducentis curribus in auxilium miſit. cum amplius mil-
le annis Aſia ſub Aſiis fuiſſet Hercules etiam Al-
meneſ filius Troiam depopulatus eſt. Sed neq; Hercules
neq; Agamemnon in Aſia Imperium continuauerunt q-
habita meliora inuatis regiones diſperſi ſunt quoniam
admodum Cumery qui multis in Aſia ciuitates deſtr-
tarunt. nec totam Aſiam occupauerunt ſunt utq; Iſo-
nis ſocij. Quis aliqua loca obtinuerunt. Poſt Troiam
deſectam lydonum res magne fuerunt apud quos Midas
Gyges & Alius & Croſus rerum potiti ſunt deinde
Perſe horum Imperium deſtrere quique in Græciam
perueniunt. Perſas uero Macedones deſtruxerunt & ipſi
a Romanis pulſi ſunt. Poſt Romanos greci Aſiam
obtinent. cum apud Byzantium Imperij ſedes
Conſtantinus poſuiſſet grecos autem turci eliminant
quos Tamerlans ut ante diximus magnis aſſecit cla-
dibus. Sed tanq; fulgur cum omnia protinuit bre-
ui deſecit & res ad Turcos ſine controuerſia redijt
Inter Aſiaticos autem qui armis claruerunt uero rep-
raus aut ſis excellentiorum & cui pauci poſſint equari
Mithridatem Silius Eupatoris unus progenitores
Pontici fuerunt & ipſe apud Synopen natus educatus
q; eſt & ibi tandem ſepultus Adhuc puer ut Ap-
pianus Alexandrinus ſcribit & parentibus orbatuſ
principatu tranſlatus eſt. qui mox ut adoleuit ſunt
tunc barbarorum populos in poteſtatem ſuam rede-
git Scytharum non paucos ſibi ſubiecit in Romanos
per ^{duo} ~~quaginta~~ annos uarijs euentibus bellum
geſſit Bythinia & Cappadociam non ſemel adijt

est Asiam Phrygiam Paphlagoniam Galatiam
ac Macedoniam cum in Græciam transisset po-
tenter inuasit tanta & præclara egit mari a Cili-
cia ad Ionium usque quo ad Silla intra patrum
regni limites cum reclusit centum & SEXAGI-
LA milibus hominum bello sibi adeptis Inter
lubricos prolapsum casus minime arminam posuit
bellum facile instauravit. cum optimis viribus
partio decertavit a Silla quidem & Lucullo
Pompeioque victus sepe tutacro magnas illis i-
tulit Clades L. Clodium & Q. Oppium &
Marium Acilium captivos sibi dedidos palam
circumduxit. quo ad illum qui totius belli cau-
sa fuerat interemit Reliquos Sille tradidit
aut funebrem ac Murenam Cottam quoque Co-
sulat illustrem & Fabium ac Trium Ingentium
illi ad res difficiles percellentissimum fuit vir-
tus sepe minime ab incepto destitit. nec una via
Romanos aggressus est cum cæcis fatis inijt
& ad Sertorium in hispaniam misit per insidi-
as siue ab hostibus siue ab alijs ferro impetitus
& laucius nullo tamen ab opere cessavit. Sing-
uolentus & crudeles homines fuit. Nam matrem
fratrem ac filios tres impuberes totidemque filias
interfecit statum ingenti fuisse traditur valitudi-
ne prosperissima usque usque ad ultimum uite tempus
Equitare iulari ac mille stadia equis per inter-
ualla dispositis una die discurrere Currus Sex
& decem equis agitare Græci inbutus disciplinis
& ob id larum eorum usus multis præterea dedi-
tus Sobrietatem exime delectus illecebri Hil-
moribus mithridates cum orbis plurimas præ-
claras regiones claudibus inuoluisset postremo de-
sertus a suis & filij fraude circumuentus. ad ue-

in pluribus laboribus pa-
sientissimus potu muli
est

adorant. Haud intelligentes quomodo possit deus u-
nus & trinus esse & scripturam sacram deprauarunt
uoluptatis ac libidinis serui. Perierunt sacre litte-
re & omnia bonarum artium studia defecerunt ap-
p. Seruos paucos christi nomen auditur. neque illi qui
se christianos appellant in Asia ueri christiani sunt
non ambulantes ad uernatam euangelij sed cum
plurimi assunt græci christiani inbuti sacris multi-
tamen ab antiquorum sanctorumque patrum regulis
abierunt. nec Romanam ecclesiam audire dignantur
omnium fidelium matrem nimis multum est. Quod in
Asia perdidit. Christus nobilissima promissa a nostra
religione est alienata. Et quot populos quot præ-
clarissimas urbes quot insulas fama celebres quot in-
clita regna cum Asia perdidimus. In orōne qua per-
suadet Rex Agrippa Iudeis apud Iosephum ut cum
Romanis bellum susceperint. quingentas ciuitates in
Asia minori ac minores ac propria fuisse comperimus
Et que antea terra uirorum doctrina excellentes pluresque
Asia protulit. Dum singulas percurramus urbes con-
memoramus illustres uirorum & septem sapientibus quos
admiratus antiquitas tres uel quatuor Asiaticos fuisse
se constat. quando ex ipsa continenti aut ex insulis
ei adiutibus orti sunt. Homerus ipse inter potas
præcellentissimus haud dubie Asiaticus fuit quicquid
apud se natum plures ciuitates decerent. Et Hippoc-
tes medicorum princeps ex choro natus. Asium hono-
rat. & Aratus Astrologus Solensis inter. siue stoicos
siue peripateticos multi Asiatici claruerunt. Orator
quoque & historicorum maximus numerus fuit in p-
ticularibus relatum est Theologi quoque nostre Reli-
gionis non pauci in Asia floruerunt. Sed unum & p-
mam & maximam sancti fuerit commemorasse. Paulum
Tarsensem. cuius epistola post euangelia primū sibi locū

phos

adum

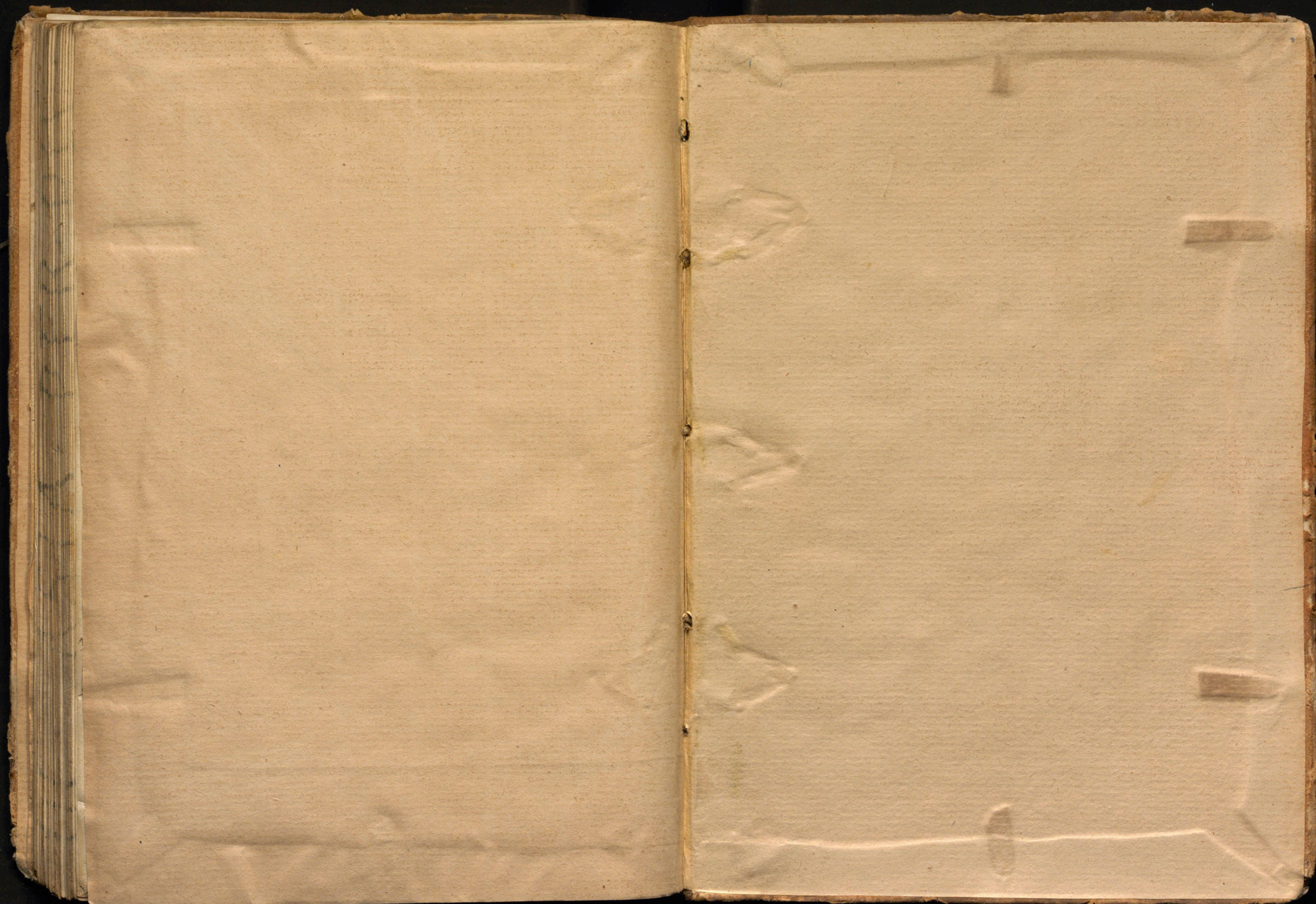
in ecclesia vendicantur. Omittimus aliarum artium
studia. architekturam. picturam. statuariam in quibus
Asiaticorum ingenia facile principatum obtinere lo-
gum esset singula recensere que apud Asiaticos prece-
pta extiterunt. E septem mirabilis orbis duo uel tria
in Asia referantur. Mausoli sepulchrum apud Ca-
res & Iouis fuit Solis Colossus apud Rhodios quos
inter Asiaticos computauimus. Hec longius fortasse
q̄ pat. fuerat recensueris ut intelligant qui hec lege-
runt quum christiana. R. P. perdidit. atq; hec po-
tissimum causa fuit. Cur Asiam & eius partes distic-
te usq; ad minutissima describeremus. Ducti fortasse a
liquis non minoris damni fuisse uel Greciam ami-
sisse. que omnium doctrinarum mater indicata est
& Artium gloria plurimum excelluit. uel Syriam
in qua primus homo uisus est. & in qua christus na-
tus & alius humanum genus per Crucem redemit
& uiam qua celum petramus aperuit. Vnde igitur
fuisse has prouincias descripsisse q̄ Asiam. Sed neq;
nos illas negligimus si uita comes nobis fuerit. qui & or-
bis universi sum & gentes percurrere decernimus.
Nunc maioris Asiae quando ea pars absoluta est.
que citra Taurum ad boream urgit & multa i
supra Taurum descripta enim sunt. & nonnulla ultra
Taurum usq; ad Amanum montem & Syriam. Restat
ut alias Asiae partes aggrediamur. que ab ipso Taurum
in Austrium pendunt. Inter quas Indiam primo loco
ponemus orientem uersus quum Ptolomeus ultra In-
diam collocauit Synas: ~

in pluribus labor
tenuissimus potu-
est

Turcorum origo fuit nihil ad Turcos pertinet quod
Sy Scytharum genus esse docuimus. Barbaram &
Tetricam progeniem quum pluribus scilicet in Asia
Grecias comorati uitam inhorrentem induerunt &
Imperium utriusq; iterum constituti sunt. Adeo Turco-
rum nomen auctum est ut que olim Asia uocaba-
tur nunc Turchia uocetur. A Turcis enim unuer-
sa possidentur preter oram Trapezuntiam que suo
Imperatori parti Christiane religionis cultori quum
Grecis & non nullis erroribus imbuta aduersus que
profectus hoc modo anno Mahumetis eius impe-
rium labefacturum existimatus habent & Armeni
aliqui summi duces in Asia qui christum sequuntur
ut ante diximus reliqui omnes Turcorum potestati
subiecti sunt. Sed non omnes Turci Ottomanorum
Imperio subsum. Nam & Caramanus Cilicie do-
minus qui magnam Cappadocie partem possidet
& Alambecus qui prope Euphratem dominatur
& alij non nulli reguli ab origine Turci cum Otoma-
ni progenie de regni possessione certant.
Caramanus inter Mahumetem Turcorum im-
peratorem & Soldanum egypti dominum medius
multa per nostram etate modo cum hoc modo cu
illo prelia gessit. locorum difficultatibus & Cilicie
gentis cui dominatur uirtute confusus & odio
Mahumetis Christianorum amicus. Nec Alambecus
Ottomanorum prolapiam querere permi-
sit. Christiane coniunctus uxori Imperatoris Tra-
pezuntij filie quum parui momenti est apud Tur-
cos matri monij nomen. quid coniuges sint quot
ducere uoluerunt Impiam Mahumetis legem
sequentibus tum qua nobilem & pulcherrimam
Asia sedauerunt. Eadem ab initio Idola colunt
deorumq; uarijs superstitionibus dedita quum no

nullos admiserit. Iudaeos uero dei cultores non tamen
 legem eorum accepit. Sed quemadmodum hodie inter
 nos iudaei nuere permittuntur. ita & inter gentiles
 per Asiam sub tributo uitam agebant. Damnatissimus
 ille idolorum cultus usque ad Romanum ^{imperium} perdurauit. q
 bus ad Christum conuersi & in Asiam & in omne
 fere terram praedicatum per apostolos intonuit e-
 uangelium & benigne audiri est. Credidit Asia G-
 risio & pulcherrimas crexit ecclesias. ut ulla eius por-
 tio fuit Christianis non induta. Sicil. Etruria plurima
 ibi & per Romanos & per alios iudaeos Christiano-
 rum persecutio acta est. Sed uixit gloriosa martirum
 constantia. uicerunt & Sanctissimi uerbi dei predica-
 toris erecta sunt monasteria uirginum & Sanctorum
 patrum cenobia. Laudatus est in cantibus domi-
 nus. & in odorem suauitatis sacrificatus est ei cuncta
 populi ora. & omnes linguae Christum insonare
 cui nulla non uilla altaria dedicauit. & dona in ei-
 uo nomine consecrauit. Cessauit omnis spurcia ueteris
 cultus diuitia sunt. demonibus sacra templa ex-
 ista simulachra contrite deorum imaginis omnis
 turpitudine. omnis blasfemia procul acta euangelica
 uita recepta. Sancti & pudici mores admissi lauda-
 ta uirginitas probata uirginitas castitas. innocentia
 in honore habita. Sobrietas & mansuetudo ore
 omnium commendata. nulla consuetudo admissa
 que aduersa sacrosancto euangelio uideretur. Vix
 Turchorum aduentu cuncta immutata sunt. Ma-
 thumetalex qui sub heracleo Imperatore cepit
 euangelium Christi reppulit. Christianorum delicta
 omni petentibus opera Asiam. neq. consilio. neq. aux-
 ilio fuerunt. Rediit seditas & pristina turpitudine. na-
 xue simulachra horrent. Iudei & unum se colere deum
 dicunt. indigna. tamen de xpo sentiunt. ut Trinitate

in pluribus labor
 ciensissimus potu-
 est

BB-5L
99